

Leto XXI. Stev. 130
GLAVNI IN ODGOVORNI UREDNIK
IVAN ŠINKOVEC
UREJA UREDNIŠKI ODBOR
List izhaja vsak dan razen petka. // Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA

LJUDSKA PRAVICA
USTANOVLJENA 3. OKTOBRA
1934 // MED NARODNOOSVOBODILNO BORBO JE IZHAJALA KOT 14-DNEVNIK IN TEDNIK OD OSVOBODITVE DO 1. JUL. 1951 KOT DNEVNIK. NATO PA KOT TEDNIK // OD 1. JUNJA 1953 IZHAJA V REDAKCIJSKI POVEZANOSTI Z »BORBO«

DEKLARACIJA

Za hladne vojne se je nakopilo na svetu toliko zla, da bi bilo docela nerealistično pričakovati, da ga je moč čez noč odstraniti. Mi nismo nikdar imeli takih iluzij. Velicina cilja, ki ga mora doseči človeštvo — zagotovitev trajnega miru — ne sme niti za hip zamegliti smisla za stvarnost. Vemo, da ni nobenega čudežnega sredstva, s katerim bi lahko z eno potezo popolnoma ozdravili stanje na svetu. In zato bi bilo iluzorno iskati kaj takega. Bolezen sodobnega sveta je moč ozdraviti samo z vztrajnim vsakodnevnim prizadevanjem, s postopnim odstranjevanjem nezdravnih in z vztrajnim premaganjem ukoreninjenih nasprotnih stališč. Postopoma, korak za korakom je treba premagati številne ovire na poti do ozdravljenja. S to metodo je možno že zdaj veliko doseči in zadnji dogodki, v sklopu teh, še posebej jugoslovansko-sovjetska deklaracija, potrjujejo, da ta pot ni več samo teoretična možnost, temveč da je že v praksi izpričala svojo uspešnost, skratka ta pot je dokazala, da ni več samo lepa ideja, marveč stvarna, v mednarodni praksi preizkušena sila.

Sleherni izmed tistih pozitivnih bodrilnih dogodkov, do katerih je prišlo v zadnjem času, pomeni že sam po sebi nov pomemben pojav. Pri tem mislimo na primer na konec korejske vojne, prenehanje vojne v Indokini, na ureditev tržaškega vprašanja, na sklepe bandunške konference, na sklenitev avstrijske državne pogodbe, na zahodni predlog o konferenci štirih, na novi sovjetski predlog o razorožitvi in druge. Toda pravo predstavlo o pomenu vseh teh pojavov si lahko ustvarimo, če jih presojava kompleksno, v njihovi medsebojni povezanosti. Gotovo je namreč, da njihovo nizanje ne pomeni samo njihovo številčno naraščanje, temveč tudi močan vpliv na razmere na svetu, na ustvarjanje novega položaja, ki odpira tudi nove možnosti, da bi pospešili proces zdravljenja nakopičenega zla. Jugoslovansko-sovjetski razgovori so nedvomno ogromno prispevali ravno k nadaljnjemu poglobljanju in pospeševanju tega pozitivnega procesa. To je bilo doseženo tako s tem, da je bilo dokončno odstranjeno nenormalno stanje v jugoslov.-sovjetskih odnosih, kakor s tem, da sta se na njih obe vladi izrekli za demokratično koncepcijo o mednarodnih odnosih sploh. Našim prijateljskim stikom z Indijo, Burmo, Egiptom, Etiopijo, Avstrijo in s celo vrsto drugih dežel, našim dobrim odnosom in že razvitemu sodelovanju z zahodnimi državami, našim trdnim zavezniškim vezem z Grčijo in Turčijo so se zdaj pridružili tudi stiki s Sovjetsko zvezo. Ustvarjena je podlaga, ki odpira nove perspektive na tem področju. S tem je bilo v resnici storjeno mnogo ne samo v obojestransko korist obeh dežel, temveč tudi v širšo mednarodno korist. Tisto namreč, kar svet najbolj potrebuje — trajni mir — je moč zagotoviti samo z razvijanjem aktivnega sodelovanja med vsemi deželami ne glede na razlike v njihovih ideologiji, političnih ustanovah, režimih in družbeni ureditvi. Napredek v jugoslovansko-sovjetskih odnosih, dosežen na razgovorih v Beogradu in na Brionih, je novo potrdilo pravilnosti politike aktivnega mednarodnega sodelovanja. Mi Jugoslavlani, ki nikdar nismo imeli nobenega namena odstopiti od te politike, imamo zdaj samo še več razlogov, da jo aktivno nadaljujemo, ker smo zdaj dobili nov dokaz, da je v prid tako našim nacionalnim kot širšim mednarodnim interesom. To konkretno pomeni, da bomo tudi v prihodnje negovali in poglobljali prijateljske stike z Burmo in Indijo (bližnji prihod U Nuja in Nehruja bo nova priložnost za takšno poglabitev prijateljstva), da bomo utrjevali prijateljske stike z mnogimi drugimi deželami na vseh celinah, da bomo še nadalje zboljševali sodelovanje z zahodnimi državami, da bomo nadaljevali politiko Balkanske zveze in poglobljali tržno sodelovanje, da bomo iskreno in z vsemi močmi delali na popolni vzpostavitvi tistih odnosov s Sovjetsko zvezo, ki so (Nadaljevanje na 3. strani)

OB ODHODU GENERALA DOVASA
Tesno sodelovanje
Grčije in Jugoslavije v okviru Balkanske zveze
Beograd, 4. jun. (Tanjug). — Načelnik grškega generalnega štaba general Konstantinos Dovas je danes popoldne pred odhodom iz Beograda izjavil sodelavcu Tanjuga tole: »Med obiskom v Jugoslaviji nas je sprejel predsednik republike maršal Tito, s katerim smo imeli zanimiv, prirščjen in pozitiven razgovor. Obiskali smo Bosno in Hercegovino, Dubrovnik in Crno goro, kjer smo videli različne industrijske, vojaške in civilne objekte. Pristostvovali smo tudi vojaškim vajam. Spomina so nas vsepovsod prirščeno sprejeli tako vojaški funkcionarji kakor tudi predstavniki civilnih oblasti. Odhajam iz Jugoslavije z najlepšimi vtisi in prepričanjem, da sta sodelovanje med Grčijo in Jugoslavijo v okviru Balkanske zveze dosegla visoko stopnjo. To Indijski parlamentarci pri predsedniku Titu
Beograd, 4. jun. (Tanjug). — Člani indijske parlamentarne delegacije, ki so tri dni potovali po Makedoniji ter Bosni in Hercegovini, so se davi s posebnim letalom vrnili iz Sarajeva v Beograd. Popoldne jih je sprejel predsednik republike Josip Broz Tito. Jutri bodo indijski parlamentarci nadaljevali pot po Sloveniji in Hrvaški. Vladimir Popović pri predsedniku republike
Beograd, 4. jun. (Tanjug). — Predsednik republike Tito je sprejel danes popoldne v Belem dvoru jugoslovanskega veleposlanika v LR Kitajske Vladimira Popovića pred njegovim odhodom na Kitajsko.

Tov. Viktor Avbelj odpira prvo mednarodno razstavo predelave in uporabe lesa. Za njim na desni predsednik Izvršnega sveta LRS Boris Kraigher in podpredsednik dr. Marijan Brecej, na skrajni levi pa direktor Gospodarskega razstavišča Leopold Krese.

GOSPODARSKO RAZSTAVIŠČE ODPRTO

Otvoritvi sta prisostvovala tudi predsednik Izvršnega sveta LRS Boris Kraigher in podpredsednik Ljudske skupščine LRS dr. Ferdo Kozak. — Razstavišče je odprl podpredsednik Izvršnega sveta LRS dr. Marijan Brecej

Po štirinajstletnem presledku je Ljubljana spet odprla vrata svojemu novemu velesejmu — Gospodarskemu razstavišču, ki pa se ne obnačlja na prostoru bivšega velesejma, ampak ob glavni prometni žili Ljubljane, na Titovi cesti v neposredni bližini bodočega novega kolodvora, kjer se oblikuje novo sodobno središče mesta. Komaj pol leta so trajala gradbena dela za odstranitev starih stavb in preureditev prejšnjih delavnic podjetja »Mineral« v prostorne razstavne prostore, kakor tudi za postavitev novih objektov. In vendar je uspelo izriniti prvi del programa.

K večeršnjih slovesnosti se je na razstavišču zbralo veliko število povabljenih gostov. Kmalu po enajsti uri so fanfare s strehe upravnega poslopja razstavišča naznanile začetek slovesnosti. Potem ko je orkester ljubljanske Opere zaigral državno himno, je direktor Gospodarskega razstavišča Leopold Krese pozdravil navzoče goste, predvsem predsednika Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS Borisa Kraigherja in podpredsednika Ljudske skupščine LR Slovenije dr. Ferdina Kozaka. Razen članov Izvršnega sveta LRS so se slovesnosti udeležili predstavniki vseh političnih, gospodarskih in družbenih organizacij. Direktor Krese je v svojem govoru poudaril, da je gospodarsko razstavišče izpolnilo obveznost, ki jo je prevzel pred desetimi meseci, da bo do spomladi ob desetletnici osvoboditve uresničilo dolgoletno željo vsega gospodarstva po obnovitvi ljubljanskega velesejma. Ko je bil pred tremi leti sestavljen iniciativni odbor za novi ljubljanski velesejem, je bilo mnogo razpravljanja o tem, kakšna naj bo ustanova, ki naj nadaljuje delo predvojnega ljubljanskega velesejma. V spremljenih družbenih odnosih je bilo treba dati tej ustanovi drugačen značaj. Medtem ko je bila vloga bivšega velesejma

predvsem trgovsko-posredniška, je vloga novega Gospodarskega razstavišča dosti širša in družbeno odgovornejša. Gospodarsko razstavišče bo imelo tudi vzgojno in gospodarsko propagandno vlogo ter bo nudilo usluge tako industriji, kakor tudi potrošniku. To je nov tip velesejma, ki bo pazorno prikazovalo našemu delavcu, obrtniku in kmetu zlasti sodobni način racionalne proizvodnje. Za uresničenje prve faze zgraditve razstavišča je bilo treba preseliti sedemnajst družin in jim zgraditi nova stanovanja. Direktor Krese se je ob zaključku svojih izjav zahvalil Izvršnemu svetu LRS in Mestnemu ljudskemu odboru za pomoč in je izrazil željo, da bi se razstavišče lahko nadalje razvijalo v nezmanjšanim tempu do uresničenja celotnega programa.

Besedo je povzela predsednica Trgovinske zbornice za LRS tov. Mara Dermastieva, ki je prikazala pomen Ljubljane kot važnega središča zahodnega dela Jugoslavije, kjer se križajo mednarodne poti. Čestitala je Gospodarskemu razstavišču k doseženi (Nadaljevanje na 2. strani)

ZOPET POSVETI O TRŽAŠKI PROSTI LUKI
Trst, 4. junija. — Danes je ponovno prišla v Trst vladna komisija, ki proučuje vprašanja proste cone. Komisija je danes zaslila predstavnike Delavske zveze. Komisija je povabila tudi mestnega svetovaleca dr. Jožeta Deklevo, da obrazloži svoje stališče o prosti coni.

U Nu od jutri naš gost
Program obiska burmanskega ministrskega predsednika
Beograd, 4. junija (Tanjug). Burmanski ministrski predsednik U Nu bo prispel v ponedeljek v Jugoslavijo na uradni obisk. U Nu prihaja na povabilo predsednika Tita in vrača tako predsedniku republike njegov obisk v Burmi v preteklem januarju. Desetdnevni spored bivanja burmanskega ministrskega predsednika obsega obisk v Beogradu in potovanje po naših republikah. Med bivanjem v Beogradu mu bodo razen razgovorov, prirejena slavnostna kosila, sprejemi in slovesna predstava v Narodnem gledališču. Predsednik U Nu bo položil venc na grob Neznanega junaka in prejel diplomu častnega doktorja književnosti beograjske univerze. Ogleddal si bo kulturne in zgodovinske znamenitosti kakor tudi nekatera industrijska podjetja. Razen tega bo napravil izlet v okoličje Beograda, povezan z obiskom kmetijskih posestev, ter pristostvoval nogometni tekmi Partizan—Crvena zvezda, na kateri

Naši parlamentarci v Bejrutu
Bejrut, 4. junija. (Tanjug). — Delegacija jugoslovanskih parlamentarcev je bila danes v južnem Libanonu. Ogleddala si je ruševine starega antičnega Tira in novo rafinerijo nafte v Zaharaniju. Sročil so bili na koncertu beograjske Filharmonije, ki te dni gostuje v Bejrutu. Nocoj je bila delegacija pri predsedniku vlade Samiju Solhu. Sestala se je tudi z zunanjim ministrom Alfred Nakašem. Razgovori so se nanašali na okrepitev prijateljskih stikov med Libanonom in Jugoslavijo in zlasti na razvoj trgovinske menjave med obema deželama.

Vremenska napoved
za nedeljo, dne 5. junija
Pretežno oblačno, vmes neka padavin, zlasti v severni in zahodni Sloveniji. Proti večeru ali ponoči bo od zahoda nastopila postopna razjasnitev. Temperatura se bo zlasti v višjih predelih nekoliko znižala.

ODMEVI NA JUGOSLOVANSKO-SOVJETSKO DEKLARACIJO
V skladu s cilji OZN
Z deklaracijo je bila izpolnjena pariška resolucija Generalne skupščine OZN

New York, 4. junija (Tanjug). Skupno jugoslovansko-sovjetsko deklaracijo v celoti presojava v krogih OZN kot deklaracijo miru in aktivne koeksistence, sloneče na načelih ustanovne listine OZN. Deklaracijo so sprejeli tu z velikim zanimanjem in diplomati z zadovoljstvom opozarjajo na zelo pomembno mesto, ki ga ima v njej ta svetovna organizacija. Kar se tiče podrobnosti deklaracije, so prvi komentari rezervirani. Večina diplomatov poudarja, da je za temeljito presojo in analizo mednarodnega dokumenta tako velikega pomena potrebno dalj časa.

Prve zelo ugodne sodbe temelje na dejstvu, da je v deklaraciji posebej poudarjeno, da sloni politika obeh vlad na ustanovni listini OZN in da sta se vladi sporazumeli, da je treba napraviti nadaljnje korake za okrepitev vloge in ugleda OZN.

Kar zadeva ostale dele deklaracije, smatrajo za zlasti pomembno, da je v njej poudarjena metoda pogajanj kot način za obravnavanje spornih vprašanj in da sta obe vladi sklenili zasnovati svoje odnose na medsebojnem spoštovanju neodvisnosti in nevmiševanju v notranje zadeve. Za OZN je to posebnega pomena tudi zato, ker so jugoslovansko-sovjetske odnose obravnavali na številnih sejah v OZN.

Na pariškem zasedanju Generalne skupščine OZN je bila pred leti sprejeta resolucija, za katero je glasovala ogromna večina in s katero je bilo priporočeno, naj bi normalizirali odnose med Jugoslavijo na eni strani ter Sovjetsko zvezo in vzhodnoevropskimi deželami na drugi strani. Večina delegacij v OZN sodi, da je bilo vprašanje odnosov med omenjenima deželama naposled urejeno, ker daje deklaracija najširše možnosti za nadaljnje zboljšanje teh odnosov v skladu z načeli OZN. Krogi v OZN sodijo, da pomeni deklaracija dokončno uveljavljanje njene resolucije o normalizaciji odnosov.

V prvih komentarjih tudi posebej opozarjajo na to, da so v deklaraciji obeležena najvažnejša

Sporejem v zvezni komisiji za verska vprašanja
Beograd, 4. junija (Tanjug). — Predsednik Komisije za verska vprašanja pri Zveznem izvršnem svetu Dobrovoje Radosavljević je priredil nocoj sprejem patriarhu Srbske pravoslavne cerkve G. Vikentiju in episkopom, ki se te dni mude v Beogradu v zvezi z zasedanjem arhijerejskega sabora. Na sprejemu so bili podpredsednik Zvezne ljudske skupščine Vladimir Simić, podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Rodoljub Colaković in drugi člani izvršnega sveta kakor tudi državni tajnik za notranje zadeve Svetoslav Stefanović in državni podtajnik za zunanje zadeve Srdžan Prica.

Indijski parlamentarci v Skoplju

OD 5. DO 12. JUNIJA - TEDEN BORBE PROTI TUBERKULOZI

Za ohranitev zdravja in delovne sposobnosti naših ljudi

Z današnjim dnevom se začne letošnji teden borbe proti tuberkulozi. Geslo tedna, ki se glasi: »Tuberkuloznim bolnikom primerno zaposlitev — prvenstvena skrb delovnih kolektivov«, nas opozarja na problem te bolezni ne le iz zdravstvenih in socialnih stališč, temveč poudarja borbo proti njej tudi iz gospodarskih razlogov. To terjata najširšega sodelovanja ne le zdravstvenih organov in organizacij RK, temveč tudi naših gospodarskih čimteljev, pomoč delovnih kolektivov, organov oblasti in družbenih organizacij pri zatiranju in preprečevanju tuberkuloze.

V poslednjih šestih letih opažamo, da med 100.000 prebivalci letno oboli za tuberkulozo okoli 300 Slovencev. V primeru s stanjem obolenja zelo visoko. Razumljivo je, da je gospodarska škoda, zaradi vsakega leto 4000 na novo obolelih prebivalcev v Sloveniji, izredno velika in da zahteva zdravljenje ogromne stroške. Tako je n. pr. iz statistike razvidno, da je leta 1953 znašal izpad neposredne akumulacije zaradi tuberkuloze 608 milijonov din, Zavod za socialno zavarovanje je izplačal 144 milijonov din za plače bolnikov v času bolezni, zdravljenje v specialnih in splošnih bolnišnicah je stalo 454 milijonov din, medtem ko so stroški za preventivno borbo proti tuberkulozi znašali nekaj več kot 50 milijonov din.

Kljub naporom naše zdravstvene službe, predvsem protituberkuloznih dispanzerjev, nismo mogli opaziti, da bi se uspeh borbe proti tuberkulozi pokazal v zmanjševanju števila novih obolelih. Širših ukrepov, ki naj vplivajo na pomanjšanje tuberkuloze v družbi, se je treba lotiti zato tudi izven področja zdravstvene službe. Vsa naša skupnost se mora temeljito spoznati s problemi tuberkuloze pri nas ter sodelovati pri ukrepih, ki so potrebni za uspešno borbo proti njej. Na tej osnovi temeljito tudi vse priprave na letošnji teden borbe proti tuberkulozi. Tako so na pobudo Rdečega križa po vseh okrajih

pravilni zaposlitvi, ki ne bodo dosegli svojega uspeha, če jih podjetja ne bodo v lastnem interesu in v interesu skupnosti res zavzeto izpolnjevala. V mnogih okrajih bodo ta posvetovanja pomenila tudi prelomnico v delu sekcij Rdečega križa, ki se ukvarjajo s preventivno borbo proti tuberkulozi. Te sekcije imajo že doslej za seboj veliko uspehov, tako v borbi proti zaostalosti, kot v prosvetni vzgoji ljudstva. Še širši pa bo postal njihov delokrog, če se bodo po teh posvetovanih med njihove aktivne sodelavce vključili tudi ljudje, ki delajo na gospodarskem področju. bodisi člani delavskih svetov ali gospodarskih organov po okrajih, kajti preventivna dejavnost mora postati dejavnost vse družbe, da bomo s pojačenimi naporji omejili širjenje te zavratne bolezni in zmanjšati njene škodljive posledice.

M. N.

Zasedanje Narodnega sobranja LR Makedonije

Skopje, 4. jun. (Tanjug). Danes je bilo pod predsedstvom Lazarja Koliševskega VII. skupno zasedanje Narodnega sobranja LR Makedonije. Sobranje je sprejelo ostavko članov Republiškega zbora Zlata Biljanovskega, Filipa Brajkovskega in Asparuha Kevečeva. Za nove člane Republiškega zbora so bili izvoljeni Strahil Gigo, Trajče Grujovski in Dime Bojanovski.

Na seji so bili izvoljeni novi člani komisije za ljudske odbore Sobranja, en član odbora za volitve in en član upravnega odbora. Izvolili so tudi novega sodnika Vrhovnega sodišča LR Makedonije ter sodnike Okrožnih sodišč v Štipu in Bitolju. Za novega člana Vrhovnega sodišča je bil izvoljen dosednji predsednik Okrajnega sodišča v Titovem Velusu Ljubomir Bosilkov.

Na koncu seje so obravnavali poročilo upravnega odbora o izpolnitvi obračuna dohodkov in izdatkov Narodnega sobranja Makedonije za drugo polletje 1954 in za prvo letošnje trimesečje.

Razstava gostinstva in turizma

Zagreb, 4. jun. (Tanjug) Danes je bila odprta v Zagrebu v navzočnosti predsednika Sabora dr. Vladimirja Bakarića prva razstava gostinstva in turizma Jugoslavije. Ob otvoritvi razstave so bili navzoči predstavniki gostinskih in turističnih organizacij, gospodarstveniki iz vse države ter predstavniki konzularnega zbora.

Razen gostinskih in turističnih organizacij so na razstavi zastopana tudi industrijska in trgovinska podjetja, ki izdelujejo opremo ter opravljajo še druge storitve za gostinstvo in turizem.

Pred modernizacijo naših železnic

Z upostavitvijo telekomand se bo povečala prometna zmogljivost železnic za kakih 50 odstotkov

Na naših železnicah z mehaničnimi napravami, ki morajo železničarji večino opravil opraviti ročno, se lahko pripete nesreče. Zastojaste samo trenutke manjše pozornosti, pa se lahko ročica kretne obrne na napačno stran. Pri tako zastarelih napravah nesreče se zdaleč niso izključene. Vse je odvisno od dejavnosti železničarja.

V inštitutu Generalne direkcije jugoslovanskih železnic že pripravljajo vse potrebno za modernizacijo varnostnih naprav na naših železniških progah. Mehanični signali z ročicami in žicami na zavorah vzdolž tračnic se bodo umaknili modernim vmesnim elektrodinamičnim napravam. Tako bodo izključene nesreče, ki jih povzročijo človeška napaka ali nepravilnost. Vse vhodne in izhodne kretnice na postajah bodo upravljali z enega koordinatornega mesta. Kretničar bo imel na posebni tabli razsvetljene dele vseh tirov. Brž ko vlak privozi na postajo, ustrezni del tira zažari in rdeči luči in tedaj zastojaste, en sam uslužbenec pogled, pa je napaka in s tem tudi nesreča izključena.

Človek pa za komando lahko zaspi, čeprav je to najhujši prekršek. Signal bo »mislil« tudi na to. Pred kretnico bo tedaj stalno stal znak »stoj«, dokler ne bo ustrezni železniški tir prost. Nesreča se lahko pripeti samo, če strojevodja vliče vsemu zapelje na zasedeni tir. Z novimi napravami bo urejeno spuščanje in dviganje zatvornice na prelazih, sedanji dokaj zamotani postopek pri premikanju kretnic pa bo zelo poenostavljen.

Miro Zakrajšek

GOSPODARSKO RAZSTAVIŠČE ODPRTO

(Nadaljevanje s 1. strani)

nemu uspehu v razmeroma kratkem času, saj je Trgovinska zbornica za LRS šele lani v februarju na občnem zboru v Mariboru sklenila ustanovitev Gospodarskega razstavišča.

GOVOR PODPREDESEDNIKA IZVRŠNEGA SVETA LRS DR. MARIJANA BRECLJA

V imenu Izvršnega sveta LRS je razstavišče odprl podpredsednik dr. Marijan Breclj. Dejal je, da je Izvršni svet Ljudske skupščine smatral za svojo dolžnost podpreti zamisel Gospodarskega razstavišča. Ni šlo samo za obuditev stare tradicije ljubljanskega velesejma s takratno vlogo, ampak je bilo treba izpolniti vrzel, ki je nastala ob naglem gospodarskem razvoju prav pri organizacijskih problemih trga. Te naloge se takoj po vojni nismo mo-

žnosti izmenjave. Zato je prav, da imamo v naši državi več velesejmov in velikih gospodarskih razstavišč v skladu z notranjim ekonomskim razvojem in rastočimi gospodarskimi zvezami z inozemstvom. Gospodarsko razstavišče v Ljubljani je s tega vidika vsekakor upravičeno. Sodelovanje med temi ustanovami na temelju prave socialistične tekme bo le pripomoglo k izboljšanju proizvodnje in prometa. Tudi naši okraj, industrijska in druga središča v Sloveniji naj si še nadalje prizadevajo organizirati lokalne razstave in naj te aktivnosti v bodoče ne zmanjšujejo. Vsaka gospodarska razstava v okrajnih središčih oziroma v središčih bodočih komun bo odigrala svojo pomembno vlogo pri posredovanju proizvajalnih in trgovskih izkušenj, pri dvigu splošnega standarda delovnega človeka.

moгли, da z lastnimi silami dograje to gospodarsko razstavišče, kakor je zamišljeno, čeprav bo ustanovi možno pomagati se tudi za kreditna sredstva iz splošnih virov. Naposled je izrekel v imenu Izvršnega sveta organizatorjem priznanje za dosežene uspehe.

V izvajanju programa slovesnosti je član SNG Friderik Lupša ob spremljavi orkestra zapel Bubčarjevo pesem »Delavec«, član Mestnega gledališča Janez Rohaček pa recital Pršernovo »Zdraviljico«. Sledilo je predvajanje uverture k operi Danila Svare »Prešeren«, ki jo je izvajal orkester ljubljanske Opere.

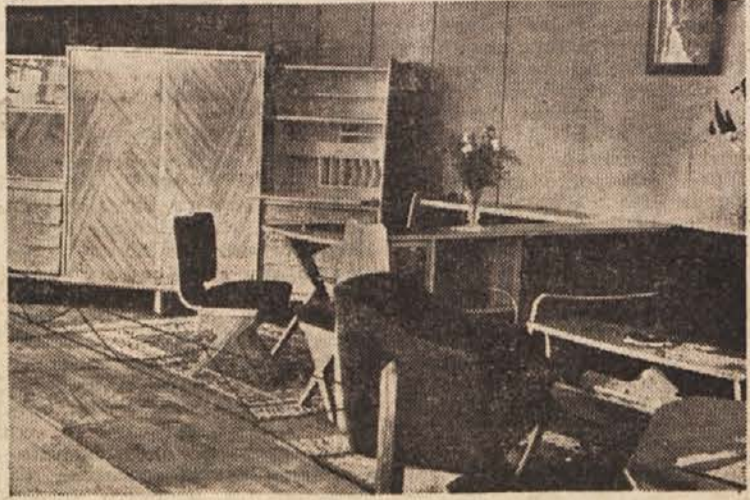
Prvo mednarodno razstavo predelave in uporabe lesa je nato s krajšim govorom odprl tovariš Viktor Avbelj, ki je dejal, da ima ta razstava poleg gospodarskega še poseben pomen, da se je bolj kakor doslej poudarili pravilen odnos do lesa in naših gozdov, ki se mora pokazati v čim racionalnejšem izkoriščanju lesa in v zamenjavi lesa, kjer je to le mogoče. V tem oziru se pred nami še velike naloge. Namen razstave je pokazati, kaj smo že dosegli in kaj moramo še doseči.

OGLED PO RAZSTAVIŠČU

Po slovesnosti so si gostje pod vodstvom strokovnjakov ogledali celotno razstavo. Ne le potučno-propagandni del razstave, marveč tudi komercialni del je v znamenju varčevanja z lesom in čim racionalnejše izrabe lesne mase, izkoriščanja odpadkov in predelave lesa in končne izdelke. Prikazano je tudi, kako se da nadomestiti les z drugim gradivom tam, kjer ga trošimo v velikih količinah. Tako vidimo na modelih, kako se da nadomestiti janski les z jeklenim oporjem. Rudnik Trbovlje-Hrastnik že uporabljata tako jekleno oporje na sedemdesetih čilih in si bo nabavil še 1000 jeklenih stojk ter 2200 jeklenih stropnih opor, s čimer bo omogočil prihranek skoraj 18.000 m³ jamskega lesa. Na območju železniškega transportnega podjetja v Ljubljani je že v uporabi nad 8000 betonskih in nad 91.000 železnih pragov. Naša gradbena podjetja so v posebni leseni lopi prikazala, kako se da lesni pri lesnih konstrukcijah prihrani les (pri gradnji ostrih in mostov, z uporabo prečničnih opažev) in kako se uporabljajo novi načini gradnje stropov z opečnimi stropniki, armiranimi in zallitimi z betonom, kar omogoča gradnjo stropov brez postavitve podpornih odrov.

Posebno močno je na razstavi zastopana naša pohištvena industrija. Razstavljeno pohištvo se odlikuje po okusni izdelavi in sodobnih oblikah. Vsega je zastopanih 18 tovarnih podjetij. Seveda razstavljajo tudi vsa druga podjetja, ki predelujejo les v končne izdelke. V novem velikem montažnem paviljonu pa je pretežno zastopana strojna in ostala industrija, ki izdeluje stroje, naprave in potrošni material za predelavo lesa. Tu razstavljajo tudi nekatera znana inozemska podjetja te stroke. Pa tudi naša domača strojna industrija se še dalje bolj uveljavlja s svojimi stroji za obdelavo lesa.

Velik, lepo urejen prostor, ki je z vseh strani obdan z razstavnimi stavbami, pa je urejen za razne pripreditve v okviru razstavnega programa. Dva visoka stebra iz jeklene konstrukcije nosita močno žično ogrodje za streho iz šotorskece platna, ki bo varovala gledalce pred neprijetnim vremenskim primerom neugodnega vremena. Urejen je tudi še oder, kjer bodo v času razstave zvečer predvajali ob sodelovanju naših gledaliških umetnikov zabavno revijo »Večno šume gozdov«.

Z razstave sodobnega pohištva

gli lotiti, saj smo morali našo investicijsko politiko usmeriti predvsem v zgraditev ključne industrije. Ekonomski razvoj Jugoslavije, ki temelji na novih družbeno-političnih osnovah in na utrjevanju socialističnih oblik gospodarstva, je opredelil povsem drugačno vlogo gospodarskim organizacijam v proizvodnji, prometu in trgovini. Spremenili so se odnosi med producenti samimi ter med njimi, trgovino in potrošniki, prav tako je dobil novo vsebino pojem konkurence. V našem družbeno ekonomskem razvoju želi gospodarstvo organizirati ustanovo, ki bo pomagala proizvodnji, prometu in trgovini, da bodo lahko uspešneje opravljali naloge v smislu nadaljnega napredka, krepitve gospodarske moči naše države in uspešneje zadovoljivite gmotnih potreb delovnega človeka. V procesu nadaljnje krepitve temeljev naše socialistične ureditve, ki je usmerjena v samoupravljanje proizvajalcev in družbeno upravljanje vseh ostalih področij, je nujno, da imajo gospodarske organizacije možnost neposredno ocenjevati doseženo stopnjo proizvodnje in spoznavati smer njihovega nadaljnega razvoja in

Ob zaključku svojih izvajanj je dr. Breclj izrazil željo, da bi gospodarska podjetja, združenja in zbornice tudi v bodoče pripo-

KONGRES MEDNARODNEGA GLEDALIŠKEGA INŠTITUTA

Beograd, 4. jun. Doslej se je prijaviło nad 60 uglednih gledaliških strokovnjakov iz več dežel, ki bodo sodelovali na VI. kongresu Mednarodnega gledališkega inštituta, ki bo v Dubrovniku od 25. do 29. junija. Na kongresu bodo razpravljali o gledaliških za mladino, o izmenjavi publikacij in informacij med vladnimi državami, kakor tudi o nekaterih organizacijskih vprašanjih.

Tuji gledališki strokovnjaki se bodo lahko seznanili v Dubrovniku z našo gledališko umetnostjo, kajti v času kongresa bodo otvorili »Dubrovaške poletne igre«, ki bodo po izboru ansamblov in umetnikov, po organizaciji in sponoru prekosile vse dosežene manifestacije te vrste. V Dubrovniku bodo odprli tudi razstavo o razvoju naših gledališč.

VEČJA PROMETNA ZMOGLJIVOST

To pa ni edina prednost telekomandnih varnostnih naprav. Druga, nič manj važna korist je znatno povečanje ekonomičnosti. Naše železnice spričo čedalje večjega razvoja prometa že zdaj trpe zaradi nezadostne zmogljivosti. To stanje moramo zboljšati. Možnosti je več. Zgradili bi lahko dvojni tir na enotirnih progah, elektrificirali železnice in pa upostavili telekomandne varnostne naprave.

Telekomanda je najbolj rentabilna, ker so stroški zanjo znatno manjši od stroškov za zgraditev dvojnega tira. To je treba upoštevati tembolj, ker na posameznih progah en tir ne more v celoti zadovoljiti potreb, dvojnega tira pa še dolgo ne bi zadostno izkoristili.

Nove naprave bodo upravljali iz enega središča za več odsekov prog. Kretnik bo spremljal vlak vsč deset kilometrov daleč in skrbel, da bo imel na križiščih prosto pot. Tako bodo odpadle tudi manjše na gosto stoječe postaje. S tem bomo prihranili mnogo časa, ki je zdaj potreben za sporazumevanje med postajnimi načelniki, vlak pa bodo tudi hitreje vozili, kakor vozijo ob sedanjih mehaničnih signalih. Prometna zmogljivost se bo znatno povečala.

NAJPREJ ŽELEZNIŠKA PROGA DOBOJ-ZENICA

V dveh letih bo železniški inštitut pripravil podrobne načrte o uzpostavitvi telekomandnih signalnih in varnostnih naprav na nekaterih delih železnic v naši državi. Prihodnje leto bodo začeli te na-

prave postavljati. Nove varnostne naprave bo dobila najprej železnica Doboj-Zenica. Njena prometna zmogljivost je zdaj povsem nezadostna. Strokovnjaki pa računajo, da se bo povečala s telekomandami približno za 50 %, kar bo za precej časa zadovoljilo potrebe.

S. TADIĆ

Po nesreči v Senjskem kanalu

Split, 4. jun. Poveljstvo JVM obvešča, da včeraj in danes do 13. ure niso našli nobenega trupla ponesrečenih mornarjev, gojencev in oficirjev. Doslej so dvignili iz ponesrečene ladje le sedem trupel pripadnikov JVM. O ostalih pa utemeljeno domnevajo, da leže v notranjosti potopljene ladje.

Danes so se pospešeno nadaljevala dela za dvig potopljene ladje. Davi je na kraj nesreče priletel hidroavion z direktorjem »Brodospasa« Isom Lukičem. Delo je sila naporno in težavno, saj leži ladja 61 m globoko.

Split, 4. jun. — Poveljstvo Jugoslovanske vojne mornarice nas je naprosilo, naj objavimo tole poročilo:

Po hudi nesreči v Senjskem kanalu, dne 3. maja 1955, kjer je izgubilo življenje 26 pripadnikov Jugoslovanske vojne mornarice, je Poveljstvo Jugoslovanske vojne mornarice prejelo in še zmeraj prejema številne brzojavke iz vseh krajev naše dežele, od posameznikov, družbenih organizacij, de-

lovnih kolektivov, ustanov, posadk ladij, vojaških enot in drugih.

Ker se ne more vsakemu posebej zahvaliti za številne izraze sožalja, se s tem Poveljstvo JVM zahvaljuje vsem, ki so se pridružili s svojim sožaljem v tej nesreči.

Skopje, 4. jun. (Tanjug) Zbora Narodnega sobranja Makedonije sta na predlog predsednika Sobranja Lazarja Koliševskega porabljala danes spričo nesreče v Senjskem kanalu komandi Jugoslovanske vojne mornarice tola brzojavko:

»Huda nesreča v Senjskem kanalu, ob kateri je izgubilo svoja mlada življenja 26 mornarjev, oficirjev naše Vojne mornarice, je globoko pretresla in užalostila ves makedonski narod.

Oba Doma Narodnega sobranja Makedonije v svojem imenu in v imenu vsega makedonskega naroda izražata ob tej hudi nesreči vam in družinam umrlih svoje globoko sožalje.«

PROBLEMI NOVEGA PLAČNEGA SISTEMA (III.)

PREMIJE ali zgolj poviševanje plač?

(Nadaljevanje)

S PREMIRANJEM POUČARJAMO VLOGO STROKOVNJAKOV V PROIZVODNJI

Sistem premiranja znatno podarja vlogo strokovnjakov v proizvodnji. Proizvodnost in proizvodnja zavisita od mnogih čimteljev: od mehanizacije, organizacije dela, tehnične izobrazbe in usposobljenosti, odnosov med ljudmi v kolektivu itd. Proizvodnja je rezultat skupnega sodelovanja vseh ljudi v kolektivu nekoga obrata ali podjetja, pri čemer lahko posebno pomembno vlogo odigrata zlasti odgovornosti in vodilni strokovnjaki, če res dajejo od sebe vse, kar zmorejo. Vzemimo takle poenostavljen primer, ki pa jih je v naših podjetjih precej: Delavec bi rad čim hitreje in boljše opravil svojo proizvodno nalogo, ker ga k temu vabi plačevanje po učinku. To pa se mu kljub najboljši volji ne bo posrečilo, če mu mojster ne bo pravočasno preskrbel delovnega naloga, materiala, orodja, če bo moral tekatati okrog in si sam preskrbeti potrebščine zato, ker mojster malomarno opravlja svoje dolžnosti. Delovno mesto v tem primeru ni polno izkoriščeno, po mojstrovih krivdi. Če pa strokovni vodje v redu opravljajo svoje delo in se lotevajo ukrepov, s katerimi izpopolnjujejo organizacijo proizvodnje, to blagodejno črtijo tudi delavci na svojih delovnih mestih, ker lahko hitreje in z manjšimi naporji dosegojo norme in si s tem izboljšujejo tudi svoj zaslužek, podjetje kot celota pa rentabilneje posluje.

Ravno to vestnost in prizadevanje odgovornih in vodilnih strokovnjakov v podjetjih hoče okrečiti letos vpeljani sistem premiranja, ker omogoča, da so premirniki teh strokovnjakov odvisni od uspehov ali neuspehov celotnega obrata oziroma podjetja. Na ta način bo moč bolj izkoristiti vse tisto, čemur pravimo »še skrite notranje rezerve podjetja«. To vodi k večji proizvodnosti dela, kar pomeni več blaga, po nižjih cenah in v boljši kvaliteti.

PRIMERI IZ NEKATERIH PRAVILNIKOV

V Sloveniji uvaja premiranje večina podjetij, ki pa nimajo izkušenj, saj so premirje za mnoge kolektive nova stvar. Z sestavljenih ali celo že potrjenih premirskih pravilnikov je sicer še razmeroma malo, tako da si še ni moč ustvariti točne podobe o

tem, v kolikšni meri ustreza premiranje v praksi duhu Uredbe o plačah. Nekaj premirskih pravilnikov pa je vendarle že na razpolago in groba analiza le-teh nam že tudi prikazuje nekatere značilne pojave.

Premirski pravilnik trboveljskega rudnika določa premirje za preseganje delovnega učinka, za manjšo uporabo jamskega lesa, razstreliva in električne energije. Osnova za obračunavanje večjega učinka in prihrankov so normalni lanskega leta. Premirja se tistim, ki jo prejema, ustrezno zmanjša ali ukine tudi v primeru, če sicer izkažejo prihranke materiala, pa so pri tem zanemarili skrb za organizacijo dela ali druge svoje naloge. Višino premirja izračunavajo s formulami, ki vsebujejo tehnične pokazatelje. Vse to kaže, da so v trboveljskem rudniku imeli pri sestavljanju premirskega pravilnika pred očmi koristi podjetja in skupnosti.

V jeseniški Železarni so v pravilniku predvideli premirje za proizvodni in gospodarsko-računski sektor. Premirje lahko dobijo upravičenci, n. pr. za izpolnitev plana, doseganje norm, za izpolnjevanje pogodbenih obveznosti, za prihranke materiala, za ažurnost v knjigovodstvu itd. Premirati začne že pri 100 odstotni izpolnitvi plana, ki pa je v nekaterih obratih celo nižji od lanskega leta, tako da se premiranje začne pravzaprav že celo pri nekaj odstotkih izpod lanskega plana. To pa niso več premirje v duhu Uredbe o plačah, temveč gre v tem primeru v bistvu za dodatne plače dela kolektiva, ker te (recimo v primeru samo 100 % doseganja plana) ne temeljijo na večjem proizvodnem uspehu in zato niso ekonomsko utemeljene.

V večki papirnici vzelje premirje odgovornih in vodilnih ljudi na produktivnost papirnih strojev, na zniževanje zastojev strojev, na razmerje med normiranim in dejanskim izmetom, na racionalno izrabo snovi v odpadnih vodah, na razmerje med izdelavnimi in pomožnimi urami, na ekonomično izrabo električne energije na m³ porabljenega lesa in izrabo brunega kamna, na racionalno izkoriščanje vodnih turbin, na bruto proizvodnjo papirja na posamezno sito papirnega stroja itd. Premirje izračunavajo s pomočjo tehničnih pokazateljev. Pri 100% izpolnjevanju nalog oz. normativov še ne dajejo premirja, ker pravilno sodijo, da spada to v redno službeno dolžnost, za katero vsakdo že v predela osnovno plačo.

Miro Zakrajšek

Na repu šovinistične iredente

Trst, konec maja
 Vse kaže, da se Trst nikakor ne more sprizjantiti s skromno ploščo, ki mu jo sedaj določa njegov dejanski položaj, po burnih dogodkih, ki so bili z njim povezani po drugi svetovni vojni, ko je bilo tržaško vprašanje zelo trd oreh za diplomate in državnike tako na Vzhodu kakor na Zahodu. Z rešitvijo, dogovorjeno med Jugoslavijo in Italijo, se je zdelo, da se — kljub počasnosti, ki je v takih primerih skoraj obvezna — o naše mesto le vpraša tista umirjenost in trestnost, ki je neobhodna pogoj za postopno reševanje nek rešnih gospodarskih in socialnih vprašanj, ki označujejo tržaško krizo.

V to ozračje politične umirjenosti je udarila vest o obisku sovjetskih voditeljev v Beogradu in pozneje še zgodovinska izjava Hruščeva na beograjskem letališču, ko je izrekel svoje obžalovanje za kominformosko zaroto proti socialistični Jugoslaviji.

Ta vest je zadelo v polno Vidalija in njegovo kominformosko vodstvo. Od tega dne se tu razvijajo dogodki, ki bodo nedvomno neposredno vplivali na bodoči razvoj tržaškega političnega življenja.

Dogodek dneva je odklonilno stališče, ki ga je Vidalij razveljal do zgoraj omenjene izjave Hruščeva. Z drugimi besedami: Vidalij je javno izjavil in dal natisniti v svojem tedniku »Il lavoratore«, da se s Hruščevim ne strinja ne le glede tega, kako Hruščev gleda na zloglasno resolucijo Kominforma, ampak da se ne strinja tudi glede tega, kako Hruščev in sovjetski voditelji presojajo jugoslovansko stvarnost in kako jugoslovanski voditelji tolmačijo marksizem-leninizem. Vidalij pravi, da sicer razume in celo odobrava razloge in nagibe, ki so sovjetske voditelje privedli do omenjenih izjav, da pa se ne more strinjati z njihovimi vsebino in da jo zato najodločneje zavrača, hkrati pa pribrja, da zanj obtožbe kominformoske resolucije posem držbe ne le za nekdanje enotno tržaško delavsko in demokratično gibanje, ampak tudi za Jugoslavijo.

Gre torej za očiten in odkrit upor proti izjavam sovjetskih voditeljev, pri tem pa se demonstrativno poudarja, da se tržaški komunisti morajo čutili ponosne na borbe, ki so jih zadnja leta vodili, da bi obnovili partijo na temeljih marksizma-leninizma-stalinizma in socialističnega internacionalizma, s čimer so pripomogli k temu, da partijo obdaja zaupanje delovnih množic, solidarnost demokratičnega gibanja in spoštovanje nasprotikov.

Pri vsem tem je treba opozoriti na okoliščino, da Vidalij v tem svojem uporniškem stališču ne uživa podpore italijanske KP in da mu milanska izjava dnevnika »L'Unità« (ki je osrednje glasilo italijanske KP in ki redno objavlja tudi tržaško kroniko) je skrajna sistematično odklanjala objavo vesti v zvezi z Vidalijevim raznavljanjem, potem pa objavila izjavo organizacijskega sekretarja KPI Longa, ki je prepričan, da bodo tržaški komunisti — sprejeli...

DEKLARACIJA

— nadaljevanje s 1. strani —
 tako jasno razloženi in skupni jugoslovansko-sovjetski deklaraciji.

Prepričani smo, da nam nihče ne bo očital, da smo neskrupni, če rečemo, da je malo primerov na svetu, da bi bili okviri in podlaga za sodelovanje, kakor načela o medsebojnih odnosih, izdelana tako precizno in vsestransko in s takšnim dosledno demokratičnim obeležjem, kot so v jugoslov.-sovjetski deklaraciji. Prav zato tudi lahko rečemo brez slehernega pretiravanja, da je ta dokument tako po svoji preciznosti kakor po demokratični vsebini takšen, da bo zavzel pomembno mesto v splošnih namelih slovesstva, da bi odnose med državami zasnovali na resnakiopravi, pravi demokratični podlagi.

Upamo, da se bodo na tej jasno izraženi in globoki demokratični podlagi jugoslovansko-sovjetski odnosi uspešno razvijali in da bo v smislu proglašenih načel in sprejetih sklepov čimprej prišlo do stvarnega obravnavanja odprtih vprašanj, do popolne ureditve odnosov in do razvoja plodnega, aktivnega sodelovanja.

Razgovori v Beogradu in na Brionih so s svojimi dejanskimi sadovi dokazali upravičenost uspešnost metode pogajanj, a zlasti še koristnost razgovorov med najvišjimi predstavniki.

Razgovori so tudi prispevali k nadaljnji odstranitvi sumov

Težko je reči, kako se bo ta doojni spor med Vidalijem in sovjetskimi voditelji na eni strani ter med Vidalijem in vodstvom italijanske KP na drugi strani končal in kako bo ta spor vplival na razvoj tržaškega političnega življenja, osekakor pa ni dooma, da bodo njegove posledice daljnosežne.

Predvsem je treba ugotoviti naslednje: S tem svojim uporom je Vidalij otipljivo dokazal, da namerava nadaljevati z razbiško politiko, ki jo je leta 1948 — pod pretezo zloglasne resolucije in s pomočjo avtoritete Sovjetske zveze — uveljavil in pozneje dosledno in zagriženo nadaljeval do danes. V tem dejstvu imamo hkrati posreden dokaz, da je bila za Vidalija leta 1948 resolucija Kominforma postranska stvar, glavno pa mu je bilo razbiti sedanje enotne italijansko-slovenske delavske in demokratične fronte, kakor mu je danes glavni namen, da to razcepljenost obrzri in utrdi. Zato je javno odklonil izjave sovjetskih voditeljev.

Postavlja se vprašanje: Kaj je potemtakem Vidalija vodilo leta 1948, ko je z nasilno dilemo »Tito — Stalin« razbil enotne vrste tržaške delavske in demokratične gibanja? On sam izjavlja danes, da takrat ni šlo za pokorščino Moskvi, ampak za »premišljenost« in »zanesnost« dejanje, ki se je v njihovih glavah oblikovalo že leta, namreč da pri jugoslovanskih voditeljih in na Tržaškem ozemlju ni šlo za marksizem-leninizem v nacionalnem vprašanju, ampak za »nebrzdani nacionalizem pod krinko socializma, za avanturizem, sektaštvo, politični in fizični terorizem«.

Kje smo čitali enake klevete, preden jih je Vidalij, po resoluciji Kominforma, vnesel v partijski list? Brali in slisali smo jih vsak dan v glasilih italijanskega nacionalizma, iredentizma in šovinizma od konca vojne dalje in jih tu pa tam slišimo iz istih krogov še danes.

Vidalij je torej klonil pod pri-

tiskom italijanske reakcionarne buržoazije, ki potrebuje in goji sovrastvo do Slovencev in Jugoslovancev, za izvajanje svoje nekdanje protijugoslovanske politike in je v ta voz vpregla ne le italijanski del tržaškega proletariata, ampak tudi preležni del slovenskega delavstva.

Ko je leta 1948 šlo za prioriteto Sovjetski zvezi in Stalinu, je imel Vidalij razmeroma lahko delo, danes pa je položaj bistveno drugačen. Če je takrat njegov poziv na proletarski internacionalizem zalegal in so mu delavci v glavnem sledili, je danes malo verjetno, da mu bo uspelo obdržati svoj vpliv nanje, ko jih namerava še nadalje voditi po poti, ki so jo sovjetski voditelji tako slovesno zavržili in obsodili. Preizkušnje, ki se čakajo tržaški delavski razred, so šele na začetku: bližnja prihodnost pa bo pokazala, do kakšne mere je kominformoska politika načela moralno in politično hrbenico tržaškega proletariata.

D. H.

VIDALI NA UMIKU?
 Toda »Delo« ponavlja njegove prvotne izjave v zadnjem »Lavoratoru«

(Od našega sodelavca)

Trst, 4. junija. — Glasilo KPI »Unità« objavlja danes razgovor svojega glavnega urednika Davidu Lajola s sekretarjem tržaške kominformoske stranke Vidalijem, o katerem nekateri časopisi sodijo, da pomeni korak nazaj v zvezi s stališčem, ki ga je Vidalij zavzel do izjave Hruščeva ob prihodu v Beograd. Vidalij je v začetku intervjuja najprej pozitivno ocenil beograjske razgovore ter pri tem dejal, da bo tržaško prebivalstvo imelo od novega položaja korist.

Nato je v zvezi z objavljenimi izjavami eksponenta KPI Longa, ki je kritiziral stališče »tržaških

Ču En Lajeva poslanica angleški vladi

London, 4. jun. (AP). — V diplomatskih krogih izjavljajo, da je kitajski ministrski predsednik Ču En Laj poslal angleški vladi tajno poslanico o formoškem vprašanju.

glede predsodkov med Vzhodom in Zahodom, ki so doslej preprečevali, da bi pravilne spoznali, razumeli in sprejeli tiste pozitivne poteze, ki zdaj začnajo prihajati z ene in druge strani.

Sadovi beograjskega sestanka prispevajo k jasnejšemu spoznavanju tistega pozitivnega procesa, ki se zdaj razvija na svetu. S tem navajajo na čim bolj aktivno in uspešno uporabo sedanjih možnosti za ostvareitev zaupanja, za ureditev odprtih vprašanj, za razvoj mednarodnega sodelovanja, za postopno odstranitev diskusije hladne vojne, kakor tudi za postopno zdravljenje povzročiteljev tega zla.

Stvari realistično presojamo in jasno nam je, da takšnega negativnega pojava, kakor je umetna ideološka razdelitev sveta na sovražne bloke, ni moč odstraniti čez noč. To pa ne pomeni, da ni objektivnih možnosti, da bi že zdaj veliko napravili za ublažitev nasprotij med bloki in da bi tako korak za korakom prišli do stanja, v katerem bo sedanjo umetno ideološko razdelitev na bloke nadomestilo splošno vsestransko aktivno sodelovanje med vsemi deželami, ne glede na ideološke razlike in na razlike v družbeni ureditvi. Gre za aktivno sodelovanje prek OZN v skladu z nenehnim utrjevanjem univerzalnega svetovnega miru.

Jugoslovansko-sovjetska delegacija se izreka ravno za takšno pot. V tem tudi je njen veliki mednarodni pomen.

Jože Smole

Nehru na poti v Evropo

O jugoslovansko-sovjetski deklaraciji sodi: Sleherni prijateljski sporazum je dober

New Delhi, 4. jun. (Tanjug). Predsednik indijske vlade Nehru je odpotoval danes iz Nev Delhija na poti v Sovjetsko zvezo v Bombay.

Pred odhodom je izjavil novinarjem, da pozdravlja jugoslovansko-sovjetsko deklaracijo. »Sleherni prijateljski sporazum je dober,« je pripomnil Nehru.

Ministrskega predsednika Nehruja, ki potuje skupaj s svojo hčerko Indiro Gandhi in generalnim tajnikom zunanje ministrstva Pilajjem, so pozdravili na letališču številni v Delhiju akreditirani diplomati.

Indijska javnost pripisuje velik pomen Nehrujevemu potovanju po Evropi. Listi poudarjajo, da sodi v okvir mednarodnih stikov in da pomeni stvarno manifestacijo naporov Indije, da bi dosegla splošno mednarodno sodelovanje in utrdila prijateljske stike z drugimi deželami. Indijski ministrski predsednik je leta 1949 obiskal ZDA, lani pa je bil na Kitajskem. Razen tega je bil nekajkrat v Londonu, toda ti obiski so bili v glavnem povezani z uveljavljanjem meddržavnih odnosov komaj osvobojene kolonialne dežele.

Nehru sam je poudaril, da sta njegova obiska Jugoslaviji in Sovjetski zvezi posebnega pomena. Tu izražajo prepričanje, da bodo razgovori z jugoslov. državnikih Nehruju omogočili natančen vpogled v stališča obeh nasprotnih blokov v Evropi, medtem ko se bodo Jugoslovani seznanili z najnovejšim razvojem dogodkov v zvezi z žarišči napetosti v Aziji. Sodijo, da bo izmenjava misli o

napravili samokritiko, šli so tja, ker so hoteli in hočejo služiti stvari miru...«

»Z globoko žalostjo moramo priznati,« nadaljuje list, »da gre tu za razčiščenje mnenj med nami in tovarišem Hruščevim, ker smo prepričani, da je resolucija IB v svojih osnovnih delih ustrezala stanju, v katerem se je takrat nahajala naša partija ter delavsko in demokratično gibanje v Trstu in da je ta resolucija rešila partijo in gibanje pred likvidacijo in poginom.«

Nekateri tovariši so mnenja, da se tovariš Hruščev s svojo izjavo ni hotel javno dotakniti osnovnih delov resolucije IB od 28. junija 1948. Če se bo to izkazalo za resnično, tedaj bo vse v redu.«

Z drugimi besedami povedano, »Delo« in preko njega Vidalij vztrajata na svojem prvotnem stališču, ko pravi, »da bo vse v redu,« če se izkaže, da se tovariš Hruščev ni hotel javno dotakniti osnovnih delov resolucije IB.

V zvezi z današnjim zasedanjem CK tržaške kominformoske partije ne izključujejo možnosti, da se bo nekaj članov odkrito postavilo Vidaliju po robu, kar se utegne zgoditi tudi na jutrišnjem aktivu.

OB ZAKLJUČKU OBISKA BURMANSE DELEGACIJE

Priznanje naši mornarici

Beograd, 4. jun. (Tanjug). — Burmanska vojaška delegacija, ki je že dalj časa na prijateljskem obisku v naši deželi, je popoldne prispela z letalom iz Splita v Beograd. Ob prihodu na zemunsko letališče je vodja burmanske delegacije, komandant burmanske vojnne mornarice komodor Tan Pe, sodelavcu Tanjuga izjavil:

»Med obiskom v Jugoslaviji smo imeli zelo koristen razgovor na Brionih s predsednikom republike maršalom Titom. Predsednika Tita smo tedaj zelo težko zapustili, ker je razgovor z njim za nas vedno zanimiv. Obiskali smo mnoge mornariške ustanove in ladjedelnice v Pulju, na Reki, v Kraljevici, Šibeniku, Splitu, Trogiru in na Korčuli.

Vaša dežela je zelo srečna, ker v zvezi s kratkemu obalnemu pasu že sedaj izdeluje mnogo trgovskih in vojnih ladij. Upamo, da se bodo v najbližnji prihodnosti vaše ladjedelnice mogle kosati tudi z največjimi ladjedelnicami po svetu. Kar zadeva civilno in vojno industrijo, smo med našim

Požar pri Stavbnem mizarstvu v Ljubljani

Ljubljana, 5. junija.
 Sinovi okrog 11. ure je zaradi kratkega stika nastal požar pri Stavbnem mizarstvu v Slomškovi ulici. Goreti je začela žagovina, ki jo uporabljajo za kurjavo pri parnem kotlu, in kmalu sta se v strojnici vnela strop in streha. Na srečo so z vso naglico prihiteli na pomoč naši poklicni gasilci, ki so si še posebej spriči lesenih konstrukcij objekta na moč prizadevali, da bi požar omejili, kar jim je po dveh urah naporega dela tudi uspelo, tako da so škodo podjetju, ki je zavarovano za 400 milijonov din, omejili na približno 250.000 din.

SOVJETSKI DRŽAVNIKI V BUKAREŠTI

Beograjski sestanek zdrava podlaga za razvoj sodelovanja SZ in Jugoslavije

Bukarešta, 4. junija. — V Bukarešto so prispeli danes iz Sofije sovjetski državniki N. Hruščev, N. Bulganin in A. Mikojan. Na letališču so sovjetsko delegacijo sprejeli člani romunske vlade. Sprejema sta se udeležila tudi člana madžarske delegacije, ki je danes prispela v Bukarešto — Macas Rakosi in Andras Hegedis, kakor tudi prvi sekretar KP CSR Novotny.

Člane sovjetske delegacije je pozdravil na letališču romunski ministrski predsednik Georgiu Dej, ki je dejal, da romunski narod in vlada z radostjo pozdravlja pozitivne rezultate beograjskih razgovorov in deklaracij, ki povzema njih zaključke. Sovjetska zveza in Jugoslavija sta tako veliko prispevali k sodelovanju med narodi in ublažitvi mednarodne napetosti, miru in

socializmu. Romunski narod kakor vsi narodi, ki ljubijo mir, in delovni ljudje vseh dežel toplo pozdravljajo načela, ki so bila izražena v deklaraciji.

Dejal je tudi, da je romunski narod vesel slehernega koraka na poti k zboljšanju odnosov med Romunjo in Jugoslavijo.

Nikiša Hruščev se je v krajšem govoru dotaknil razgovorov v Beogradu in zaključne deklaracije.

Med drugim je poudaril, da so bili beograjski razgovori kronani z lepimi uspehi in da je bila s tem ustvarjena zdrava podlaga za razvoj prijateljstva in sodelovanja med narodi Jugoslavije in Sovjetske zveze. Rekel je, da sta se delegaciji obeh dežel spoznale tako glede ureditve vprašanj, ki se tičejo odnosov med obema deželama kakor tudi glede najvažnejših mednarodnih problemov.

»Popolna normalizacija odnosov med Sovjetsko zvezo in Jugoslavijo,« je dejal, »je veličanstvenega pomena ne samo za obe deželi, temveč tudi za vse druge miroljubne narode in za krepitev miru na svetu.«

Hruščev je dalje poudaril, da je bila utrta pot za vzpostavitve prijateljskih odnosov med SZ in deželami ljudske demokracije ter Jugoslavije. Pripomnil je, da bodo beograjski razgovori nov prispevek k popuščanju mednarodne napetosti in da bodo odigrali važno vlogo v utrditvi miru na vsem svetu.

Konferenca štirih 18. julija v Ženevi

Pariz, 4. jun. (AFP). Francoski zunanji minister Antoine Pinay je sinoči poročal vladi o pripravah na konferenco najvišjih predstavnikov štirih velesil. Sporočil je, da nameravajo zahodne velesile predlagati Ženevo in 18. julij kot kraj oziroma datum konference. Pripomnil je, da o tem se niso nič dokončnega sklenile in da se tri zahodne velesile še vedno med seboj posvetojujejo o predlogih, ki naj bi jih stavile za sestanek s SZ.

Zunanji ministri štirih velesil se bodo sestali ob proslavi desetletnice OZN v San Francisku. Kaže, da bodo tedaj določili kraj in datum predvidene konference.

Washington, 4. junija (AFP). — Pouchenki napovedujejo, da bodo strokovnjaki treh zahodnih velesil prihodni teden v Washingtonu proučili vprašanja, ki bodo o njih razpravljali na konferenci ministrskega sodelovanja med narodi.

VELIK ODMEV

beograjske deklaracije v vsem sovjetskem tisku

Moskva, 4. jun. (Tanjug). — Deklaracija vlad Sovjetske zveze in Jugoslavije je še nadalje v središču pozornosti moskovskih časnikov. Nekateri časniki, kakor n. pr. »Trud«, »Komsomolskaja pravda«, »Sovjetskaja kultura« objavljajo uvodnike, v katerih je poudarjen pomen deklaracije za ublažitev napetosti na svetu in za meddržavno sodelovanje.

V uvodnikih moskovskih časnikov je zlasti poudarjeno stališče obeh vlad, izraženo v deklaraciji, da je treba odnose med deželami zasnovati na načelih nevmešavanja in notranje zadeve, spoštovanja suverenosti, neodvisnosti, teritorialne nedotakljivosti in enakopravnosti med državami, torej na načelih miroljubne koeksistence, ne glede na družbeno ureditev dežel.

Razen tega moskovski časniki poročajo o odhodu sovjetske de-

POSLANICA U NUJA jugoslovanski mladini

Beograd, 4. jun. (Tanjug). — Predsednik burmanske vlade G. U Nu je na vprašanja, ki mu jih je zastavilo uredništvo mladinskega časnika »Naš vesnik«, odgovoril z naslednjo poslanico:

»Zelo sem zadovoljen, da imam priložnost prek »Našega vesnika« pozdraviti mladino Jugoslavije.

Vem, da je jugoslovanska mladina organizirana v ljudski mladinski organizaciji, ki je igrala veliko vlogo v boju proti fašizmu in v skupnem prizadevanju jugo-

slavanskih narodov, da bi dosegli neodvisnost in obnovili deželo. V Burmi imamo ustrezno organizacijo — Združeno mladinsko ligo, ki je v naši deželi tudi odigrala podobno vlogo. Burmanska mladina se zelo živo zanima za velike napore voditeljev in narodov Jugoslavije ter za napredek njihove dežele.

Moji kolegi in jaz smo zelo ponosni, da smo dobri prijatelji z vašimi voditelji in prepričani smo, da bo Vaša dežela napredovala pod hrabrim in daljnovidnim vodstvom maršala Tita. Vsekakor Vas ni treba spominjati, da bo treba prehoditi še dolgo pot v izgradnji socialistične države in da je uspeh odvisen od vaših skupnih naporov, od zavesti, kakšna je Vaša nova odgovornost.«

U NU V IZRAELU

Tel Aviv, 4. junija (AFP). — Burmanski ministrski predsednik U Nu, ki je na uradnem obisku v Izraelu, se je danes sestal z obrambnim ministrom Benom Gurionom. Razgovarjala sta se o političnem in tehničnem sodelovanju med obema deželama.

Vprašanje slovenskih šol na Goriškem

(OD NAŠEGA SODELAVCA)
 V sedanji, tretji spomeniči pravi profesorski zbor, da je izvedel za obete vladnega komisarja dr. Palamare v Trstu, da bodo slovensko šolstvo na Tržaškem uzakoni ob pričetku prihodnjega šolskega leta. Ker so prosvetne oblasti svoj čas tudi zatrdile, da bo vprašanje slovenskega šolstva na Goriškem rešeno, kakor hitro bo Trst priključen k Italiji, meni goriški profesorski zbor, da je sedaj končno napočil trenutek, ko bo treba dokončno rešiti tudi vprašanje slovenskih šol na Goriškem.

Gorica, 4. junija. Profesorski zbor slovenskih srednjih šol na Goriškem je poslal prosvetnemu ministru spomenico, ki v njej terja uzakonitev slovenskega šolstva na Goriškem.

Prvo tako spomenico je poslal v Rim že maja 1948. Tedaj so mu odgovorili, da je osnutek zakona o ureditvi slovenskega šolstva že pripravljen in da ga le še proučuje ministrski svet. Ker je ostalo le pri obljubi, so goriški profesorji svojo zahtevo ponovili.

»Med obiskom v Jugoslaviji smo imeli zelo koristen razgovor na Brionih s predsednikom republike maršalom Titom. Predsednika Tita smo tedaj zelo težko zapustili, ker je razgovor z njim za nas vedno zanimiv. Obiskali smo mnoge mornariške ustanove in ladjedelnice v Pulju, na Reki, v Kraljevici, Šibeniku, Splitu, Trogiru in na Korčuli.

Vaša dežela je zelo srečna, ker v zvezi s kratkemu obalnemu pasu že sedaj izdeluje mnogo trgovskih in vojnih ladij. Upamo, da se bodo v najbližnji prihodnosti vaše ladjedelnice mogle kosati tudi z največjimi ladjedelnicami po svetu. Kar zadeva civilno in vojno industrijo, smo med našim

TRŽASKO PISMO

STO ŠESTDESET LET slovenske šole na Katinari

Tlonjerju pri Trstu bo to nedeljo slovesnost, katere pomen daleč presega lonjerski okoliš. Z bogatim kulturnoprosvetnim programom, pri katerem bodo sodelovali številni tržaški prosvetni zbori, folklorne skupine, godbe itd., bodo proslavili 160. obletnice slovenske šole na Katinari, ki je po vsej verjetnosti tudi ena prvih slovenskih šol v neposredni tržaški okolici sploh.

Podatki o tem, kdaj je bila pravzaprav ustanovljena šola na Katinari (malem naselju nad Lonjerjem), si zelo nasprotujejo. Če bi se hoteli zanesti na podatke profesorja in licejskega knjižničarja v Ljubljani Girolama Co. Agapitija, objavljene v »Opisu tržaškega področja« iz leta 1824, potem bi bila katinarska šola ustanovljena okrog l. 1805, ko naj bi bila po teh podatkih ustanovljena tudi šola na Opčinah in v Bazovici. Če pa naj verjamemo podatkom ravnatelja ljudske šole v tržaškem starem mestu F. Marinza, zbranim v njegovih »Memorie scolastiche«, in pa poznejši podatkom nekega Maria Pasqualisa, objavljenim l. 1911 v njegovem delu »Il Comune di Trieste e Istruzione primaria e popolare«, je morala biti katinarska šola ustanovljena leto dni prej, torej l. 1804. (Po istih podatkih naj bi bila prva slovenska šola na Tržaškem ustanovljena l. 1798 na Opčinah). Podatki iz

Katinari l. 1804. Sedaj pa so organizatorji, ki pripravljajo nedeljsko slovesnost, izsledili v tržaški Mestni knjižnici (Biblioteca civica) nove podatke, iz katerih izhaja, da je bila katinarska šola ustanovljena kar deset, oziroma devet let prej. »Schematismus der K. u. K. Küstenlandes« iz l. 1795. navaja namreč pod poglavjem o šolah v okolici tudi šolo na Katinari, za katero pa tistega leta še ni bil imenovan učitelj. Za leto 1796. pa navaja poleg učiteljev na trivialkah v Skednju in na Proseku tudi Karla Osmanna kot učitelja na Katinari. Ta učitelj je potem omenjen še v letih 1799, 1801 in 1802.

Ker gre za uradne podatke, jih smemo smatrati za povsem točne in lahko zato trdimo, da je bila šola na Katinari ustanovljena l. 1795 ali najkasneje 1796 in da je tedaj poleg šole na Proseku in v Skednju najstarejša slovenska šola v tržaški okolici.

Kot vse šole v okolici je bila v začetku tudi šola na Katinari enorazrednica. (Prvi sta se spremeniili v dvorazrednici proseška in skedenjska.) Na njih so poučevali do l. 1828 duhovniki, le v Skednju je bil takrat učitelj Lovrenc Zupanc. Leta 1830 je na katinarski šoli poučeval duhovnik Matevž Jelovčan, leto kasneje pa duhovnik Lovrenc Malivrh. Za l. 1850 je bil za učitelja na Katinari Ivan Božič. l. 1868 in 1869 je slovensko šolstvo pre-

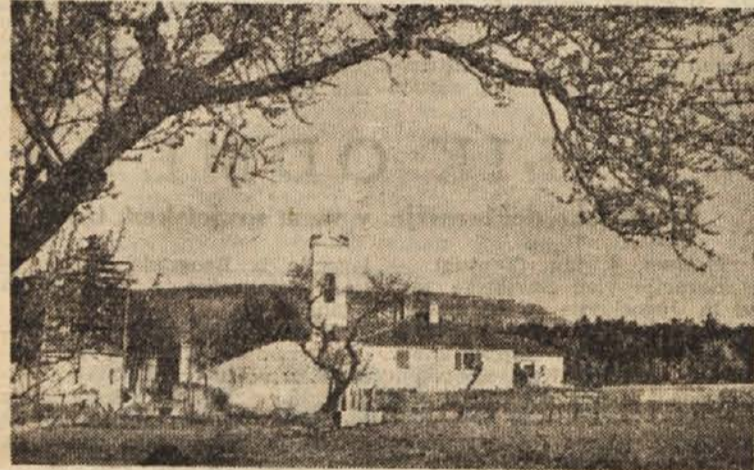
Najstarejši ohranjeni originalni izvleček o stanju šolobveznih otrok v katinarskem šolskem okolišu, ki je obsegal poleg Katinare in Lonjerja še Zavrle, Rocol in Vrdele, je iz l. 1831. Izvleček kaže, da je takrat obiskovalo ljudsko šolo 189 učencev, popravljeno šolo za otroke od 13. do 15. leta) pa 57 otrok. Izvleček je podpisal administrator in katehet Mohorčič. Popis šolobveznih otrok za l. 1844 in 1845 navaja za ljudsko šolo 238 učencev, za nedeljsko šolo pa 101. Popis za šolsko leto 1862-63 navaja skupaj 270 otrok, a brez Vrdele, ki je tedaj že imela svojo šolo pri Sv. Ivanu. V naslednjih letih se je število učencev gibalo takole:

Leta	učencev
1881-82	211
1890-91	213
1900-01	278
1910-11	317

Največ otrok pa je imela katinarska šola v letu 1922-23, ko jo je obiskovalo 375 otrok in ko je na njej poučevalo poleg ravnatelja še 8 slovenskih učiteljev, dva specialista za italijanščino in en katehet.

Cvetoči razvoj katinarske šole je zaustavil fašizem z ukinitvijo slovenskega šolstva na vsem slovenskem ozemlju pod italijansko okupacijo. Dobrih 25 let so morali posledje slovenski otroci obiskovati italijanske potujočevalnice. Toda trdna narodna zavest primorskih ljudi je zmagala tudi v tej neenaki borbi.

Danes je na Katinari spet slovenska šola in spet vzgaja v svojih učilnicah slovensko mladino v materinskem jeziku. J. K.

Katinara nad Trstom

arhivov tržaškega škofijskega ordinariata pa pomikajo ustanovitve katinarske šole še za leto nazaj. Protokol št. 309 za l. 1803 namreč navaja, da se je postopek za ustanovitev šole na Katinari začel 30. nov. 1803, drugi protokol iz l. 1804 pa navaja datum 22. dec. 1803, ko naj bi bile oblasti nakazale plačo kuratoru na Katinari, »ker so začeli poučevati mladino«.

Na osnovi vseh navedenih podatkov so dolgo časa mislili, da je rojstno leto slovenske šole na

Šlo iz duhovniških rok povsem v roke posvetnih učiteljev. Vse okoliške trivialke so dobile naziv »občinska ljudska šola« in skoraj povsem novo učitelstvo. Na katinarsko šolo je prišel Josip Jančar.

V dobi cerkvenega nadzorstva je bil uradni jezik na vseh okoliških šolah in seveda tudi na katinarski nemški. Šele v l. 1849 je okoliški školski nadzornik naročil okoliškim učiteljem, naj predložijo uradne spise o letnih šolskih skušnjah v slovenskem jeziku, češ da »je to samo po sebi umevno, ko so pa šole v okolju slovenske in njihov učni jezik slovenski«. Seveda pa tudi z učnim jezikom ni šlo povsem lahko. Številnim poskusom vsiljevanja nemščine za učni jezik, se je leta 1861 pridružil še poskus tržaškega Deželnega zbora, ki je na svoji prvi seji glasoval za zakon, da naj bo učni jezik v vseh javnih tržaških šolah italijanski. Toda tega zakona avstrijska vlada ni potrdila.

O tem, kako je uspevala katinarska šola v prvih letih svojega obstoja, ni mnogo podatkov.

Delegacija italijanskih industrijcev na Kitajskem

Rim, 4. jun. (Tanjug). Del delegacije italijanske industrijske zbornice, ki je sodelovala na mednarodnem kongresu v Tokiju, je neuradno odpotoval v LR Kitajsko. Italijanski delegati bodo v Pekingu proučili možnosti trgovske menjave med Italijo in Kitajsko. To je prva italijanska trgovinska delegacija po vojni.

POSEBNA ŠTEVILKA »MEDJUNARODNIH PROBLEMOV«

NAŠI VIRI IN DELO NA PODROČJU ATOMSKE ENERGIJE

Beograd, 4. junija. (Tanjug). Z naslovom »Atomska energija — problem naših dni« bo objavila revija Inštituta za mednarodno politiko in gospodarstvo »Medjunarodni problemi« te dni več člankov o atomski energiji in surovinah v Jugoslaviji in na svetu, o uporabi te energije v mirnodobne namene in o mednarodnem sodelovanju na tem področju. Članke so napisali jugoslovanski avtorji.

Za kontrolo nad proizvodnjo jedrske energije

»Kaj nudi uporaba atomske energije človeštvu kakovostno novega ali velikega.« To je naslov skupnega članka akademskega univ. prof. dr. Savića in upravnika Inštituta »Boris Kidrič« Vojka Pavličića. Avtorja so v njem zavzemata za nadzorstvo nad atomsko energijo na svetu. V članku poudarjata, da je potrebna v tej občutljivi dejavnosti družbena kontrola in družbena odgovornost ne glede na družbene ureditve držav.

Prof. Savič in V. Pavličić se zavzemata za kontrolirano proizvodnjo atomske energije za to, ker nudi ta energija človeštvu res nekaj kakovostno novega in izredno velikega. Če povemo, da ima en gram katerega koli telesa, poudarjata pisca članka na nekem mestu, »v svojih atomskih jedrih toliko energije, kolikor bi je nam moglo dati tisoč vagonov koks«, če bi popolnoma zgorzel, tedaj navajamo dejstvo, znano sveto ugotovljeno razmerje med jedrskim in običajnim virom energije.

V nadaljevanju članka pisca poudarjata: Materija, ki z razpadom atomskega jedra sprosti atomsko energijo, proizvede drug element, sposoben, da z učinkom jeder sprosti novo energijo itd. Na podlagi tega prihajata pisca članka do nasled-

nega zaključka: Možno je ugotoviti pogoje za trajno obratovanje stroja na račun tako ogromne energije. To bi v praksi pomenilo, da bi dobili delo brez potrošnje energije ali nekakšen praktičen perpetuum mobile. Takšno lastnost, tolikšno silo je narava odredila vsem drugim virom surovin. Povsem razumljivo je, da lahko to ogromno silo zelo koristno uporabimo za zadovoljevanje vsakdanjih človeških potreb. Takšna ogromna sila pa krije razen mnogih koristnih lastnosti v sebi tudi neizmerno rušino moč. Z radioaktivnim žarčevanjem lahko povzročamo neslutene spremembe v rastlinskem in živalskem svetu, z zlorabo izotopov pa cele rodove nestvorov katerokoli vrste.

Delo naših inštitutov

Članek tajnika Zvezne komisije za atomsko energijo Slobodana Nakičevića z naslovom »Zakaj delamo za atomsko energijo v Jugoslaviji in kaj smo doslej storili?« prikazuje sliko jugoslovanskih uspehov na področju atomske energije. To so predvsem: trije odlično opremljeni inštituti za atomsko raziskave »Boris Kidrič« v Vinici, »Rudjer Bošković« v Zagrebu in »Jožef Stefan« v Ljubljani, dalje ugotovljena ležišča atomskih surovin, ki so velikega gospodarskega pomena, domači strokovni in znanstveni kadri, razvito sodelovanje s podobnimi inštituti, posamezniki in organizacijami v tujini itd.

Inštitut »Boris Kidrič«, po obsegu največji, ki sodi med najbolj moderne inštitute v Evropi, je imel med najvažnejšimi nalogami tudi to, da bi pripravil vse potrebno v zvezi s proizvodnjo, konstrukcijo in graditvijo atomskih reaktorjev, strojev za proizvodnjo atomske energije. Razen laboratorija za fiziko ima ta inštitut laboratorije za fizikalno kemijo in biologijo, za tehnologijo, za uporabno matematiko in več specializiranih de-

javnic. V tem inštitutu so izdelali celo vrsto aparatov, med njimi tudi več akceleratorjev, električnih strojev, v katerih pospešujejo nalezirane delce, s katerimi bombardirajo atomska jedra.

Najvažnejša naloga inštituta »Rudjer Bošković« v Zagrebu je zgraditi ciklotron z zmogljivostjo 16 milijonov elektronovoltov. To je nekakšen akcelerator, v katerem bodo pospeševali delce po spiralni poti pod vplivom električnega in magnetnega polja. Inštitut »Jožef Stefan« je raven skrbi za vzgojo strokovnih in znanstvenih kadrov drogolepe uspehe tudi na ostalih področjih. V tem inštitutu so med drugim konstruirali tudi akcelerator tipa Van de Graaf z zmogljivostjo dva milijona elektronvoltov.

Uran in torij pri nas

Ležišča urana, ki jih imajo redke dežele, in torija so v ZDA, Braziliji, Sovjetski zvezi, na Madagaskarju, v Franciji in Jugoslaviji, pravita v svojem članku prof. Pavličić in univerzitetni asistent M. Ristić v članku navajata, da raznih rudnin, v katerih nahajamo uran ali torij in ki jih zdaj na svetu najbolj izkoriščajo, čeprav pisca članka tega ne poudarjata, je znano, da so našli strokovnjaki v Jugoslaviji šest izmed teh desetih rudnin urana ali torija, dveh glavnih atomskih surovin. V naši zemlji so našli uranit, autanit, monacit, torianit in torit.

Revija objavlja tudi članka inž. Milorada Ristića in Dragoslava Popovića o uporabi atomske energije v gospodarstvu, dr. B. M. Damjanovića o uporabi atomske energije v biologiji in medicini ter sestave generalnega podpolkovnika Danila Lečića o uporabi atomske energije v vojaške namene in članka o mednarodnem sodelovanju v razvoju mirnodobne uporabe atomske energije prek OZN in druge.

DVE VAZNI NALOGE BURME

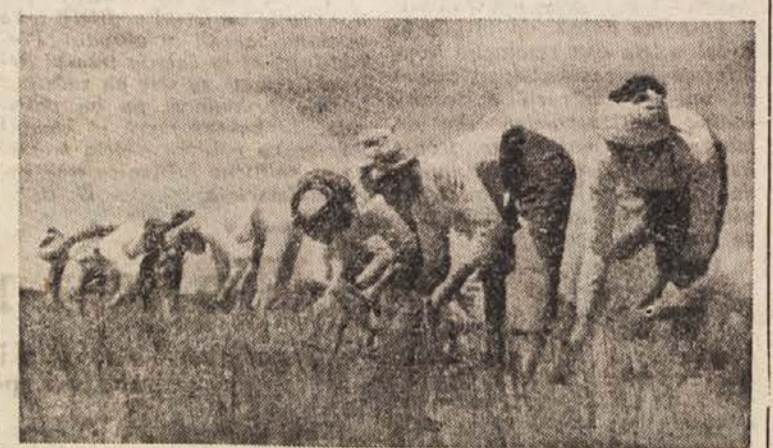
Agrarna reforma in demokratizacija oblasti

Iz razgovora z burmanskim ministrom za nacionalizacijo zemlje Takin Tinom

Dopisnik »Borbe« v Rangunu je naprosil ministra za nacionalizacijo zemlje in demokratizacijo krajevne oblasti Takina Tina, naj za bralce našega časnika odgovori na nekatera vprašanja s področja agrarne reforme v Burmi in organiziranja krajevne uprave. Minister Takin Tin je rade volje ustregel tej prošnji.

Na vprašanje, kakšni so dosežki uspehi agrarne reforme v Burmi in kakšne načrte sta pri-

Rangun, junija
kmetom, marveč tudi upostavitve novega gospodarskega in družbenega življenja za vse kmete, tako

Zetev riža v Burmi

pravili vlada in Antifašistična liga za modernizacijo kmetijstva, je Takin Tin odgovoril:

»Če hočemo povsem razumeti pomen doslej opravljenega dela, je treba najprej pojasniti glavne misli iz programa o nacionalizaciji zemlje. Kratko rečeno, naš glavni cilj nacionalizacije zemlje ni izključno ukinitve veleposestniške lastnine in izročitev zemlje

da bodo sistematično razdelili zemljo, upostavili kmetijske organizacije in uveljavili sodobne metode obdelovanja ob splošnem razvoju vasi.

S temi cilji pred očmi je vlada Burme v letih 1953 in 1954 uveljavljala določbe zakona o nacionalizaciji zemlje. V tem času je bila nacionalizirana zemlja v 8 občinah s 167 vaškimi enotami

Vse zemlje je bilo v privatnih rokah 268.935 ekrov* in od tega smo izločili 125.096 ekrov zemlje, ki so jo obdelovali lastniki sami. Ostalih 142.737 ekrov zemlje smo vzeli lastnikom in razdelili med 21.242 kmečkih družin. To so bili kmetje brez zemlje, zaposleni prej na veleposestvih kot mezdni delavci.

Lani in letos smo nacionalizirali zemljo v 54 občinah v 29 okrajih. Zemljo je dobilo 640 kmečkih skupnosti. Od 1.287.841 ekrov, kolikor je bilo privatne zemlje, smo izločili 652.442 ekrov pravih lastnikov zemlje, ki so jih tudi obdelovali, ostalih 635.399 ekrov pa smo nacionalizirali in razdelili približno med 90.000 kmečkih gospodarstev.

Zemljo je dobilo torej nad 117.000 kmetov, ki je prej sploh niso imeli, in kmetijskih mezdnih delavcev. Kot rečeno, sta upostavitve zemljiških skladov in njihova razdelitev samo začetna ukrepa v izpolnjevanju programa o nacionalizaciji zemlje. To so šele prvi koraki na poti k osvoboditvi kmetov iz krempeljev veleposestnikov. Končni cilj programa o nacionalizaciji zemlje pa je, da upostavimo v prihodnjih 10 letih nov gospodarski red. Ta cilj bo treba doseči postopoma, v treh fazah.

Predvsem se bodo morali kmetje sami seznaniti s programom o nacionalizaciji zemlje in izvoliti vaške odbore, ki bodo ta program uresničevali; sem sodi tudi sedanje uresničevanje programa. Drugič, po sedanjih razdelitvi zemlje kmetom pride na vrsto organiziranje kmetov v skupine medsebojne pomoči in v združenja kmetijskih proizvajalcev, kar naj bi rodilo tudi upostavitve kolektivnih gospodarstev.

V vsaki skupini medsebojne pomoči bo po pet kmečkih gospodarstev, ki so dobila zemljo. Kmetje bodo lahko po svojem preudarku združevali svoje skupine z drugimi skupinami in skupaj z njimi sodelovali v eni ali več fazah obdelovanja zemlje. Nam vsega tega je, da se kmetje seznanijo s prednostmi kolektivnih obdelav. Potem se bodo iz teh skupin razvila časovna združenja kmetov. V tem stadiju se bo sedanji zastareli način umakni mehansiranemu kmetijstvu. Ta združenja bodo imela na razpolago več delovne sile in uživala bodo razne olajšave, tako da se bodo lahko razvila v kolektivna gospodarstva.

V Burmi imamo že 1887 skupin medsebojne pomoči in 6 združenj kmetov, ki že delujejo po načrtu. Tretjič, v skladu z zakonom o nacionalizaciji zemlje bodo narodni in okrajni odbori za razdelitev zemlje ter odbori za razvoj vasi pripravili programe o izgraditvi in razvoju, v katerih bo predvidena tudi upostavitve načrtnega kmetijstva, programi pa vsklajani. Na tej stopnji bodo združenja ustrezni ukrepi za razvoj uporabo umetnih gnojil, za razdelitev dobrega semena, za uveljavljanje znanstvenih metod v živinoreji, za zgraditve strojnih in traktorjskih postaj ter državnih posestev, za kmetijske raziskave, za umetno namakanje ter za izobražbo kmetov, da bodo znali obdelovati zemljo po sodobnih načelih. Skratka, naš program o nacionalizaciji zemlje bi rad upostavil novo gospodarsko in družbeno življenje za vse kmete po vsej Burmanski uniji.

Na prošnjo, naj pove, kakšni bodo naslednji ukrepi za popolno uporabo zakona o krajevni demokratizaciji in njegovem pomeni za razvoj nove Burme, je minister Takin Tin odgovoril:

»Program o demokratizaciji krajevne uprave uresničujemo v 3 od 53 okrajev v Burmi, in sicer od 8 aprila 1953. V nekaj prihodnjih mesecih bomo ta program uresničovali v 7 novih okrajih, v vsej Burmi pa približno v treh letih. Ko bo ta program v celoti uresničen, bo dobila Burma nov red, v katerem bo lahko ljudstvo celotno neovirano, zdravo življenje, celotno stabilnost. Na podlagi naše narodne kulture in splošne volje ljudskih množic bomo dosegli politični, družbeni in gospodarski napredek.«

D. Veljković

* 1 ekter = 0.405 ha.

Trgovinska pogajanja s Finsko

Beograd, 4. jun (Tanjug). — V Beogradu so se začela pogajanja med jugoslovansko in finsko delegacijo o sklenitvi enoslojnega trgovskega sporazuma. Jugoslovansko delegacijo vodi svetnik v državnem tajnistvu za zunanje zadeve dr. Janez Flere, finsko pa načelnik oddelka za vzhodne dežele v zunanjem ministrstvu g. Aldar von Heint.

PISMO IZ PARIZA

(Od stalnega dopisnika)

Prva nedelja v juniju na pokopališču Père Lachaise

Rakov vsako leto prvo nedeljo v juniju, bo tudi letos na starem pariškem pokopališču Père Lachaise kupl venec, rdečih nageljn in vrtin pokril kid, na katerem je pod kroglami versajskih topov klonila zadnja obramba Komune. Tu, pred tem golim zidom, spomenikom neznanim vojakom zvezne vojske, počasti pariški proletariat spomin vseh žrtev versajske protirevolucije, ki je po padcu Komune sprememila Pariz v velikansko morišče in v nekaj dneh brez sodne obravnave pobila nad 20.000 delavcev.

V Franciji in na svetu nahajamo obširno literaturo, od uradne zgodovine do cenelih romanov, ki pretresljivo opisuje strahotne revolucije leta 1789. Zaman pa bi iskali po šolskih učbenikih, kaj se je dogajalo zadnje dni maja in prve dni junija 1871. Uradna zgodovina se je potrudila, da bi s pajcolanom pozabe prikrija zločine, ki jih je, sključujoč na zakon, zagrešila versajska soldateska na Thiersov ukaz. »Mi smo pošteni ljudje,« je rekel Thiers 18. maja 1871 v Narodni skupščini. »Mi bomo uveljavili pravico ob pomoči rednih sodišč. Mi hočemo samo uporabiti zakon.«

Pariz, junija
uprabili zakon, opisuje med drugim kronisti tudi dopisnik londonskega »Daily News«, ki je spremljal sprevod obdolženec. Vsi ti nesrečniki so bili že obtoženi in obsojeni v trenutku, ko so jih obkolili vojaki. Sprevod se je na neki pariški cesti ustavil in ujetnike so postavili v štiri vrste tik ob cesti. Pristopil je general in začel izbirati posamezne obsojence. Najprej jih je dal ustreliti 11, češ da so videli revolucijo leta 1848 in da je njihova krivda večja od krivde ostalih.

Nagla sodišča so poslovala v Parizu na več krajih z neverjetno naglico. Iz nekaterih vojašnic so nenehoma odmevali

strelji. Po mestu so vodili pripadnike Narodne garde, med njimi tudi ženske in otroke. Vsi so bili obsojeni na smrt, vse so ustrelili. In zmeraj znova so se vračali vojaki po nove obsojence, žrtve naglih sodišč. Pozneje so vojaki sami pripovedovali, kako so ljudi streljali. Eni so stali pred puškami s prekrižanimi rokami in ponosno dvignjenih glav, drugi so samj vzklicali: »Streljajte! Smrti se ne bojimo!« Skoraj vsi so bili videti delavci. Na nobenem obrazu nisj videl obupa, ne potrošni ali razburjenja. Stopali so čvrstih in odločnih korakov in na obrazih jim je bilo videti, da jih bridka usoda ni pretresla.

Tisk je takrat občudoval naglico, s katero je posloval versajski stroj. Hkrati pa je hujskal in iskal nove žrtve. »Opinion Mondial« je pojasnjeval strmečemu prebivalstvu Pariza, da gre za »navadne zločince«, katerim ni moč priznati nič, kakor političnim krivcem. Nekateri časniki so naravnost pozivali reakcijo, naj brezobzirno obračuna s svojimi nasprotniki. Seina je tekla tiste dni krvava, Pariz je bil po-

sejan s trupli. Ponekod so trupla na vročem soncu razpadala, druga spet so bila v naglici zasuata samo s prstjo. Mnogo je bilo tudi nepokopanih, samo potli s klorom ali živim apnom. Nekje so vrgli 300 ustreljenih v jezero, pa so trupla spavalna na površje in se na vročem soncu napela.

Isti tisk, ki je hujskal in pozival, naj oblasti neusmiljeno obračunajo s komunarji, se je zgrozil v strahu pred kugo. Tedaj je začel pisati, da je dovolj ustrelitev, dovolj krvi in dovolj žrtev, da je treba krivdo vsakogar natanko preiskati in kaznovati samo krivce. Bes versajske reakcije se je poleglet, ustrežitev je bilo čedalje manj. Thiersov zakon se je napil krvi in obstal, da bi seštel žrtve in jih pokopal, samo da ne bi gnjoča trupla neznožno smrdela. Začelo se je veliko čiščenje. Vsa vozila so morala voziti trupla iz mesta na pokopališča. Pokopavali so jih na starem pokopališču na Montmatru, Montparnassu in zunaj Pariza.

Koliko žrtev je padlo, tega

takratna francoska uprava sploh ni poskusila ugotoviti. Sodeč po zapiskih sodobnikov je bilo žrtev nad 20.000. To število potrjujeja tudi dva dokumenta. Pariški občini predloženi račun za pokopavanje mrtvih omenja šestvilo 17 tisoč. Poročilo nekega generala pa pravi, da je bilo žrtev 21.496. Izjava krvnika komunarjev generala Mac Mahona je skrhala število smrtih obsojnih na najmanjšo mero. Tej izjavi pa nasprotuje Thiersova brzojavka policijskim prefektom: »Zemlja je na gosto posejana s trupli. Ta grozni prizor naj jim bo v pouk.« Uradna zgodovina je napela vse sile, da bi prikrija sledove Thiersove krvoločnosti. In vtem ko njegovo ime slave, v šolskih učbenikih ni niti besedice o njegovih zločinih, nikjer ne najdemo obsojence teh zločinov. Na počastitvi spomina žrtev pariške Komune vojaška godba z zastavo ne počasti Neznanega junaka Komune. Toda, kakakor vsako leto bodo tudi letos pariški delavci, zbrani na pokopališčih, položili na grobnice pobitih komunarjev rdeče rože.

Uresničile so se Marxove besede: »Pariz delavcev iz leta 1871. Pariz Komune bo slavilo človeštvo kot predhodnika nove družbe. Spomin na njegove mučenike bo živel ko v svetišču v velikem sručen delavskega razreda.«

KAKO BO Z DODELJEVANJEM STANOVANJ po novi uredbi Izvršnega sveta LRS

Da se ob pomanjkanju stanovanj zagotovi pravično razdeljevanje praznih stanovanj najbolj potrebnim proslencem in preprečijo nepravilnosti pri dodeljevanju, je Izvršni svet Ljudske skupščine LRS izdal uredbo o razdeljevanju in odpovedi stanovanj, ki je objavljena v uradnem listu LRS z dne 26. maja t. l. in velja od dneva objave.

Lanska zvezna uredba o upravljanju stanovanjskih hiš ne vsebuje predpisov o razdeljevanju stanovanj, pač pa pooblašča okrajne (mestne) ljudske odbore, da jih izdajo, ljudske republike pa lahko izdajo o tem splošne predpise. Uredba, ki jo je izdal Izvršni svet LRS, se razen predpisov o odpovedi stanovanj in izselitve (V. poglavje), ki velja za vse kraje, uporablja samo v mestih in mestnih občinah (kolikor ljudski odbor ne predpiše izjeme za manjša naselja na svojem področju) ter v tistih krajih, za katere to določijo okrajni ljudski odbori. Za vse te kraje velja določba, da se smejo stanovanjski prostori preurediti v poslovne le z dovoljenjem stanovanjske uprave in s pogojem, da prosilec zgradi v istem kraju primerna nova stanovanja z najmanj enako stanovanjsko površino.

Od predpisov o razdeljevanju in zamenjavi so izzete stanovanjske hiše, ki so jih zgradile gospodarske organizacije ali zavodi za svoje delavce in uslužbence, nadalje hiše, ki jih uporabljajo zavodi, uradi in gospodarske organizacije ter hiše za potrebe železnice, letališč in zavodov, kjer je določena funkcija pogoj za stanovanja. Prav tako ne veljajo predpisi o razdeljevanju in zamenjavi stanovanj za hiše, sezidane po uredbi o zidanju stanovanjskih hiš delavcev in uslužbencev (v tem primeru sklepajo lastniki stanovanjske pogodbe prosto) in pa za hiše stanovanjskih združenj, ki sklepajo stanovanjske pogodbe po združinskih pravilih.

DRUŽBENA KONTROLA PRI RAZDELJEVANJU STANOVANJ

Po uredbi sta odgovorna organa za zadeve razdeljevanja in odpovedi stanovanj stanovanjska komisija in stanovanjska uprava. Staričansko stanovanjsko komisijo (ali več takih komisij v večjih mestih) imenuje svet za stanovanjske zadeve oziroma, kjer tega ni, občinski ljudski odbor, izmed odbornikov ljudskega odbora in drugih državljanov, pri čemer uslužbenec ljudskega odbora ne more biti član komisije. Stanovanjska komisija izdelava vsakega pol leta (januarja in julija) ali v manjših krajih vsako leto seznam upravičenih pričakovalcev. V ta seznam vpiše na podlagi seznama prosilcev toliko prosilcev, kolikor bo v prihodnjem polletju predvidoma na razpolago upravičenih pričakovalcev vpiše po vrsti tiste prosilce, ki imajo najtežje pogoje za dodelitev stanovanja, upoštevajoč pri tem družbeno vlogo prosilca, število članov, zdravstveno stanje prosilca in njegovih družinskih članov, potrebo po stanovanju zaradi pravomočne odločbe ali prostovoljne izselitve, neprilomnost sedanjega stanovanja ter dobo čakanja na stanovanje. V seznamu mora biti naveden, od kakšnega stanovanja pričakovalec upravičen pravico, seznam pa mora potrditi svet za stanovanjske zadeve

stanovanje. Manjše stanovanje ali manj udobno stanovanje, kakor je določeno z uredbo, se prosilcu lahko dodeli samo z njegovim soglasjem. Kadar pa je treba uvaževalcu, ki mu je odpovedano stanovanje, treba po uredbi o upravljanju stanovanjskih hiš zagotoviti samo najpotrebnejše prostore, mu morajo biti zagotovljeni taki prostori, da varujejo stanovanje in njihovo premoženje pred vremenskimi neugodnostmi in niso zdravju škodljivi (suhi kletni prostori, barake in podobno).

Ce stanuje v stanovanju, ki se izprazni, podnajemnik z družino, mu stanovanjska uprava lahko dodeli to stanovanje, če je po velikosti primerno zanj, četudi ni vpisan v seznam upravičenih pričakovalcev. Ce pa se izprazni del stanovanja, ki sta ga uvaževal upravitelj in sostanovalec, ima tisti, ki ostane, ne glede na to ali je vpisan v seznam pričakovalcev, pravico do dodelitve celega stanovanja, če mu gre tako veliko stanovanje. Ce pa se izprazni del stanovanja dodeli novi stranki, lahko dobi tisti, ki ostane v stanovanju, kuhinjo in izključno uporabo. Ob dodelitvi dela stanovanja se ne more več na novo ustanoviti pravica do souporabe kuhinje.

ZAMENJAVE IN ODPOVEDI

Za sporazumno zamenjavo stanovanj je potrebna pritrditve stanovanjske uprave, ki lahko odredi pritrditve samo, če utemeljeno sumi, da gre za špekulativno zamenjavo, zlasti če si obče ena stranka z zamenjavo pridobi očitno preveliko stanovanje. Za odpovedi veljajo predpisi 60. člena uredbe o upravljanju stanovanjskih hiš. Po tem členu se lahko odpove stanovanje tudi, če se želi vseliti solastnik v hišo ali če se želi vseliti lastnik fizične dela hiše v stanovanje, če je njegova last, vendar samo, če ustreza stanovanje, za katero se želi vseliti, višini njegovega solastniškega deleža. Podstanovalec pogodbe za stanovanjske prostore pa se lahko odpovedo brez posebnega razloga. Če v pogodbi ni drugače določeno, velja za opremljene sobe enosobni, za prazne pa dvomesečni odpovedni rok. O sporih zaradi odpovedi odloča sodišče.

Z uredbo so predpisane tudi stroge kazni do 10.000 din ali 30 dni zapora, in sicer za predsednika hišnega sveta ali lastnika hiše, če ne skleni stanovanjske pogodbe z osebo, ki ji je dodeljeno stanovanje, če ne prijavi samovoljne vselitve ali če dovolj vselitev brez dodelitve, ali če ne prijavi izpraznitve stanovanja. Enaka kazna velja za tistega, ki v prošnji za dodelitev navede neresnične podatke ali izvrši zamenjavo pred pravomočno stopnjo odločbe ali brez dovoljenja preuredi stanovanjske prostore v poslovne.

Drobne iz Črnomlja

Lovska družina iz Loke pri Črnomlju bo proslavila 10-letnico osvoboditve. Na nedavnem sestanku so se dogovorili, da bodo imeli 12. junija slovesnost, ki bo združena z odkritjem spominske plošče v Miklerjih.

Prostovoljno gasilsko društvo v Petrovi vasi bo razvilo v nedeljo, 5. junija, društveni prapor. Na poljudanski sektorski vaji bodo nastopili tudi mladi gasilci. Po mimohodu vseh gasilcev bo na slavnostni govor.

TURNEJA TRBOVELJSKE MLADINSKE GODBE

Srečno pot po Franciji!

Trbovlje, 4. jun. V naši državi bi menda zlepa ne našli mladinske godbe, ki bi se mogla meriti s trboveljsko mladinsko godbo »Svoboda-Center«. Lani so jo ob obisku Beograda obišli Beograjčani na njenih javnih koncertih s pohvalami. Prav lepo priznanje pa ji je izrekel tudi maršal Tito, ko je vse te mlade trboveljske godbenike sprejel, jih pogostil in z njimi prigriznil pokramljal.

Ze nekaj mesecev se mladinski godbi in posameznim mladim godbenikom, a tudi njihovim »Svo-

bodi-Center« in v okrajnem tajništvu Ljudske prosvete nabirajo pisma in vabila iz Francije, zlasti iz vseh tistih krajev v Franciji, kjer so še vedno močnejše kolonije slovenskih izseljencev. »Pridite med nas! Hočemo vas slišati, naj velja, kar velja! Z vami se bomo postavili pred vso Francijo!« Tako in podobno se glasijo vabila in želje iz Francije, ki neodjenljivo prihajajo v Trbovlje.

Vodstvo »Svobode-Center« je brez dvoma storilo prav, ko se je

odločilo, da naj mladi trboveljski godbeniki obiščejo Francijo, posebno vse naše izseljence, ki bi se tako radi, kot sami pravijo »iz prve roke naučili slovenskih melodij in akordov«. Tako pojde delavska mladinska godba na svojo turnejo po Franciji 23. junija ter bo ostala med našimi rojaki dva tedna. Dirigent Tone Hudarini je z mladimi godbeniki našudiral celo vrsto pestrih skladb, lažjih in težjih, med njimi precej skladb po narodnih motivih, ki si jih izseljenci najbolj vroče želijo. Prepričani smo, da bodo mladi trboveljski godbeniki s svojim obiskom v Franciji opravili med našimi rojaki nadvse koristno delo ter jim zato prav radi želimo: Srečno pot po Franciji!

Delavska mladinska godba »Svoboda-Center« iz Trbovelj, ki bo pod vodstvom dirigenta Tonea Hudarina odpotovala za dva tedna v Francijo na obisk k našim slovenskim rojakom.

Z novimi nosnodarskimi uspehi proslavljajo v Mirni na Dolenjskem občinski praznik

Ze tretjke bodo v ponedeljek, dne 6. junija, v Mirni na Dolenjskem proslavljali obletnico odhoda mirnških fantov v partizane in spomin na prvi večji napad na mirnško postajo, 6. junija 1942. Takrat so partizani podkurili celemu vaku fašistov, ko so se z Radvance spustili nadnje in jim nagnali strah v kosti, da se v tem lepem kraju ob Mirni niso nikdar več počutili varne.

Nocoj bodo kresovi v okolici nanznjal Dolenjski, da Mirnčani spet praznujejo, jutri, v ponedeljek dobodne, pa bodo na Rojah slovesno odkrili spominsko ploščo nad skupnim grobom, v katerem počiva 72 mirnških borcev za svobodo. Na osnovni soll bodo odkrili spominsko ploščo soll upravitelju Francij Lu-nacku, ki so ga domobranci zveržniko ubili. S povorko gasilcev, obvez-nikov PLZ in mladincev predvojaške vzgoje bo dopoldanska proslava zaključena, popoldne pa bo na Mirni pionirski telovadni nastop.

Tretje praznovanje občinskega praznika je letos združeno z 10. obletnico osvoboditve. Zadnja leta kaže Mirna lep gospodarski razvoj, ki obeta krajšo zadolžitev, bodočnost. Zelo se je razmahnilo mizarско podjetje »Topol«, ki zaposluje že 50 ljudi in ima četdele več naročil, a tudi četdeleje manj prostora. Zdj gradijo strojno, postavili pa bi si radi še nekaj stranskih objektov, da bi se v delu lahko razmahnil, kakor to zasluček zaposlenih in potrebe kraja kmetje v živinoreji. Začeli so tudi zemljo meliorirati; pri tem se že kaže prvi uspehi, kmetje pa so pri tem opravili precej prostovoljnega dela. Dobro dela tudi destilacija alkoholnih pišč, ki zadnje čase sploh

ne more ugoditi številnim novim idjemalcem. Še pred leti proizvodi mirnrenske destilacije niso nikamor šli, podjetje pa je imele razne težave. Pred kratkim so uredili v trgu novo mesnico, v pritličju občinske stavbe pa novo trgovino.

Lepo bodočnost obeta tudi načrt o vzpostavitvi podjetja za sestavljanje in popraviljanje šivalnih strojev, za katerega pripravljajo zdaj v poslopiju predvidenega združnega doma poslovne prostore. Dohodki občine bodo tako že v kratkem času znatno večji, s čimer bodo imeli tudi več sredstev za komunala in ostala javna dela za ureditev Mirne. —K

Klavirski večer Tanje Štrukljeve

Ljubljana, 4. junija Celovečerni absolventski nastop Tanje Štrukljeve, učence rednega profesorja in rektorja Akademije za glasbo Janka Ravnika, je imel značaj prave koncertne prireditve, čeprav prihaja mlada pianistka šele s Srednje glasbene šole in ne morda z Akademije. Njena ustvarjalna muzikalna narava je prišla do izraza že v prav neznanih letih; nekaj njenih klavirskih skladb je izšlo že pred leti v tisku. Kot pianistka pa dostojno pravzaprav ni nastopala. Četudi njen sloves, da je bila muzikalen otrok, vsaj v glasbenih krogih morda ni bil pozabljen, pa je njen nocojšnji nastop bržkone vendar pri tistih, ki do sedaj niso mogli srediti nilemu razvoju, še prekosil pričakovanja. Predstavila se je kot tehnično že danes v izdatni meri formirana pianistka. Med igranjem je vodila poslušalca k vedno novim presenečenjem, kaj vse že zna, do kod že seže. Ta izkušnja pri nji se pa ne omejuje samo na tehnične stvari, ampak se prav tako na področje interpretacije. Njena igra vrti očitno iz prave muzikantske krvi in resnično zmoro držati poslušalca v napetosti na ravni estetskih vrednot. V zvočnosti je danes njeno glavno sredstvo zelo plastična, do drznosti kontrastirana dinamika. V sprevnosti lo karakterizira vnašanje neposredne čustvene vsebine v muzikalno frazo; prav tako

je njen ritem — in to je morda prav ženska poteza — ves prežet s čustvenim valovanjem. A živ in določen ritem je to. Omembe vredno se mi zdi, kako je znala v 2. počasnem stavku Beethovna (sonata op. 10, C-moll) postaviti vse posamezne, zlasti melodične sestavine, v pravo uč. Klasični, romantični in sodobni stil ji dobro ležijo, ni pa šudno, če si je iz razložen osnov stara klasika še najbolj dala; tako da sta bila Scarlatti in Bach precej manj priklepajoče podana kot drugo. To je nedvomno stvar nadaljnje študija, se je pa mogoče strinjati celo s takim, bolj subjektivnim aspektom na staroklasično muziko, če ga nekdo brani tako sveže, tako prepričevalno, tako živo, tako živo. Lepa poteza je bila še Chopin in Debussy. V Chopinovem »Fantasie-Impromptu« me je posebno razveselilo, da je igrala začetno pasajo v desni roki metrično najbolj daleč tako da sta bila Scarlatti in Bach precej manj priklepajoče podana kot drugo. To je nedvomno stvar nadaljnje študija, se je pa mogoče strinjati celo s takim, bolj subjektivnim aspektom na staroklasično muziko, če ga nekdo brani tako sveže, tako prepričevalno, tako živo, tako živo. Lepa poteza je bila še Chopin in Debussy. V Chopinovem »Fantasie-Impromptu« me je posebno razveselilo, da je igrala začetno pasajo v desni roki metrično najbolj daleč tako da sta bila Scarlatti in Bach precej manj priklepajoče podana kot drugo. To je nedvomno stvar nadaljnje študija, se je pa mogoče strinjati celo s takim, bolj subjektivnim aspektom na staroklasično muziko, če ga nekdo brani tako sveže, tako prepričevalno, tako živo, tako živo. Lepa poteza je bila še Chopin in Debussy. V Chopinovem »Fantasie-Impromptu« me je posebno razveselilo, da je igrala začetno pasajo v desni roki metrično najbolj daleč tako da sta bila Scarlatti in Bach precej manj priklepajoče podana kot drugo. To je nedvomno stvar nadaljnje študija, se je pa mogoče strinjati celo s takim, bolj subjektivnim aspektom na staroklasično muziko, če ga nekdo brani tako sveže, tako prepričevalno, tako živo, tako živo. Lepa poteza je bila še Chopin in Debussy. V Chopinovem »Fantasie-Impromptu« me je posebno razveselilo, da je igrala začetno pasajo v desni roki metrično najbolj daleč tako da sta bila Scarlatti in Bach precej manj priklepajoče podana kot drugo. To je nedvomno stvar nadaljnje študija, se je pa mogoče strinjati celo s takim, bolj subjektivnim aspektom na staroklasično muziko, če ga nekdo brani tako sveže, tako prepričevalno, tako živo, tako živo. Lepa poteza je bila še Chopin in Debussy. V Chopinovem »Fantasie-Impromptu« me je posebno razveselilo, da je igrala začetno pasajo v desni roki metrično najbolj daleč tako da sta bila Scarlatti in Bach precej manj priklepajoče podana kot drugo. To je nedvomno stvar nadaljnje študija, se je pa mogoče strinjati celo s takim, bolj subjektivnim aspektom na staroklasično muziko, če ga nekdo brani tako sveže, tako prepričevalno, tako živo, tako živo. Lepa poteza je bila še Chopin in Debussy. V Chopinovem »Fantasie-Impromptu« me je posebno razveselilo, da je igrala začetno pasajo v desni roki metrično najbolj daleč tako da sta bila Scarlatti in Bach precej manj priklepajoče podana kot drugo. To je nedvomno stvar nadaljnje študija, se je pa mogoče strinjati celo s takim, bolj subjektivnim aspektom na staroklasično muziko, če ga nekdo brani tako sveže, tako prepričevalno, tako živo, tako živo. Lepa poteza je bila še Chopin in Debussy. V Chopinovem »Fantasie-Impromptu« me je posebno razveselilo, da je igrala začetno pasajo v desni roki metrično najbolj daleč tako da sta bila Scarlatti in Bach precej manj priklepajoče podana kot drugo. To je nedvomno stvar nadaljnje študija, se je pa mogoče strinjati celo s takim, bolj subjektivnim aspektom na staroklasično muziko, če ga nekdo brani tako sveže, tako prepričevalno, tako živo, tako živo. Lepa poteza je bila še Chopin in Debussy. V Chopinovem »Fantasie-Impromptu« me je posebno razveselilo, da je igrala začetno pasajo v desni roki metrično najbolj daleč tako da sta bila Scarlatti in Bach precej manj priklepajoče podana kot drugo. To je nedvomno stvar nadaljnje študija, se je pa mogoče strinjati celo s takim, bolj subjektivnim aspektom na staroklasično muziko, če ga nekdo brani tako sveže, tako prepričevalno, tako živo, tako živo. Lepa poteza je bila še Chopin in Debussy. V Chopinovem »Fantasie-Impromptu« me je posebno razveselilo, da je igrala začetno pasajo v desni roki metrično najbolj daleč tako da sta bila Scarlatti in Bach precej manj priklepajoče podana kot drugo. To je nedvomno stvar nadaljnje študija, se je pa mogoče strinjati celo s takim, bolj subjektivnim aspektom na staroklasično muziko, če ga nekdo brani tako sveže, tako prepričevalno, tako živo, tako živo. Lepa poteza je bila še Chopin in Debussy. V Chopinovem »Fantasie-Impromptu« me je posebno razveselilo, da je igrala začetno pasajo v desni roki metrično najbolj daleč tako da sta bila Scarlatti in Bach precej manj priklepajoče podana kot drugo. To je nedvomno stvar nadaljnje študija, se je pa mogoče strinjati celo s takim, bolj subjektivnim aspektom na staroklasično muziko, če ga nekdo brani tako sveže, tako prepričevalno, tako živo, tako živo. Lepa poteza je bila še Chopin in Debussy. V Chopinovem »Fantasie-Impromptu« me je posebno razveselilo, da je igrala začetno pasajo v desni roki metrično najbolj daleč tako da sta bila Scarlatti in Bach precej manj priklepajoče podana kot drugo. To je nedvomno stvar nadaljnje študija, se je pa mogoče strinjati celo s takim, bolj subjektivnim aspektom na staroklasično muziko, če ga nekdo brani tako sveže, tako prepričevalno, tako živo, tako živo. Lepa poteza je bila še Chopin in Debussy. V Chopinovem »Fantasie-Impromptu« me je posebno razveselilo, da je igrala začetno pasajo v desni roki metrično najbolj daleč tako da sta bila Scarlatti in Bach precej manj priklepajoče podana kot drugo. To je nedvomno stvar nadaljnje študija, se je pa mogoče strinjati celo s takim, bolj subjektivnim aspektom na staroklasično muziko, če ga nekdo brani tako sveže, tako prepričevalno, tako živo, tako živo. Lepa poteza je bila še Chopin in Debussy. V Chopinovem »Fantasie-Impromptu« me je posebno razveselilo, da je igrala začetno pasajo v desni roki metrično najbolj daleč tako da sta bila Scarlatti in Bach precej manj priklepajoče podana kot drugo. To je nedvomno stvar nadaljnje študija, se je pa mogoče strinjati celo s takim, bolj subjektivnim aspektom na staroklasično muziko, če ga nekdo brani tako sveže, tako prepričevalno, tako živo, tako živo. Lepa poteza je bila še Chopin in Debussy. V Chopinovem »Fantasie-Impromptu« me je posebno razveselilo, da je igrala začetno pasajo v desni roki metrično najbolj daleč tako da sta bila Scarlatti in Bach precej manj priklepajoče podana kot drugo. To je nedvomno stvar nadaljnje študija, se je pa mogoče strinjati celo s takim, bolj subjektivnim aspektom na staroklasično muziko, če ga nekdo brani tako sveže, tako prepričevalno, tako živo, tako živo. Lepa poteza je bila še Chopin in Debussy. V Chopinovem »Fantasie-Impromptu« me je posebno razveselilo, da je igrala začetno pasajo v desni roki metrično najbolj daleč tako da sta bila Scarlatti in Bach precej manj priklepajoče podana kot drugo. To je nedvomno stvar nadaljnje študija, se je pa mogoče strinjati celo s takim, bolj subjektivnim aspektom na staroklasično muziko, če ga nekdo brani tako sveže, tako prepričevalno, tako živo, tako živo. Lepa poteza je bila še Chopin in Debussy. V Chopinovem »Fantasie-Impromptu« me je posebno razveselilo, da je igrala začetno pasajo v desni roki metrično najbolj daleč tako da sta bila Scarlatti in Bach precej manj priklepajoče podana kot drugo. To je nedvomno stvar nadaljnje študija, se je pa mogoče strinjati celo s takim, bolj subjektivnim aspektom na staroklasično muziko, če ga nekdo brani tako sveže, tako prepričevalno, tako živo, tako živo. Lepa poteza je bila še Chopin in Debussy. V Chopinovem »Fantasie-Impromptu« me je posebno razveselilo, da je igrala začetno pasajo v desni roki metrično najbolj daleč tako da sta bila Scarlatti in Bach precej manj priklepajoče podana kot drugo. To je nedvomno stvar nadaljnje študija, se je pa mogoče strinjati celo s takim, bolj subjektivnim aspektom na staroklasično muziko, če ga nekdo brani tako sveže, tako prepričevalno, tako živo, tako živo. Lepa poteza je bila še Chopin in Debussy. V Chopinovem »Fantasie-Impromptu« me je posebno razveselilo, da je igrala začetno pasajo v desni roki metrično najbolj daleč tako da sta bila Scarlatti in Bach precej manj priklepajoče podana kot drugo. To je nedvomno stvar nadaljnje študija, se je pa mogoče strinjati celo s takim, bolj subjektivnim aspektom na staroklasično muziko, če ga nekdo brani tako sveže, tako prepričevalno, tako živo, tako živo. Lepa poteza je bila še Chopin in Debussy. V Chopinovem »Fantasie-Impromptu« me je posebno razveselilo, da je igrala začetno pasajo v desni roki metrično najbolj daleč tako da sta bila Scarlatti in Bach precej manj priklepajoče podana kot drugo. To je nedvomno stvar nadaljnje študija, se je pa mogoče strinjati celo s takim, bolj subjektivnim aspektom na staroklasično muziko, če ga nekdo brani tako sveže, tako prepričevalno, tako živo, tako živo. Lepa poteza je bila še Chopin in Debussy. V Chopinovem »Fantasie-Impromptu« me je posebno razveselilo, da je igrala začetno pasajo v desni roki metrično najbolj daleč tako da sta bila Scarlatti in Bach precej manj priklepajoče podana kot drugo. To je nedvomno stvar nadaljnje študija, se je pa mogoče strinjati celo s takim, bolj subjektivnim aspektom na staroklasično muziko, če ga nekdo brani tako sveže, tako prepričevalno, tako živo, tako živo. Lepa poteza je bila še Chopin in Debussy. V Chopinovem »Fantasie-Impromptu« me je posebno razveselilo, da je igrala začetno pasajo v desni roki metrično najbolj daleč tako da sta bila Scarlatti in Bach precej manj priklepajoče podana kot drugo. To je nedvomno stvar nadaljnje študija, se je pa mogoče strinjati celo s takim, bolj subjektivnim aspektom na staroklasično muziko, če ga nekdo brani tako sveže, tako prepričevalno, tako živo, tako živo. Lepa poteza je bila še Chopin in Debussy. V Chopinovem »Fantasie-Impromptu« me je posebno razveselilo, da je igrala začetno pasajo v desni roki metrično najbolj daleč tako da sta bila Scarlatti in Bach precej manj priklepajoče podana kot drugo. To je nedvomno stvar nadaljnje študija, se je pa mogoče strinjati celo s takim, bolj subjektivnim aspektom na staroklasično muziko, če ga nekdo brani tako sveže, tako prepričevalno, tako živo, tako živo. Lepa poteza je bila še Chopin in Debussy. V Chopinovem »Fantasie-Impromptu« me je posebno razveselilo, da je igrala začetno pasajo v desni roki metrično najbolj daleč tako da sta bila Scarlatti in Bach precej manj priklepajoče podana kot drugo. To je nedvomno stvar nadaljnje študija, se je pa mogoče strinjati celo s takim, bolj subjektivnim aspektom na staroklasično muziko, če ga nekdo brani tako sveže, tako prepričevalno, tako živo, tako živo. Lepa poteza je bila še Chopin in Debussy. V Chopinovem »Fantasie-Impromptu« me je posebno razveselilo, da je igrala začetno pasajo v desni roki metrično najbolj daleč tako da sta bila Scarlatti in Bach precej manj priklepajoče podana kot drugo. To je nedvomno stvar nadaljnje študija, se je pa mogoče strinjati celo s takim, bolj subjektivnim aspektom na staroklasično muziko, če ga nekdo brani tako sveže, tako prepričevalno, tako živo, tako živo. Lepa poteza je bila še Chopin in Debussy. V Chopinovem »Fantasie-Impromptu« me je posebno razveselilo, da je igrala začetno pasajo v desni roki metrično najbolj daleč tako da sta bila Scarlatti in Bach precej manj priklepajoče podana kot drugo. To je nedvomno stvar nadaljnje študija, se je pa mogoče strinjati celo s takim, bolj subjektivnim aspektom na staroklasično muziko, če ga nekdo brani tako sveže, tako prepričevalno, tako živo, tako živo. Lepa poteza je bila še Chopin in Debussy. V Chopinovem »Fantasie-Impromptu« me je posebno razveselilo, da je igrala začetno pasajo v desni roki metrično najbolj daleč tako da sta bila Scarlatti in Bach precej manj priklepajoče podana kot drugo. To je nedvomno stvar nadaljnje študija, se je pa mogoče strinjati celo s takim, bolj subjektivnim aspektom na staroklasično muziko, če ga nekdo brani tako sveže, tako prepričevalno, tako živo, tako živo. Lepa poteza je bila še Chopin in Debussy. V Chopinovem »Fantasie-Impromptu« me je posebno razveselilo, da je igrala začetno pasajo v desni roki metrično najbolj daleč tako da sta bila Scarlatti in Bach precej manj priklepajoče podana kot drugo. To je nedvomno stvar nadaljnje študija, se je pa mogoče strinjati celo s takim, bolj subjektivnim aspektom na staroklasično muziko, če ga nekdo brani tako sveže, tako prepričevalno, tako živo, tako živo. Lepa poteza je bila še Chopin in Debussy. V Chopinovem »Fantasie-Impromptu« me je posebno razveselilo, da je igrala začetno pasajo v desni roki metrično najbolj daleč tako da sta bila Scarlatti in Bach precej manj priklepajoče podana kot drugo. To je nedvomno stvar nadaljnje študija, se je pa mogoče strinjati celo s takim, bolj subjektivnim aspektom na staroklasično muziko, če ga nekdo brani tako sveže, tako prepričevalno, tako živo, tako živo. Lepa poteza je bila še Chopin in Debussy. V Chopinovem »Fantasie-Impromptu« me je posebno razveselilo, da je igrala začetno pasajo v desni roki metrično najbolj daleč tako da sta bila Scarlatti in Bach precej manj priklepajoče podana kot drugo. To je nedvomno stvar nadaljnje študija, se je pa mogoče strinjati celo s takim, bolj subjektivnim aspektom na staroklasično muziko, če ga nekdo brani tako sveže, tako prepričevalno, tako živo, tako živo. Lepa poteza je bila še Chopin in Debussy. V Chopinovem »Fantasie-Impromptu« me je posebno razveselilo, da je igrala začetno pasajo v desni roki metrično najbolj daleč tako da sta bila Scarlatti in Bach precej manj priklepajoče podana kot drugo. To je nedvomno stvar nadaljnje študija, se je pa mogoče strinjati celo s takim, bolj subjektivnim aspektom na staroklasično muziko, če ga nekdo brani tako sveže, tako prepričevalno, tako živo, tako živo. Lepa poteza je bila še Chopin in Debussy. V Chopinovem »Fantasie-Impromptu« me je posebno razveselilo, da je igrala začetno pasajo v desni roki metrično najbolj daleč tako da sta bila Scarlatti in Bach precej manj priklepajoče podana kot drugo. To je nedvomno stvar nadaljnje študija, se je pa mogoče strinjati celo s takim, bolj subjektivnim aspektom na staroklasično muziko, če ga nekdo brani tako sveže, tako prepričevalno, tako živo, tako živo. Lepa poteza je bila še Chopin in Debussy. V Chopinovem »Fantasie-Impromptu« me je posebno razveselilo, da je igrala začetno pasajo v desni roki metrično najbolj daleč tako da sta bila Scarlatti in Bach precej manj priklepajoče podana kot drugo. To je nedvomno stvar nadaljnje študija, se je pa mogoče strinjati celo s takim, bolj subjektivnim aspektom na staroklasično muziko, če ga nekdo brani tako sveže, tako prepričevalno, tako živo, tako živo. Lepa poteza je bila še Chopin in Debussy. V Chopinovem »Fantasie-Impromptu« me je posebno razveselilo, da je igrala začetno pasajo v desni roki metrično najbolj daleč tako da sta bila Scarlatti in Bach precej manj priklepajoče podana kot drugo. To je nedvomno stvar nadaljnje študija, se je pa mogoče strinjati celo s takim, bolj subjektivnim aspektom na staroklasično muziko, če ga nekdo brani tako sveže, tako prepričevalno, tako živo, tako živo. Lepa poteza je bila še Chopin in Debussy. V Chopinovem »Fantasie-Impromptu« me je posebno razveselilo, da je igrala začetno pasajo v desni roki metrično najbolj daleč tako da sta bila Scarlatti in Bach precej manj priklepajoče podana kot drugo. To je nedvomno stvar nadaljnje študija, se je pa mogoče strinjati celo s takim, bolj subjektivnim aspektom na staroklasično muziko, če ga nekdo brani tako sveže, tako prepričevalno, tako živo, tako živo. Lepa poteza je bila še Chopin in Debussy. V Chopinovem »Fantasie-Impromptu« me je posebno razveselilo, da je igrala začetno pasajo v desni roki metrično najbolj daleč tako da sta bila Scarlatti in Bach precej manj priklepajoče podana kot drugo. To je nedvomno stvar nadaljnje študija, se je pa mogoče strinjati celo s takim, bolj subjektivnim aspektom na staroklasično muziko, če ga nekdo brani tako sveže, tako prepričevalno, tako živo, tako živo. Lepa poteza je bila še Chopin in Debussy. V Chopinovem »Fantasie-Impromptu« me je posebno razveselilo, da je igrala začetno pasajo v desni roki metrično najbolj daleč tako da sta bila Scarlatti in Bach precej manj priklepajoče podana kot drugo. To je nedvomno stvar nadaljnje študija, se je pa mogoče strinjati celo s takim, bolj subjektivnim aspektom na staroklasično muziko, če ga nekdo brani tako sveže, tako prepričevalno, tako živo, tako živo. Lepa poteza je bila še Chopin in Debussy. V Chopinovem »Fantasie-Impromptu« me je posebno razveselilo, da je igrala začetno pasajo v desni roki metrično najbolj daleč tako da sta bila Scarlatti in Bach precej manj priklepajoče podana kot drugo. To je nedvomno stvar nadaljnje študija, se je pa mogoče strinjati celo s takim, bolj subjektivnim aspektom na staroklasično muziko, če ga nekdo brani tako sveže, tako prepričevalno, tako živo, tako živo. Lepa poteza je bila še Chopin in Debussy. V Chopinovem »Fantasie-Impromptu« me je posebno razveselilo, da je igrala začetno pasajo v desni roki metrično najbolj daleč tako da sta bila Scarlatti in Bach precej manj priklepajoče podana kot drugo. To je nedvomno stvar nadaljnje študija, se je pa mogoče strinjati celo s takim, bolj subjektivnim aspektom na staroklasično muziko, če ga nekdo brani tako sveže, tako prepričevalno, tako živo, tako živo. Lepa poteza je bila še Chopin in Debussy. V Chopinovem »Fantasie-Impromptu« me je posebno razveselilo, da je igrala začetno pasajo v desni roki metrično najbolj daleč tako da sta bila Scarlatti in Bach precej manj priklepajoče podana kot drugo. To je nedvomno stvar nadaljnje študija, se je pa mogoče strinjati celo s takim, bolj subjektivnim aspektom na staroklasično muziko, če ga nekdo brani tako sveže, tako prepričevalno, tako živo, tako živo. Lepa poteza je bila še Chopin in Debussy. V Chopinovem »Fantasie-Impromptu« me je posebno razveselilo, da je igrala začetno pasajo v desni roki metrično najbolj daleč tako da sta bila Scarlatti in Bach precej manj priklepajoče podana kot drugo. To je nedvomno stvar nadaljnje študija, se je pa mogoče strinjati celo s takim, bolj subjektivnim aspektom na staroklasično muziko, če ga nekdo brani tako sveže, tako prepričevalno, tako živo, tako živo. Lepa poteza je bila še Chopin in Debussy. V Chopinovem »Fantasie-Impromptu« me je posebno razveselilo, da je igrala začetno pasajo v desni roki metrično najbolj daleč tako da sta bila Scarlatti in Bach precej manj priklepajoče podana kot drugo. To je nedvomno stvar nadaljnje študija, se je pa mogoče strinjati celo s takim, bolj subjektivnim aspektom na staroklasično muziko, če ga nekdo brani tako sveže, tako prepričevalno, tako živo, tako živo. Lepa poteza je bila še Chopin in Debussy. V Chopinovem »Fantasie-Impromptu« me je posebno razveselilo, da je igrala začetno pasajo v desni roki metrično najbolj daleč tako da sta bila Scarlatti in Bach precej manj priklepajoče podana kot drugo. To je nedvomno stvar nadaljnje študija, se je pa mogoče strinjati celo s takim, bolj subjektivnim aspektom na staroklasično muziko, če ga nekdo brani tako sveže, tako prepričevalno, tako živo, tako živo. Lepa poteza je bila še Chopin in Debussy. V Chopinovem »Fantasie-Impromptu« me je posebno razveselilo, da je igrala začetno pasajo v desni roki metrično najbolj daleč tako da sta bila Scarlatti in Bach precej manj priklepajoče podana kot drugo. To je nedvomno stvar nadaljnje študija, se je pa mogoče strinjati celo s takim, bolj subjektivnim aspektom na staroklasično muziko, če ga nekdo brani tako sveže, tako prepričevalno, tako živo, tako živo. Lepa poteza je bila še Chopin in Debussy. V Chopinovem »Fantasie-Impromptu« me je posebno razveselilo, da je igrala začetno pasajo v desni roki metrično najbolj daleč tako da sta bila Scarlatti in Bach precej manj priklepajoče podana kot drugo. To je nedvomno stvar nadaljnje študija, se je pa mogoče strinjati celo s takim, bolj subjektivnim aspektom na staroklasično muziko, če ga nekdo brani tako sveže, tako prepričevalno, tako živo, tako živo. Lepa poteza je bila še Chopin in Debussy. V Chopinovem »Fantasie-Impromptu« me je posebno razveselilo, da je igrala začetno pasajo v desni roki metrično najbolj daleč tako da sta bila Scarlatti in Bach precej manj priklepajoče podana kot drugo. To je nedvomno stvar nadaljnje študija, se je pa mogoče strinjati celo s takim, bolj subjektivnim aspektom na staroklasično muziko, če ga nekdo brani tako sveže, tako prepričevalno, tako živo, tako živo. Lepa poteza je bila še Chopin in Debussy. V Chopinovem »Fantasie-Impromptu« me je posebno razveselilo, da je igrala začetno pasajo v desni roki metrično najbolj daleč tako da sta bila Scarlatti in Bach precej manj priklepajoče podana kot drugo. To je nedvomno stvar nadaljnje študija, se je pa mogoče strinjati celo s takim, bolj subjektivnim aspektom na staroklasično muziko, če ga nekdo brani tako sveže, tako prepričevalno, tako živo, tako živo. Lepa poteza je bila še Chopin in Debussy. V Chopinovem »Fantasie-Impromptu« me je posebno razveselilo, da je igrala začetno pasajo v desni roki metrično najbolj daleč tako da sta bila Scarlatti in Bach precej manj priklepajoče podana kot drugo. To je nedvomno stvar nadaljnje študija, se je pa mogoče strinjati celo s takim, bolj subjektivnim aspektom na staroklasično muziko, če ga nekdo brani tako sveže, tako prepričevalno, tako živo, tako živo. Lepa poteza je bila še Chopin in Debussy. V Chopinovem »Fantasie-Impromptu« me je posebno razveselilo, da je igrala začetno pasajo v desni roki metrično najbolj daleč tako da sta bila Scarlatti in Bach precej manj priklepajoče podana kot drugo. To je nedvomno stvar nadaljnje študija, se je pa mogoče strinjati celo s takim, bolj subjektivnim aspektom na staroklasično muziko, če ga nekdo brani tako sveže, tako prepričevalno, tako živo, tako živo. Lepa poteza je bila še Chopin in Debussy. V Chopinovem »Fantasie-Impromptu« me je posebno razveselilo, da je igrala začetno pasajo v desni roki metrično najbolj daleč tako da sta bila Scarlatti in Bach precej manj priklepajoče podana kot drugo. To je nedvomno stvar nadaljnje študija, se je pa mogoče strinjati celo s takim, bolj subjektivnim aspektom na staroklasično muziko, če ga nekdo brani tako sveže, tako prepričevalno, tako živo, tako živo. Lepa poteza je bila še Chopin in Debussy. V Chopinovem »Fantasie-Impromptu« me je posebno razveselilo, da je igrala začetno pasajo v desni roki metrično najbolj daleč tako da sta bila Scarlatti in Bach precej manj priklepajoče podana kot drugo. To je nedvomno stvar nadaljnje študija, se je pa mogoče strinjati celo s takim, bolj subjektivnim aspektom na staroklasično muziko, če ga nekdo brani tako sveže, tako prepričevalno, tako živo, tako živo. Lepa poteza je bila še Chopin in Debussy. V Chopinovem »Fantasie-Impromptu« me je posebno razveselilo, da je igrala začetno pasajo v desni roki metrično najbolj daleč tako da sta bila Scarlatti in Bach precej manj priklepajoče podana kot drugo. To je nedvomno stvar nadaljnje študija, se je pa mogoče strinjati celo s takim, bolj subjektivnim aspektom na staroklasično muziko,

10 LET svobodne graditve

ELEKTRARNE NA DRAVI

OB DESETLETNICI OSVOBODITVE

Prednosti Drave za energetske izrabo

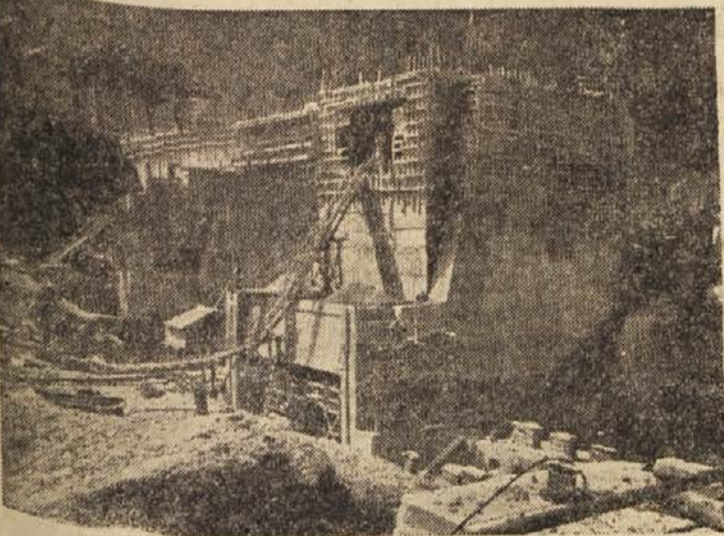
Drava je za energetske izrabo izredno ugodna reka, ker ima velike vodne količine. Srednja letna voda znaša 320 m³/s, nizka pa redko pade pod 100 m³/s. Posebnost Drave je, da ima nizko vodo samo v zimskem obdobju od decembra do marca, medtem ko ima višje vode ne samo spomladi, temveč tudi poleti, ker dobiva v tem času vodo iz alpskih ledenikov, kjer se topi sneg in led. Vse druge južnoslovenske reke imajo pomanjkanje vode tudi poleti. Te prednosti vodnega režima kakor tudi padec nad 1% prav posebno usposablja Dravo za pridobivanje električne energije.

Drava pred 1941

V stari Jugoslaviji je samevala na Dravi elektrarna Fala, ki je bila daleč naokoli največja elektrarna. Gradili so jo med prvo svetovno vojno in je bila namenjena težki industriji v avstrijskem delu Štajerske. Ker so ji potrošniki zaradi nastanka državne meje leta 1918 odpadli je poteklo nekaj let, da se je celotna njena produkcija proumerila za potrebe našega gospodarstva med obema vojnama.

Dela na Dravi med okupacijo

Okupator je takoj po zasedbi Jugoslavije začel s pripravami za gradnjo elektrarn na našem delu Drave, ker je hotel izkoristiti za svoje vojne napore tudi velike energetske vire Drave. Tako so Nemci že leta 1941 začeli z gradnjo elektrarne Dravograd, ki so jo forsirali v taki meri, da so že konec leta 1943 spravili v obrat prvo turbino, naslednje leto pa tudi drugo. Konec leta 1942 so Nemci začeli tudi z gradnjo elektrarne Mariborski otok. Ogradili so gradbeno jamo na desni polovici Drave. Nekaj časa je delo dobro napredovalo, proti koncu vojne pa je tempo gradnje padel in so uspeli zgraditi do konca vojne le del objektov v prvi gradbeni jami in pripraviti nekaj opreme.

Hidroelektrarna Vuhred v gradnji

Obnova elektrarne Dravograd

Nova Jugoslavija je takoj po osvoboditvi začela z deli na izgradnji dravskih elektrarn. Predvsem je bilo treba popraviti dravograjsko elektrarno, ki je bila pri bombardiranju močno poškodovana. Med gradbenimi deli je treba poleg popravila poškodb omrežja tudi opremo četrtega pretočnega polja z granitno oblogo, ki se ni bila izoršena. Zelo obsežna so bila tudi popravila na elektrostrojni opremi in na žerjavu elektrarne.

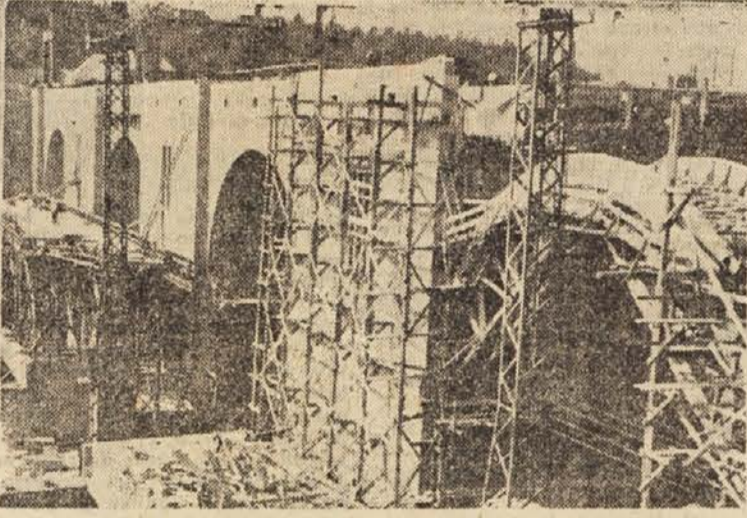
Elektrarna Dravograd je predvidena za tri turbine, ki izrabljajo skupaj 700 m³/s vode pri padcu 9 m. Tretjo turbino sedaj montirajo in bo letos začela obratovati. Letna proizvodnja znaša 135 milijonov kWh.

Gradnja elektrarne Mariborski otok

Na elektrarni Mariborski otok smo našli ob osvoboditvi zapu-

ščeno gradbišče, ki ga je bilo treba ponovno organizirati. Na tem gradbišču se je v kratkem času zbral naš tehnični in delavski kader, ki je že imel izkušnje pri gradnji elektrarn ter je takoj začel z nadaljevanjem del. Kljub pomanjkanju materiala je delo kmalu steklo in zadovoljivo napredovalo.

Izvršena dela. Pri gradnji elektrarne Mariborski otok je bilo treba najprej dokončati groba gradbena dela v desni gradbeni jami, izoršiti osov-

Hidroelektrarna Mariborski otok v gradnji

trano izgradnjo in montirati prvi stroj ter hidromehansko opremo za 2 pretočni polji. Med delom se je kmalu pokazalo, da smo sposobni tako velika in kompleksna dela izorševati sami brez tuje pomoči. Kljub osem ponedeljskim težkočam je elektrarna Mariborski otok 5. septembra 1948. leta začela obratovati s prvim strojem in dootletjinsko zavežitvijo. Vzporedno so izorševali dela v levi gradbeni jami in spomladi 1949 je že začela delovati elektrarna s polno zavežitvijo. Ker ni bilo na razpolago jeklenih zapornic, smo dve pretočni polji zaprli z začasnimi zapornicami v obliki železobetonskih obokov, ki so imeli zgoraj z lesenimi tramovi zaprte odprtine, pripravljene za odpr-

itje, projektanta, gradbene operativce, dobavitelje opreme do izorševalca montažnih del, so si pri gradnji Mariborskega otoka razširili svoje izkušnje in s polnim delovnim zanosom prešli na gradnjo nove dravske elektrarne v Vuzenici. Ta elektrarna je od projekta do izoršitve skoraj v celoti delo našega človeka. Delna pomoč od zunaj je bila potrebna le še pri dobavi turbin in električnih aparatov.

Obseg del. Izoršiti je bilo treba 110.000 m³ izkopa, večina v skali, izdelati 100.000 m³ betona, vložiti 2500 ton železobetonske armature, montirati elektrostrojno opremo, obsegajočo zaenkrat 2 turbine, 2 generatorja in 2 transformatorja, razvodno postajo ter številne električne aparate in zveze, dalje hidromehansko opremo za tri pretočna polja (eno polje so zaprli z začasno zapornico), elektrarniški žerjav in druge naprave. Za ljudi je bilo treba zgraditi stanovanjsko naselje. V zavezitem območju so morali preložiti 10 km podravske ceste, izoršiti zavarovanje dravskega brega pod železnico proti delovanju zajezene vode in zgraditi večje štenilo nadomestnih stanovanjskih in gospodarskih zgradb.

Vsa ta dela je izoršila gradbena in montažna operativca brez posebnih težkoč in je Vuzenica začela obratovati s prvim agregatom 30. decembra 1953, nekaj mesecev pozneje pa mu je sledil še drugi agregat.

Moč in produkcija. Elektrarna Vuzenica bo imela v celoti tri enake turbine skupne moči 48.000 kWh, ki bodo izrabljale skupaj 411 m³/s vode pri padcu 13,70 m in proizvajale letno 250 milijonov kWh. Z drugo agregatom, ki sta že montirana, pridobimo na leto 180 milijonov kWh.

Moč in produkcija. Elektrarna Vuhred bo izrabljala v treh turbinah skupaj 411 m³/s vode pri padcu 17,40 m in bo producirala letno 350 milijonov kWh. Prvi stroj bo dal letno 165 milijonov kWh, prvi in drugi skupaj pa 290 milijonov kWh.

V gradnji so objekti v desni gradbeni jami, t. j. dva turbin-

lajo skupaj 411 m³/s vode pri padcu 14,70 m. Letna produkcija elektrarne bo znašala, ko bo opremljena z osemi tremi turbinami, 280 milijonov kWh, pri dveh turbinah, ki sta že montirani, pa dosega 200 milijonov kilovatnih ur.

Gradnja elektrarne Vuzenica

Vsi kolektivi, ki sodelujejo pri gradnji elektrarn, od inve-

stitorja, projektanta, gradbene operativce, dobavitelje opreme do izorševalca montažnih del, so si pri gradnji Mariborskega otoka razširili svoje izkušnje in s polnim delovnim zanosom prešli na gradnjo nove dravske elektrarne v Vuzenici. Ta elektrarna je od projekta do izoršitve skoraj v celoti delo našega človeka. Delna pomoč od zunaj je bila potrebna le še pri dobavi turbin in električnih aparatov.

Obseg del. Izoršiti je bilo treba 110.000 m³ izkopa, večina v skali, izdelati 100.000 m³ betona, vložiti 2500 ton železobetonske armature, montirati elektrostrojno opremo, obsegajočo zaenkrat 2 turbine, 2 generatorja in 2 transformatorja, razvodno postajo ter številne električne aparate in zveze, dalje hidromehansko opremo za tri pretočna polja (eno polje so zaprli z začasno zapornico), elektrarniški žerjav in druge naprave. Za ljudi je bilo treba zgraditi stanovanjsko naselje. V zavezitem območju so morali preložiti 10 km podravske ceste, izoršiti zavarovanje dravskega brega pod železnico proti delovanju zajezene vode in zgraditi večje štenilo nadomestnih stanovanjskih in gospodarskih zgradb.

Vsa ta dela je izoršila gradbena in montažna operativca brez posebnih težkoč in je Vuzenica začela obratovati s prvim agregatom 30. decembra 1953, nekaj mesecev pozneje pa mu je sledil še drugi agregat.

Moč in produkcija. Elektrarna Vuzenica bo imela v celoti tri enake turbine skupne moči 48.000 kWh, ki bodo izrabljale skupaj 411 m³/s vode pri padcu 13,70 m in proizvajale letno 250 milijonov kWh. Z drugo agregatom, ki sta že montirana, pridobimo na leto 180 milijonov kWh.

Moč in produkcija. Elektrarna Vuhred bo izrabljala v treh turbinah skupaj 411 m³/s vode pri padcu 17,40 m in bo producirala letno 350 milijonov kWh. Prvi stroj bo dal letno 165 milijonov kWh, prvi in drugi skupaj pa 290 milijonov kWh.

V gradnji so objekti v desni gradbeni jami, t. j. dva turbin-

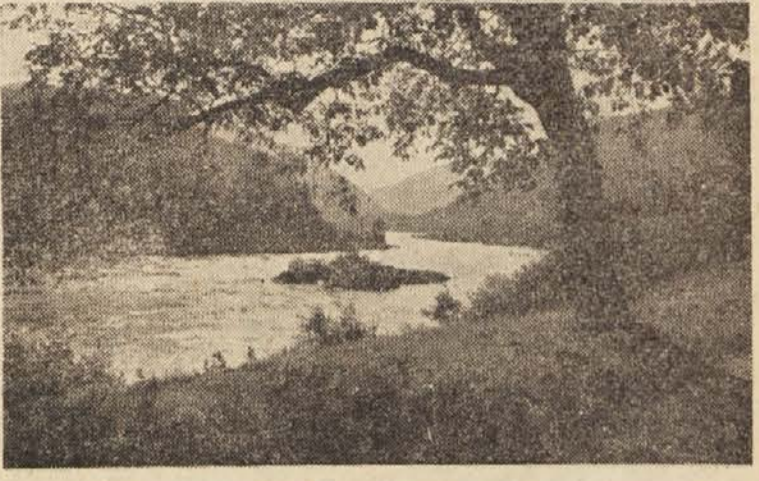
lajo skupaj 411 m³/s vode pri padcu 14,70 m. Letna produkcija elektrarne bo znašala, ko bo opremljena z osemi tremi turbinami, 280 milijonov kWh, pri dveh turbinah, ki sta že montirani, pa dosega 200 milijonov kilovatnih ur.

Vsi kolektivi, ki sodelujejo pri gradnji elektrarn, od inve-

stitorja, projektanta, gradbene operativce, dobavitelje opreme do izorševalca montažnih del, so si pri gradnji Mariborskega otoka razširili svoje izkušnje in s polnim delovnim zanosom prešli na gradnjo nove dravske elektrarne v Vuzenici. Ta elektrarna je od projekta do izoršitve skoraj v celoti delo našega človeka. Delna pomoč od zunaj je bila potrebna le še pri dobavi turbin in električnih aparatov.

Elektrarna Ožbalt

Ta elektrarna bo šesta in zadnja na odseku Drave med Mariborom in državno mejo nad Dravogradom. Z njeno dograditvijo bo Drava v tem odseku v celoti izrabljena. Po moči in produkciji bo elektrarna Ožbalt približno enaka elektrarni Vuhred. Z zgraditvijo elektrarne Ožbalt bo dana možnost izkoristitve dravskih elektrarn po načinu tako imenovane pretočne akumulacije, s katero se lahko produkcija energije dobro prilagodi potrebam potrošnikov. Ta sistem bo omogočil kritje dnevnih konic potrošnje energije.

Dravska idila

Elektrarna Lobnica na Pohorju

Elektrarna Lobnica bo izrabljala vode centralne pohorske planote, ki se bodo zbirale v akumulacijskem bazenu Crno jezero s pregrado višine 50 m. Predvideni sta dve strojnici, ena na Sumiku, druga ob Dravi v Smolniku pri Rušah. Skupni izkoristeni padec obeh stopenj bo znašal 970 m, moč elektrarne pa 150.000 kWh, letna produkcija pa 280 milijonov kWh. Lobniški sistem ima to prednost, da se lahko gradi v etapah. Prva etapa, ki imajo največ izgledov za skorajšnji začetek gradnje, bi imela moč 45.000 kW in bi proizvajala letno 60 milijonov kWh. Pomen Lobnice. Elektrarna Lobnica je izrazita aku-

mulacijska elektrarna, ki izpolnjuje sistem dravskih elektrarn na ta način, da obratuje le v času, ko v Dravi primanjkuje vode, t. j. pretežno pozimi. Nadaljnji veliki pomen Lobnice je v tem, da lahko stopi v akcijo kadarkoli med letom in to v najkrajšem času parih minut in je zaradi tega sposobna preprečiti vse motnje v preskrbi elek-

Dravske elektrarne niže Maribora

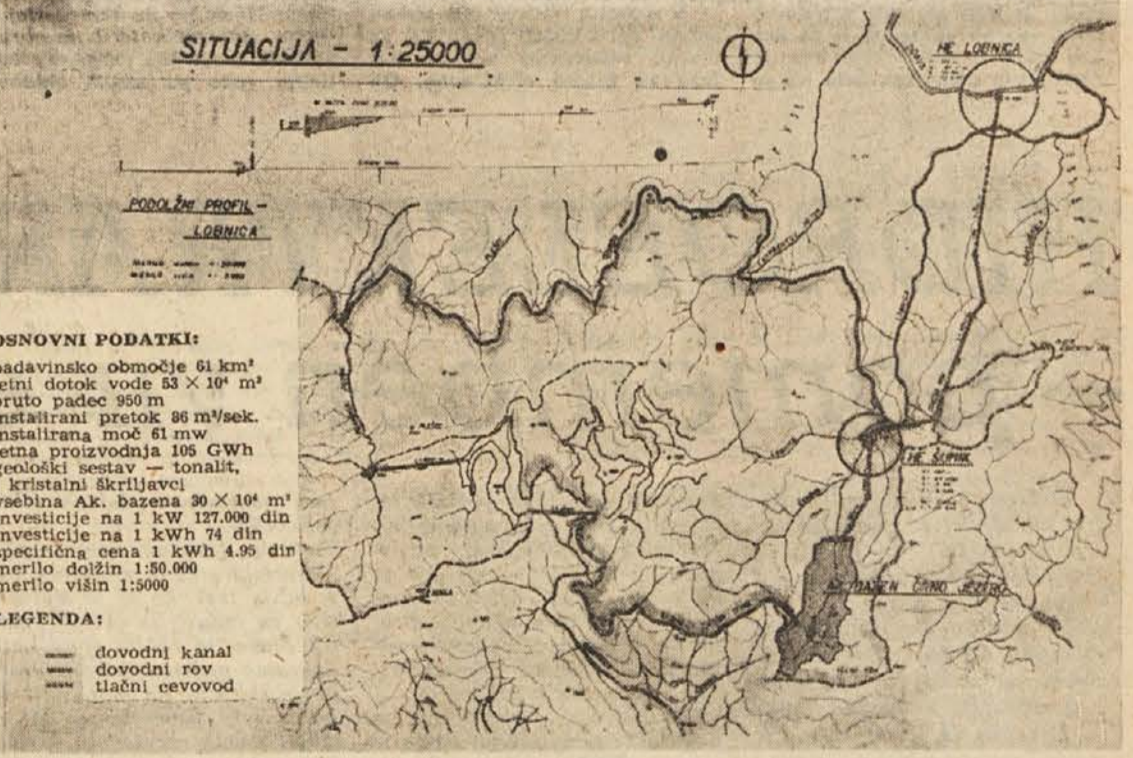
Drava je tudi pod Mariborom pripravna za energetske izrabo, ker ima še vedno 1% padca. Razdelitev na stopnje je v stanju začetnega študija. Sistem elektrarn bo na tem odseku drugačen. Poleg variant s strojnico ob jezu bodo prišle v poštev

Kratek odvodni kanal bi odvajal vodo nazaj v Dravo. Ta elektrarna bi bila najmočnejša na Dravi, ker bi imela padec 20 metrov, učinek 70.000 kW in letno produkcijo nad 400 milijonov kWh.

Elektrarna Hajdoše nad Ptujem. Hajdoše bo verjetno zopet elektrarna s strojnico pri jezu, nad katerim bi nastalo umetno jezero, dolgo 10 kilometrov in široko okoli 2 km. Poplavo bi še nerodovito, deloma zamočvirjeno področje, ki ga Drava ob visokih vodah itak že večinoma poplavlja. To umetno jezero bi bilo največje v Sloveniji. V študiju je tudi varianta z dovodnim kanalom, ki pa zaradi neugodnih terenskih razmer nima toliko izgledov za izvedbo kakor pri elektrarni Loka.

Elektrarna Hajdoše bi imela 13,50 m padca, moč 50.000 kW in letno produkcijo 250 milijonov kilovatnih ur.

Elektrarna Videm pod

mulacijska elektrarna, ki izpolnjuje sistem dravskih elektrarn na ta način, da obratuje le v času, ko v Dravi primanjkuje vode, t. j. pretežno pozimi. Nadaljnji veliki pomen Lobnice je v tem, da lahko stopi v akcijo kadarkoli med letom in to v najkrajšem času parih minut in je zaradi tega sposobna preprečiti vse motnje v preskrbi elek-

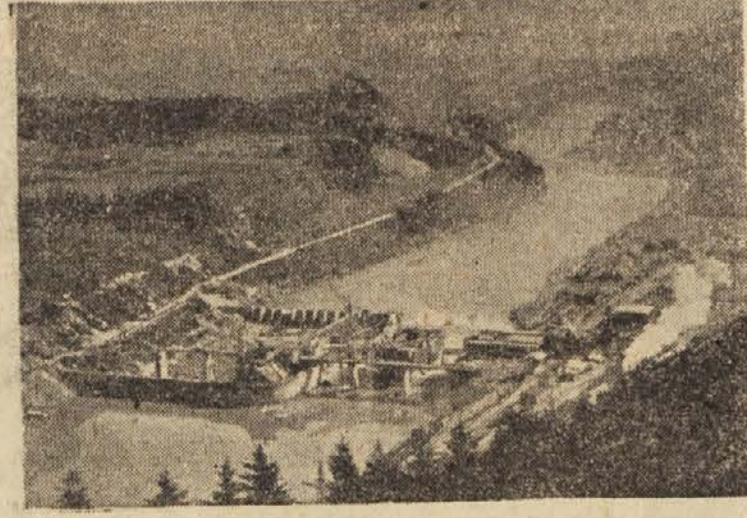
trarne, ki izpolnjuje sistem dravskih elektrarn na ta način, da obratuje le v času, ko v Dravi primanjkuje vode, t. j. pretežno pozimi. Nadaljnji veliki pomen Lobnice je v tem, da lahko stopi v akcijo kadarkoli med letom in to v najkrajšem času parih minut in je zaradi tega sposobna preprečiti vse motnje v preskrbi elek-

trarne, ki izpolnjuje sistem dravskih elektrarn na ta način, da obratuje le v času, ko v Dravi primanjkuje vode, t. j. pretežno pozimi. Nadaljnji veliki pomen Lobnice je v tem, da lahko stopi v akcijo kadarkoli med letom in to v najkrajšem času parih minut in je zaradi tega sposobna preprečiti vse motnje v preskrbi elek-

Ptujem. Terenske razmere narekujejo v tem slučaju elektrarno z nizkim jezom tik pod Ptujem in dovodnim kanalom mimo Turnišča do Vidma (prej St. Vid pod Ptujem). Strojnico bi zgradili ob vnožju terase ob strugi Dravinje, ki bi se razširila in bi služila obenem za odvod vode nazaj v Dravo. Ta elektrarna bi imela isto moč in produkcijo kakor elektrarna Hajdoše.

Elektrarna med Vidmom in Središčem ob Dravi. Možnost energetske izrabe Drave niže Vidma so omejene zaradi nizkih dravskih bregov, kar velja zlasti za odsek med Borlom in Ormožem. V poštev pride n. pr. elektrarna z jezom pod Borlom, dovodnim kanalom ob vnožju gričevja na mesnem bregu Drave in s strojnico v bližini Ormoža. Ta elektrarna bi imela 19 m padca, ca. 60.000 kWh moči in letno produkcijo okoli 350 milijonov kWh.

Kot zadnja stopnja na slovenskem delu Drave prihaja v poštev elektrarna z jezom v Ormožu in dovodnim kanalom do strojnice v Središču. Padec bi znašal 13,5 m, učinek 50.000 kWh, produkcija pa 250 milijonov kWh. Za odvodni kanal v Dravo bi služila struga potoka Trnovo.

Hidroelektrarna Vuzenica v gradnji

PRVI GIGANT NA DRAVI

Hidroelektrarno Mariborski otok v bližini Maribora so začeli graditi Nemci med okupacijo. Leta 1942 je začela družba AEW raziskovati teren. Takrat so nemški kapitalisti bili še prepričani, da bo ta del naše domovine ostal vedno pod njihovim gošpotom. Zato so hoteli izrabiti gonilno moč dravske vode za povečanje svojega bogastva, a so se hudo zmotili. Po svojem begu nam sicer niso pustili mnogo, ker so raje uničili, vendar jim je skoraj vsa njihova sredstva in napore, ki so jih vložili, odnesla opa.

Do kapitulacije nemškega fašizma so pri gradnji hidroelektrarne Mariborski otok opravili okoli 30% gradbenih del v prvi gradbeni jami na desnem bregu Drave. Pri teh delih so izkoristili ceneno delovno silo in vojne ujetnike, pospeševali pa so jih tudi s stroji. Skoraj vse stroje in orodje pa so v zadnjih tednih pred okupacijo odpeljali v staro domovino. Uničili ali odnesli so celo načrte in dokumentacijsko gradivo, da svobodno jugoslovansko ljudstvo ne bi moglo graditi naprej. Kar niso mogli odpeljati ali odnesti, pa so na gradbišču uničili, če se je le dalo. Vodstvo gradbišča in tehnični kader, ki sta bila sestavljena iz tujcev, sta tudi odšla.

Ob kapitulaciji Nemčije je delo na gradbišču hidroelektrarne Mariborski otok zastalo, vendar ne za dolgo časa. Kmalu so začeli prihajati naši strokovnjaki iz raznih krajev, da bi nadaljevali začeto delo. Delovne skupine strokovnjakov in pomožnih delavcev so prihajale iz vseh vetrov naše domovine. Gradbišče je zaživel in zavladal je

velik delovni polet, kakršnega prej tamkaj niso poznali. Sleherni član tega delovnega kolektiva od vodilnega kadra, strokovnjakov, do pomožnih delavcev je čutil veliko odgovornost in potrebo, da bi hidroelektrarno zgradili čimprej. Zato niso delali samo podnevi, temveč tudi ponoči. Nobeden ni okleval pred velikimi napori.

Delo je hitro napredovalo. Rasla je separacija gramozna, obnem pa tudi betonarna. Ker je bila oddaljena skoraj 1 km, so prevoz betona mehanizirali in ko so popravili pokvarjene stro-

ga delovnega poleta niso mogli zavreti niti sovražniki delovnih ljudi Jugoslavije, ki so se povezovali v raznih skupinah in taborih.

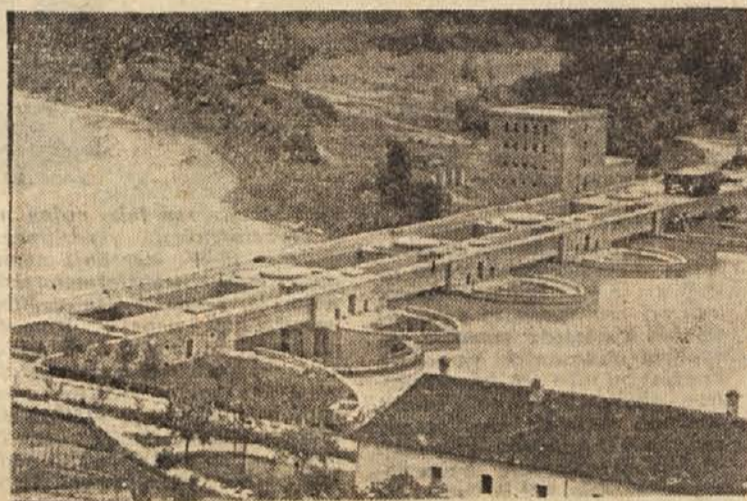
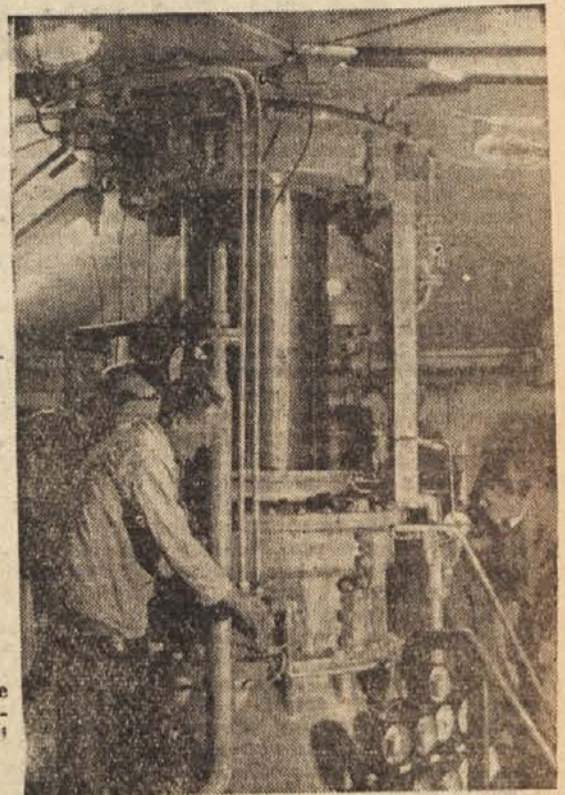
Kazno je bilo, da se je v maju 1946 zarekla proti graditeljem hidroelektrarne Mariborski otok tudi narava. Voda je naraščala in dihoje butala v betonski zid gradbene jame, ki ji je oviral tok. Tok vode je bil namreč z gradbeno jamo omejen na polovico. Prišla je najhujša noč, ko so graditelji že pripravili eksplozijo in zažigalne drovice, da bi razstrelili betonsko obzidje

mirno so sprejemali obvestila o naraščanju vode v gornjem toku reke. Minute so bile dolge kot drugekrat ure, noč se je vlekla v neskončnost. Na srečo je začela v najbolj kritičnem trenutku voda upadati, betonska pregrada je vzdržala, napori delovnih ljudi so bili obvarovani pred uničenjem. Graditelji so si oddahnili in še bolj vnelo nadaljevali svoje delo.

Leta 1946 so začeli montirati prve zapornice v pretočnem polju III. Naredili so jih naši delovni kolektivi v obnovljenih tovarnah, čeprav takrat prvič v zgodovini jugoslovanske industrije. Zapornice so bile težke skoraj 280 ton. Razporeditev je bilo tudi to, da so na gradbišču hidroelektrarne in v tovarnah, ki so izdelale naprave, delali brez tujih strokovnjakov. Naši delovni ljudje so se usposobili tudi za najtežja in komplicirana dela. Montirali so tudi pozitni, ko je pritiskal hud mraz, kot že dolgo zim ne. Včasih se je koža oprijemala mrzlega železa, toda delavci niso odnehali. Treba je bilo pokazati vsakemu, ki je podcenjeval sposobnost in vzdržnost naših delovnih ljudi, kaj zmoremo.

Jeseni 1947 so začeli montirati tudi prvi agregat. To je bil največji in najbolj razporeditveni dogodek za ves delovni kolektiv. Turbina, ki so jo montirali, je bila tistokrat največja v naši državi — imela je 22.600 KM — pozneje pa so naši delovni kolektivi v podjetjih težke industrije naredili še večje. Tudi generator z zmogljivostjo 24.000 KVA je bil, dolje največji v naši državi. Ta dva orjaka sta bila sestavljena iz ogromnih strojnih delov, saj je samo gred

Nosilni ležaj tretje turbine hidroelektrarne Mariborski otok

Hidroelektrarna Mariborski otok

je, so si lahko z njimi spet pomagali pri delu. Delali so v treh izmenah, poleti in pozimi, v dežju in mrazu. Hidroelektrarna je rasla mnogo hitreje, kakor bi bil prej kdo slutil. Te-

gradbene jame in tako preprečili še večjo škodo. Sicer bi že ta škoda bila tako ogromna, da je slehernemu drhtelo srce. Čakali so in odlašali do zadnjega, najbolj kritičnega trenutka. Ne-

bila dolga 15 m in je tehtala 37 ton. Tudi drugi deli so bili težki po 30 ton. Take dele spraviti na njihovo mesto, ni bila lahka stvar. Tudi pri takem delu še niso imeli izkušenj. In v zlic temu so uspeli tako rekoč brez tuje pomoči — le en samec tuj strokovnjak je prisostoval montaži.

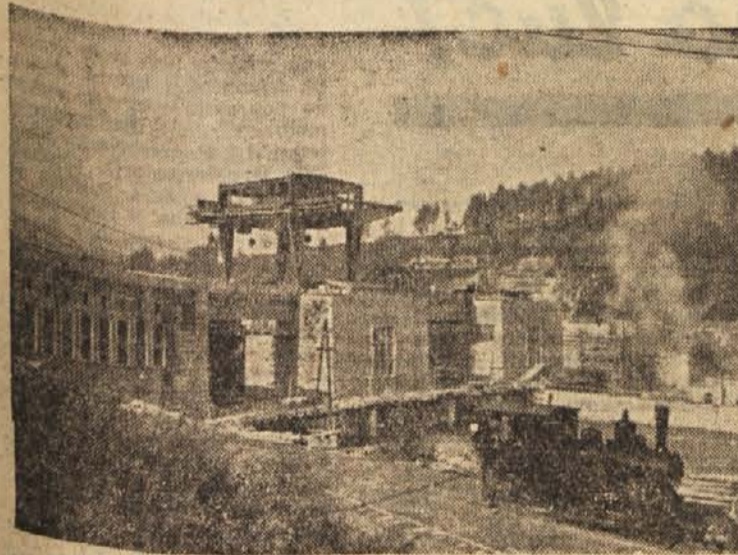
Po vztrajnih delovnih borbah in zaslužnih uspehih je prišel tisti dan, ko se je zavrtel prvi agregat v hidroelektrarni Mariborski otok, to je bilo 5. septembra 1948, dan, ki bo ostal v nepozabnem spominu vsem graditeljem. Izbojevali so veliko zmago, ko je njihovo delo začelo koristiti našemu gospodarstvu. Z betonom hidroelektrarne pa je pomšana tudi kri nekaterih ponesrečencev, ki jih ne bodo nikoli pozabili. Tega leta so bila končana vsa gradbena dela.

Do leta 1953 so montirali zapornice na pretočnem polju II in agregat s transformatorjem.

3. septembra 1953 je začel obratovati drugi agregat. Ta dva agregata sta samo v letu 1954 dala našemu gospodarstvu 198 milijonov kilovatnih ur električne energije. S tretjim agregatom bo proizvodnja še močno narasla. Za pogon agregatov služi voda iz akumulacijskega jezera, katerega prostornina znaša skoraj 19 milijonov prostorninskih metrov. Zaradi tega jezera so morali opraviti nekatera dela pri preložitvi ceste in zgraditi nove mostove. Dosedanja vrednost osnovnih sredstev hidroelektrarne Mariborski otok presega 5 milijard dinarjev, kar so vse prispevali naši delovni ljudje.

Brez domov lahko trdimo, da se je na gradbišču hidroelektrarne Mariborski otok srodila in zaživel kader graditeljev naših hidroelektrarn. Tu je bila praktična šola za mnoge, ki so pozneje gradili v naši domovini že toliko novih hidroelektrarn.

VUZENICA - nova zmaga delovnih kolektivov

Pogled na hidroelektrarno Vuzenica v gradnji

Pred osmimi leti Vuzenica ni pomenila več, kot mnogi drugi kraji ob Dravi. Sedaj pa je znana po vsej naši domovini in še preko njenih meja. Sloves Vuzenice so ustvarili graditelji, ki so prišli jeseni leta 1947, in njihovi pomočniki, ki so prihajali še naslednja leta. Njihove pridne in spretne roke so ustvarile pri Vuzenici novo hidroelektrarno; seveda s pomočjo mnogih drugih delovnih kolektivov, ki so izdelali strojne naprave.

Razen spuščanja elektrarne v obratovanje je najpomembnejši dan za Vuzenico 24. oktober 1947, ko je prišla v Vuzenico prva skupina 30 delavcev. Prišli so z gradbišča hidroelektrarne Mariborski otok, kjer so bila gradbena dela tako rekoč opravljena. Izkušeni delavci so zasadiли prve krampe in lopate v zemljo na tistem mestu, kjer že nekaj časa obratuje velika hidroelektrarna. Dravska bregova sta bila divje obraščena z smovjem in drevjem, kar so morali delavci najprej očistiti, da so pripravili prostor za gradbišče. Takrat so zvedeli za Vuzenico tudi tisti, ki se v šoli

niso nikoli učili o njej.

Urediti novo gradbišče ni lahko, posebno če graditelji v novem kraju ne najdejo niti potrebne strehe, kjer bi se lahko pomoči pošteno spočili. Vuzenica ni velik kraj, zato ni mogla nuditi strehe mnogim delavcem, ki so prišli v naslednjih mesecih graditi hidroelektrarno. Graditelji, ki so omejevali tok dravske vode z ogromnimi betonskimi pregradami, da bi lahko delali v rečni strugi na suhem, so si morali graditi tudi stanovanja, menzo in druge potrebne prostore. Kmalu je na pobočju nad gradbiščem zrastle skromno, a prijetno delavsko naselje.

Zakaj so začeli graditi prav pri Vuzenici, ko pa so bili pogoj tako neugodni? Naša industrija, ki se je po vojni začela razvijati s hitrim tempom, rabi vsak dan več električne energije. Strokovnjaki so izračunali, da bo za kritje vseh potreb v prihodnosti treba dravski tok v celoti izkoristiti za pogon hidroelektrarniških turbin. Zgraditi ho treba toliko hidroelektrarn, kolikor jih bo voda lahko pogajala. Zato je treba začeti na gornjem toku reke, da voda, ki

se nabere za vsakim jezom v akumulacijskem jezeru, ne bi otežkočala graditeljem kopanje in betoniranje temeljev na dnu reke pri gradnji naslednje elektrarne. In tako so določili, da je treba v zlic vsem težkočam zgraditi novo elektrarno pri Vuzenici. Graditelji hidroelektrarn so sprejeli to nalogo in se zagrizli v delo.

Bilo pa jih je premalo, da bi lahko sami opravili pravočasno vsa dela, kakor so bila predvidena v načrtu. Izkopati je bilo treba 90.000 m³ zemlje in kamena, da so poiskali trdne temelje za objekte, ki stoje v vodi, in poglobiti strugo, da ima voda večji padeč do turbin in s tem tudi večjo storilnost. V hidroelektrarniške objekte so vbetonirali 100.000 m³ raznih vrst betona.

Razen teh neposrednih del pri gradnji je bilo treba opraviti še mnogo drugega. Gradbeni jami je bilo treba obdati z močnimi betonskimi pregradami, ki so jih po končanem delu morali razbiti. Ob dravski strugi je tekla cesta in so stale hiše z gospodarskimi poslopi. Vse to se je moralo umakniti pred

vodo, ki je nad jezom sedaj mnogo višja, kot je bila pred zgraditvijo elektrarne ob največjem vodostaju. Republiška cesta je speljana višje v hribu v dolžini 10 kilometrov. Tudi železniško progo je bilo treba zavarovati v dolžini 4 km. Vse to je zahtevalo skoraj 300.000 m³ prekopane zemlje. Zato so pri pomožnih delih in izkopih priskočili na pomoč delavci različnih poklicev in službenici, ki so delali na gradbišču po nekaj tednov.

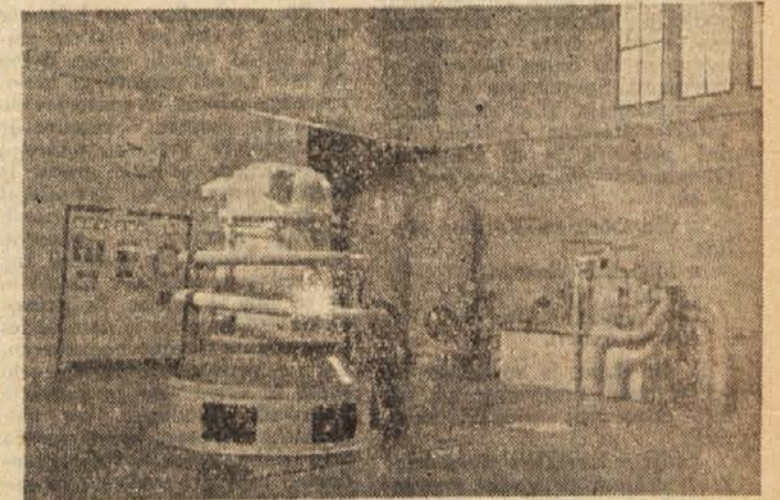
Na nekdanjem razgibanem gradbišču stoji mogočen jez s turbinskiimi stebri, ki so 42 m dolge, 19 m široke in 34 m visoke železobetonske zgradbe. V spodnjem delu imajo vtočne kamere, betonska spirala in sesalne cevi za dovajanje vode k turbinam v zgodnjem delu pa strojnice in prostore za dvigala zapornic. Turbinski stebri imajo ravne krove z odprtinami za montažo strojev. Za pretok odvišne vode v času visokega vodostaja ima jez 4 pretočna polja, ki so med turbinskiimi stebri in obrežnimi zgradbami. Zmogljivost pretočnih polj je precej večja, kot jo je dravska voda kdajkoli odkar

jo opazujejo, dosegla. Zato ni nevarnosti, da bi voda v akumulacijskem jezeru preveč narasla.

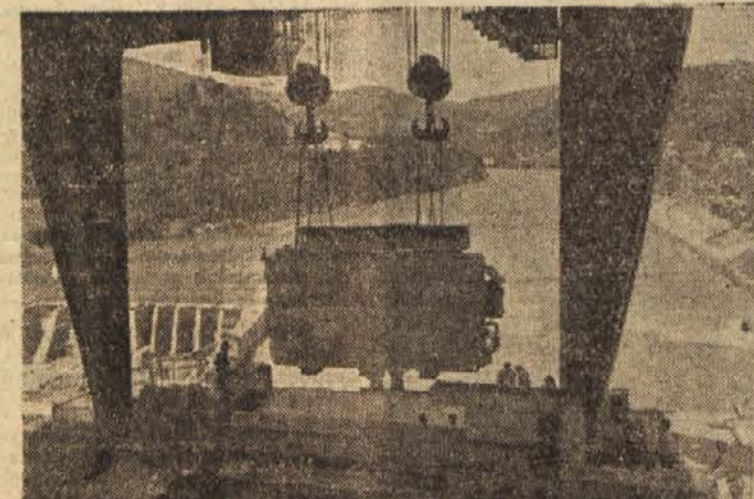
Na obeh straneh jeza sta zgradbi. V zgradbi na desni

vzvišenem prostoru nad železniško progo. Površina razdelilne postaje meri 100 x 30 m.

Turbinski stebri in obrežne zgradbe so med seboj povezani z jezovnimi mostovi. V njihovi

Pogled v strojnico hidroelektrarne Vuzenica

Montaža transformatorja na hidroelektrarni Vuzenica

strani je montažna dvorana z delavnicami ter komandnim in relejnim prostorom. Komandni prostor je skupen za vse tri agregate in štiri odvode po 110 kV. Na komandnih ploščah so merilni instrumenti, krmilna stikala in zaščitne naprave s signalnimi okenci. Zgradba na levem bregu pa ima prostore za dvigala zapornic in skladišča. V njej je speljana tudi ribja steza.

V vsakem turbinskem stebri je po ena Kaplanova turbina z 22.600 KM. Vsaka turbina je težka 422 ton, samo vrtljivi del pa 94 ton. Za obratovanje rabi v vsaki sekundi 137 m³ vode in naredi v eni minuti 125 obratov. Nad turbino je na isti navpični osi nasajen generator. Transformator, ki se nahaja v turbinskem stebri zraven generatorja, je povezan z razdelilno postajo z oljnimi kablji, ki so speljani po podzemeljskem hodniku. Razdelilna postaja 110 kV je oddaljena 250 m in stoji na

notranjosti sta zvezni in kabljski hodnik. Na krovu pa je čez jez speljana cesta in proga za univerzalni žerjav z dvigalno močjo 140 ton.

V mislih si je težko predstavljati tako ogromne zgradbe in notranje naprave, ki so jih ustvarili naši delavci v Vuzenici v kratkem času. Kdor se vozi tam mimo z vlakom, lahko vsaj približno vidi, kaj so bile sposobne zgraditi roke svobodnih ljudi. Leto in pol je že preteklo od tistega dne, ko je začel prvi agregat dati elektriko. Pozimi 1953-54, ko je bilo takšno pomanjkanje elektrike zaradi nizke vode, je hidroelektrarna Vuzenica že mnogo koristila našemu gospodarstvu. Lani je začel obratovati še drugi tretji agregat. Kmalu bo pa tudi tretji. Svobodni tok Drave so zmogli naši ljudje, ki so si jo podredili, da jim bo služila in delala za njih. In po tem je postala Vuzenica pomembna.

ELEKTRO MARIBOR-MESTO

Ko je pred desetimi leti Maribor dočkal osvoboditelje, se je kolektiv podjetja dobro zavedal, da ga čakajo v osvobodjeni domovini težke naloge. Štiri leta okupacije so pretekla, ko niso napravili na električnih napravah Maribora ničesar. Vse, kar je okupator zgradil, je bilo nekaj provizoričnih objektov, v glavnem v vojne namene. Namesto da bi naprave vzdrževali, je bila njihova zmogljivost celo zmanjšana s tem, da so 15 ton bakra, ki ga je okupator kravo potreboval, zamenjali z železom. Temu se je pridružilo še bombardiranje, ki je razen gradbenih objektov težko prizadelo tudi električno mrežo. Poškodovane in uničene so bile številne transformatorske postaje, na številnih mestih so bili potrgnani daljnovodi in nizkonapetostno omrežje. Niti zemeljski kabli niso bili izvoženi. Popravila, o kolikor so se vršila sproti, so bila provizorična v najslabšem pomenu besede. Že med okupacijo pa se je pričela naglo večati potrošnja električnega toka v gospodinjstvih. Pričakovati je bilo tudi, da se bo v osvobodjeni domovini naglo razvijala industrija.

Vse to je imel pred očmi delovni kolektiv podjetja, ko je stopil pred desetimi leti v novo obdobje zgodovine. Saj so že mnogo pred tem zavedni člani kolektiva pripravljali načrte za bodočnost, to pa seveda v najstrožji tajnosti. Od vseh problemov pa so jim povzročala največ skrbi vedno bolj prazna skladišča ter negotovost, kdaj jih bo mogoče zopet napolniti. Vendar dobre volje ni manjkalo in kolektiv se je nemudoma lotil dela. Dve leti trdega dela je zahtevala obnova. Zaradi pomanjkanja materiala pa ni bilo mogoče izvesti obnovitvenih del v takem obsegu, kakor bi bilo z ozirom na naraščajočo potrošnjo toka potrebno.

Razen obnove obstoječih naprav pa se je postajala pred

elektrogospodarstvo še druga, opečja naloga, namreč izgradnja elektrarn, ki naj omogočijo dobavo toka novi industriji ter elektrifikacija onih krajev, ki so zaradi mačehoške politike stare Jugoslavije bili do tedaj zapostavljeni. To je bilo predvsem podeželje, vendar pa je bilo tudi na področju našega podjetja v neposredni bližini mesta šest večjih naselij in nekaj delov naselij ob osvoboditvi še brez električnega toka. Večina teh je podjetje elektrificiralo že do leta 1948, zadnje vas, to je Zgor. Duplek, pa v letu 1951.

Prav kmalu pa so se pričeli pojavljati novi problemi, kot posledica hitrega razvoja industrije ter izredno naraščanje potrošnje električnega toka za go-

razdelilnih transformatorskih postaj v centrih potrošnje namesto ene same premale in zastarele razdelilne postaje v Radvanju, ki ima vrh tega zelo neugodno lego z ozirom na glavne industrijske potrošnike. Ta načrt je bil v skladu z nameravano izgradnjo glavne razdelilne postaje v Pekrah. Razen tega pa je moralo podjetje zaradi rastočih potreb na že elektrificiranem področju misliti na nadaljnjo izgradnjo novih napajalnih postaj, rekonstrukcijo že obstoječih napajalnih transformatorskih postaj ter razširitev in rekonstrukcijo nizkonapetostnega omrežja.

Vse navedene naloge pa so bile žal prazne do nedavnega v senci osnovnih nalog elektrogo-

razvojem potrošnje ter je kvaliteta dobavljene energije zaradi tega stalno padala.

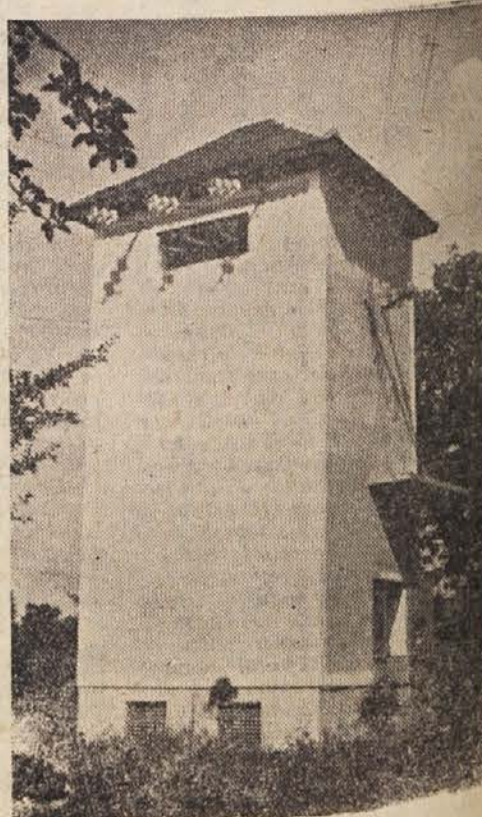
Vzlic tem oviram pa je bilo v prvih desetih letih svobode na dobavnem področju podjetja zgrajenih in obnovljenih v celoti 29 km daljnovodov, 6 km kablovodov, 75 km omrežja nizke napetosti ter razdelilna transformatorska postaja 35/10 kW v Melju s kapaciteto 5 MVA, razdelilna transformatorska postaja Tezno s kapaciteto 16 MVA pa je pred dograditvijo.

Približno sliko razvoja potrošnje električne energije si lahko ustvarimo, ako primerjamo številke. Tako je znašala celotna potrošnja električnega toka za industrijo in široko potrošnjo v letu 1940 24 milijonov kWh, v letu 1955 pa pričakujemo celoten odjem v višini 69 milijonov kWh. Odjem za široko potrošnjo, ki je v letu 1945 znašal osega 3.561.000 kWh, je narasel v letu 1954 na 21.200.000 kWh. Podjetje oskrbuje z električno energijo 21.000 malih odjemalcev ter 37 veleodjemalcev.

Poleg osnovnih nalog podjetja, to je prenosa in prodaje električne energije ter gradnje in vzdrževanje električne mreže, pa je podjetje v mejah možnosti izvajalo tudi razne usluge, kot gradnjo in vzdrževanje javne razsvetljave, napravo hišnih instalacij ter priključkov in razna druga dela. Delovni kolektiv pa se je pri vseh teh delih zelo udeleževal tudi pri prostovoljnem delu, saj sta bili z njegovo pomočjo obnovljeni stanovanjski zgradbi v Vošnjakovih ulicah ter deloma urejena okolica bivših elektromehaničnih delavnic na Teznu, sedanje Elektrokovine. Prav tako ni bilo zanemarljivo kulturno-prosopetno delo, saj je sindikalna družnica dobila več pohval.

Med najvažnejšimi nalogami podjetja v bodočnosti pa je izgradnja tretje razdelilne transformatorske postaje v Studencih ter povezava vseh treh razdelilnih postaj z RTP Pekre in

1945
1955

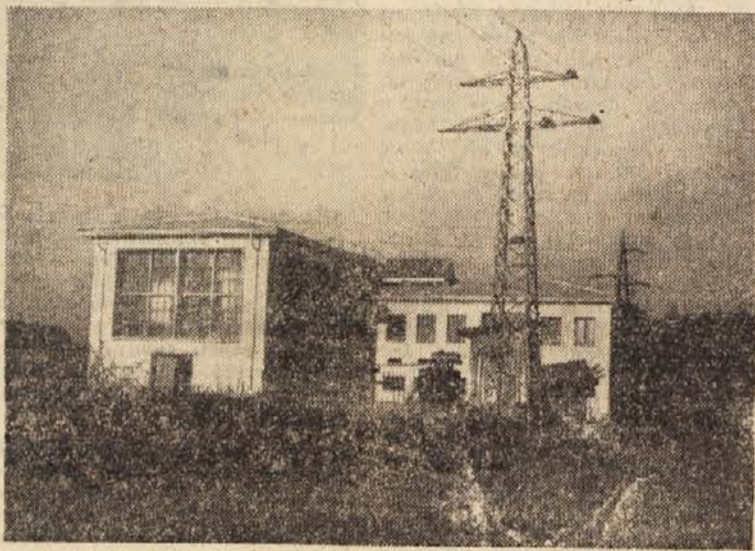

Transformator

med seboj. Prav tako nujna pa je rekonstrukcija razdelilnega omrežja 10 kV, izgradnja novih napajalnih transformatorskih postaj ter zamenjava in ojačitev omrežja nizke napetosti. Finančni pogoji za izvedbo teh nalog so se na srečo predvsem v letošnjem letu znatno izboljšali, ker nam je v ta namen deloma na razpolago amortizacija razen iz lastnih virov tudi iz ostalih podjetij Elektrogospodarske skupnosti Slovenije.

Večkratna menjava organizacijskih oblik elektrogospodarstva ni najugodnejše odločitev na izbranih nalogah podjetja. Nadejamo se, da bo sedanja oblika to je samostojno podjetje v sklo-

pu Elektrogospodarske skupnosti Slovenije, trajnejša. Ta oblika je za naše razmere izgleda tudi najugodnejša, saj je posebno v lanskem letu zelo ugodno odločitev na razvoju in dejavnosti podjetja. Kolektiv podjetja šteje 100 ljudi, nujno pa bi potreboval še nekaj visokokvalificiranih strokovnjakov, katerih pa žal trenutno še povsod primanjkuje. Pri izvajanju postavljenih nalog pa podjetje ovira tudi pomanjkanje materiala, predvsem bakra in električnih vodnikov. S pričetkom obratovanja nove tonarne kablov v Svetozarju upamo, da bo problem nabave kablov, ki je bil do sedaj posebno pereč, odpadel.

Razdelilna transformatorska postaja v Teznu

spodinjstvom. Očitno je bilo, da stare naprave za prenos in razdelitev ne bodo več dolgo zogle teh nalog. Zato je podjetje že zgodaj predvidelo prehod ob enonapetostnega razdelilnega sistema na doonapetostni sistem ter v zvezi s tem izgradnjo treh

spodarstov, namreč izgradnja elektrarn in elektrifikacije podeželja, katero so močno priskale na blagovne fondne in angažirale večino razpoložljivih finančnih sredstev. Posledica tega je bila, da so ta dela odložili naporem kolektiva v začetku letu

DESET LET DELA PODJETJA ELEKTRO MARIBOR-OKOLICA ZA URESNIČENJE POSTAVLJENEGA GESLA

V vsako hišo električno luč!

Podjetje Elektro Maribor okolica posluje od leta 1945 in je prevzelo v upravo bivšo imovino Elektrarne Fale d. d. in vseh manjših združenih električnih podjetij na območju Stajerske in Prekmurja. Med vojno je z vsoto imovino upravljalo okupatorsko podjetje »Energieversorgung Südtirolmark A. G.«. Leta 1946 je bilo ustanovljeno podjetje »Državne elektrarne Slovenije«, čigar teritorialni ustroj se do danes bistveno ni spremenil. Spremenjen je bil le naziv podjetja, ki se glasi danes »Elektro-Maribor okolica«. Sedež podjetja je v Mariboru. Obrati, ozir. ekspoziture podjetja so:

v Mariboru za Maribor okolico,
v Slovenski Bistrici,
Ptuj,
Gornji Radgoni in
Murski Soboti.

Vsak obrat je razdeljen na več rajonov; poslovanje teh vodijo odgovorni rajonski monterji.

Podjetje izvršuje sledeča dela: gradi daljnovode visoke napetosti 110, 35 in 10 kV in nizkonapetostna omrežja 380/220 V, s katerimi dovajajo električno energijo do potrošnikov; nadalje gradi razdelilne transformatorske postaje, v katerih se zbira v elektrarnah proizvedena energija 110 kV; od tod se po zveznih daljnovodih energija prenaša do manjših razdelilnih postaj, kjer se transformira napetost na 35 ali 10 kV, da se potem lahko tako napajajo napajalne transformatorske postaje, ki oskrbujejo z električno energijo industrijo in potrošnike v mestih in na podeželju. Razen tega podjetje izvršuje vsa dela na hišnih in industrijskih instalacijah.

Da se omogoči redna dobava električne energije vsem potrošnikom, pa je prvenstvena naloga podjetja, da vse zgoraj navedene električne naprave redno popravljajo, pregledujejo in odstranjuje vse nastale napake ne glede na čas in vreme.

Podjetje prevzema od elektrarn proizvedeno energijo ter jo nato prodaja industriji, obrti in malim potrošnikom po veljavni tarifni, ki so predpisane od Gospodarskega sveta LRS.

Po osvoboditvi so bile vse naprave v skrajno slabem stanju, delno zaradi vojne, delno pa tudi zaradi namernega malomarnega odnosa okupatorjev do zgrajenih naprav. Okupator je že obstoječe gradnje, odnosno novozgrajene objekte gradil iz vidika provizorija, uporabljal za gradnjo vseh vrst električnih naprav manjvreden, odnosno tehnično nepravilni material, kar se predvsem odraža v vodnikih, ki so bili iz železa. Za prenos električne energije je namreč železni vodnik skrajno neprimeren, ker je provodnost železa zelo slaba in vsled tega je marsikje potrošnik oškodovan, ker ima prenikajočo napetost, kar povzroča zelo slabo gorjenje luči, nezadostno moč pri motorjih in gospodinjstvih aparatih, prav posebno je pa potrošnik prizadet pri poslušanju vsakodnevnih ra-

dijskih poročil. V času okupacije se je v veliki meri uporabljala za izvedbo hišnih instalacij vrvi iz aluminijaste legure. Prav tako se pri instalacijah ni pazilo na pravilno dimenzioniranje vodnikov. Hišni priključki so bili izvedeni pomanjkljivo, večinoma brez, odnosno z nepravilnimi varovalnimi elementi.

Vse navedene pomanjkljivosti, ki so bile izvršene v času okupacije, so prizadevale podjetju in tudi še danes povzročajo velike ovire, pri potrošnikih pa mnogo nezadovoljstva. Vsa leta po osvoboditvi se podjetje trudi, da bi odpravilo vse te nepravilnosti, kar pa mu se do danes še ni popolnoma posrečilo, ker predstavlja to za podjetje in tudi za državo ogromne denarne stroške. Ob tej priložnosti bi bilo umestno povedati vsem prizade-

detim potrošnikom, da velikokrat tudi sami doprinesejo k temu, da se take nepravilnosti še danes dogajajo, ker posamezni manj strokovni, odnosno elektrostroki sorodni strokovnjaki posegajo po raznih nedopustnih sredstvih, s katerimi zavirajo ali onemogočajo ureditev vseh teh perečih vprašanj.

	leta 1945	Stanje leta 1955	%
110 in 35 kV vodi	279 km	508 km	182
10 kV daljnovodi	122 km	675 km	553
Vodi nizke napetosti	568 km	2245 km	396
Transf. razdelil. postaj	5	12	400
Napajal. transf. postaj	76	268	353
Elektrificiranih krajev	154	788	512
Odjemalcev	14.175	42.494	300
Potrošnje	18.800.000 kWh	44.098.000 kWh	235

Če napravimo sedaj bežen pregled elektrifikacije na teritoriju Elektro Maribor-okolica, lahko vidimo, da je predvojna in medvojna elektrifikacija zajela le del večjih — gospodarsko močnejših vasi. Po vojni je elektrifikacija zajela:

Na področju okraja Maribor okolica: Pohorje, Kozjak ter del Dravskega polja, ki v času kapitalističnega gospodarjenja ni bil toliko rentabilen, da bi se lahko zgradilo omrežje.

Na področju okraja Ptuj se je elektrificiralo del Haloz, južni del Slovenskih goric ter celoti Ptujsko in Dravsko polje.

Področje okraja Ljutomer je zajelo celotno Apaško kotlino, vzhodni del Slovenskih goric ter ravninske vasi ob Muri.

V okraju Murska Sobota je posebno intenzivna elektrifikacija v zadnjih dveh letih, kjer je z dograditvijo razdelilne transformatorske postaje M. Sobota 35/10 dana možnost za napajanje podeželskih daljnovodov. Elektrificirajo Goričko, Ravenjsko in območje okrog Lendave.

Razen velike skrbi za ureditev nepravilnosti je pa bila glavna naloga podjetja po osvoboditvi, da elektrificira naše podeželje ter dvigne življenjsko raven našega kmečkega življa. Pregled ustvarjenega dela po 10 letih osvoboditve je najlepše razviden iz navedenih statističnih podatkov:

	leta 1945	Stanje leta 1955	%
110 in 35 kV vodi	279 km	508 km	182
10 kV daljnovodi	122 km	675 km	553
Vodi nizke napetosti	568 km	2245 km	396
Transf. razdelil. postaj	5	12	400
Napajal. transf. postaj	76	268	353
Elektrificiranih krajev	154	788	512
Odjemalcev	14.175	42.494	300
Potrošnje	18.800.000 kWh	44.098.000 kWh	235

Za tako velik razmah elektrifikacije si je podjetje moralo zgraditi najprej razdelilne transformatorske postaje. Tako se je v letih 1950—1954 zgradila največja razdelilna transformatorska postaja v Sloveniji RTP 110/35 kV Pekre, ki povezuje vse 110 kV daljnovode Dravskih elektrarn ter oddaja 110 kV energijo v Laško, sosedno republiko Hrvaško ter napaja naš gigant Tovarno glinice in aluminija v Kidričevem. V tej postaji je tudi 35 kV transformacija, ki oskrbuje s 35 kV energijo novozgrajene razdelilne transformatorske postaje v Sl. Bistrici, Murski Soboti ter adaptirane, odnosno povečane, delno preurejene ter tehnično izpopolnjene razdelilne transformatorske postaje 35/10 kV: Gerečja vas, Slovenske Konjice, Ptuj, Ormož, Ljutomer in Gornjo Radgono. Poleg teh razdelilnih transformatorskih postaj je podjetje preuredilo tudi staro razdelilno transformatorsko postajo Radvanje, preuredilo z ozirom na zvišanje prenosne moči, zvišanja napetosti

ter z ozirom na tehnično izboljšavo zaščite.

Za izboljšanje dobave električne energije konzumentom ima podjetje tudi svoje Remontne delavnice, v katerih strokovno popravljajo vse vrste elektromotorjev, elektrogeneratorjev, popravljajo in preurejajo ter izboljšujejo transformatorje, popravljajo močnostna stikala, izdelujejo ključavnice in finomehaniko na dela, ki so potrebna v zvezi z vzdrževanjem in novogradnjami. Poleg vsega ima tudi svojo številno delavnico, ki redno popravljajo, pregledujejo ter umerjajo merilne garniture odjemalcev. Za hitrejšo odstranitev defektov na prenosnih napravah si je podjetje preskrbelo najmodernejšo transformatorsko izdelavo in tehniko, pristopilo k sistematični vzgoji svojih strokovnih kadrov. Nudila se je možnost vsem starejšim polkvalificiranim delavcem pridobiti kvalifikacijo z raznimi tečaji, predavanji in konsultacijami, ter kvalificiran prav tako doseči višjo kvalifikacijo.

Podjetje se tudi trudi s predavanji prikazati koristno in smotno uporabo raznih električnih aparatov ter pravilno ravnanje konzumentov, ker ima predvsem cilj, da se električna energija čim smotrnejše uporabi, zmanjšajo izgube, predvsem pa se preprečijo nesreče z električnim tokom.

Po vseh naporih za resnično dosežene uspehe delovnega kolektiva podjetja Elektro Maribor okolica apelira kolektiv na svoji odjemalce, da tudi oni po svoji zmogljivosti prisostvojo na postaji moč podjetju pri odpravljanju nepravilnosti, katere so nastale v času vojne in v prvih povojnih letih, ko za tehnična dela niso bila na razpolago odpravljajoča sredstva, odnosno material.

Tudi na Kažeržu imajo elektriko

POT K BOLJŠEMU SPOZNAVANJU IN RAZUMEVANJU DOJENČKA

III. Spanje

Tudi spanje je neko svojstvo zadržane organizma — prav zaradi tega je spanje pozitivna funkcija organizma. Čeprav se zdi na videz zelo preprosta, je zelo komplicirana funkcija, saj do sedaj fiziologiji še ni uspelo dati neke zadovoljive teorije.

Tudi spanje se razlikuje na raznih razvojnih stopenjah človeka. Spanje dojenčka se razlikuje od spanja mladostnika — in tudi v pozni starosti dobij spanje neko povsem svojo obliko. Če dobro opazujemo dojenčka, vidimo vse te spremembe, čeprav so še v tej dobi neznatne.

Otrok se mora spati naučiti, prav tako kot se nauči držati v roki žlico, stati itd. Čim starejši pa postaja otrok se spreminja tudi način spanja. Spanje torej lahko definiramo kot pozitivno zavoro celotnega organizma. Pri otroku moramo torej doseči neko pravilno ravnovesje med spanjem in budnostjo. Na spanje ne smemo gledati kot na nek izoliran proces, vedeti moramo, da je spanje tesno povezano s prehrano dojenčka. Dojenček se prehranjuje, da lahko spi, se prebudi, da prejme hrano in nato ponovno zaspi. Znano je, da nekateri nedonošenčki spe stalno. Ves njihov mišični tonus je spanje. Čim starejši pa postane otrok, tem odločneje zaspi in se prebudi.

Mnogi psihologi so na podlagi mnogih poskusov potrdili, da se pri otroku spanje nekako uravnovesi s 5 leti, razvojne spremembe pa doseže ponovno v dobi pubertete.

Pravilno spati se mora otrok naučiti in mnogokrat so za razne težave pri spanju otrok odgovorni starši. Njihove nepravilne metode, kot n. pr. pustiti otroka spati pri električni svetilki, otroka, da zaspi, jemati v svojo posteljo itd. Znano je, da so primitivni narodi otroke tesno povili in mislili, da bodo s tem onemogočili gibanje ter da bo otrok mirno zaspal. Enako poizkušajo danes nekatere matere s spalnimi vrečami ali pa spodaj zaspanimi snajčkami. — Otrok s tem samo razdražijo,

namesto da bi ga skušali pred spanjem z manj »kompliciranimi sredstvi« pomiriti.

Kakšno je zadržanje dojenčka in otroka v različnih obdobjih pri spanju, bom skušala na kratko razložiti.

Starost 4 tedne

Zdrav, 4 tedne star dojenček takoj po sesanju pade v globoko spanje. Občutek utrujenosti se mu spoji z občutkom sitosti. Ko se prebudi, svojstveno zajoče in s tem nekako naznani materi,

40 tednov

Praden dojenček zaspi, eno uro pred večernim spanjem bebjaja. Če otrok ob 18. uri noče zaspati, moramo jutranje spanje nujno za eno ali pol ure podaljšati. Nekateri spe do 5. ure zjutraj, ali pa celo do 7. Ni ugodno, če zdravega otroka budimo zgolj zaradi hrane. Ničesar ne bo škodovalo, mlade mamice, tudi če malce zamudite jutranji obroki.

da je moker. Otrok v tem obdobju ni dobro pustiti predolgo kričati. Otrok se v tem obdobju prebudi 4 do 5-krat v 24 urah.

16 tednov

Dojenček se prebudi nekako med 5. in 8. uro zjutraj. Če se otroci zelo zgodaj prebude, navadno ne kričijo, ampak bebljajo in se igrajo z odejico ali s svojimi

traj, ali pa celo do 7. Ni ugodno, če zdravega otroka budimo zgolj zaradi hrane. Ničesar ne bo škodovalo, mlade mamice, tudi če malce zamudite jutranji obroki.

Če hoče otrok podnevi spati, to staršem na svojstven način javi. Palec položi v usta in ga prične sesati, prav tako nemarno brca z nogami. Otroci v tem obdobju raje spe v hiši, kot pa na prostem. Mnogokrat vidimo, kako položijo roke na oči, kajti prija jim bolj tema, kot pa svetloba.

1 leto

Otrok navadno zaspi med 18. in 20. uro, prebudi pa se od 6. do 8. ure zjutraj. To svoje pre-

bujenje naznani tudi materi z lahkim vzklikom. Ko otrok na lončku opravi jutranjo potrebo, mu damo kocke prepečenca in ga položimo nazaj v posteljico. Videli boste, kako se bo otrok pol ure z užitkom in mirno igral v posteljici in gledal prepečenec. Šele potem, lahko imenujemo nekakem »igralnem pomirjevanju« otroka oblečemo in mu damo zajtrk. Priporočljivo je tudi popoldansko spanje in to od 12.30 do 14. ure. Tudi ponoči se otrok včasih prebudi. To pa opažamo predvsem pri živahnih otrocih. Najbolje je, da damo otroku v roke kak predmet, ki pa ga mora zanimati. Nekaj časa se bo igral — nato pa ponovno globoko zaspal. (Dalje prih.)

Velike skrbi pred koncem šolskega leta

POGOVOR Z ZDRAVNIKOM

Nevarna pot kravjega mleka

Kravje mleko ima dolgo pot, preden pride do dojenčka. Na tej poti se naberejo v njem nesnaga in kužne klice. Tako postane nevarno za dojenčkovo zdravje. Molzna krava je navadno zelo umazana. Prav blizu vjame se skoraj zmeraj drži blato. Tudi vime je zmeraj umazano. V večini primerov stoji krava v mračni in neprežračenosti, zmeraj polni gnoja in muh.

Tudi molžo opravljajo kmetice v neugodnih razmerah: vime ni oprano, ženska, ki molze, ima ne le umazane roke, marveč tudi pljuje v nje, da laže molze. V ročki za mleko, pomisti s hladno in često umazano vodo, stoji neprekuhanu mleko vso noč, zjutraj pa ga odpeljejo v mesto. Da bi bilo mleka več, mu često dolijejo vode iz sumljivega vodnjaka. Potem pa prevažajo mleko v takšnih razmerah še tri ali več ur, da pride do dojenčka, ki naj se z njim hrani.

Vsa ta nesnaga, ki pride v mleko, je polna kužnih klic. Jasno je, da te klice povzročijo za dojenčke nevarne črvesne bolezni. Klice se razmnožujejo zelo hitro. Če dve uri po molži je v litru mleka 9 milijonov klic; po treh urah 21, po osmih urah pa že 60 milijonov.

Klice so dveh vrst. Ene pokvarijo mleko, druge pa povzročijo obolenje dojenčkov. Klice v vime, iz hlevskega prahu in ročke za mleko povzročijo v mleku

vrenje. Mlečni sladkor se spremeni v mlečno kislino, ki mleko »sesiruje«. Celó če se mleko sesiri, se mlečne hranilne snovi pod vplivom klic spremene in nimajo več iste hranljive vrednosti. Če več, v takšnem mleku nahajamo nekatere škodljive snovi vrenja, ki jih tudi s poznejšim kuhanjem mleka ne moremo odstraniti.

Razen klic, ki kvarijo mleko, da postane neuporabno in nevarno, so v mleku tudi klice, ki neposredno povzročajo huda in za dojenčkovo življenje nevarna obolenja. Tako n. pr. če je krava zbolela za parkljevko, povzroča neprekuhanu mleko na dojenčkovo obolenje dlesen in ustne sluznice.

Z umazanimi prsti ženske ki molze kravo, z umazano vodo, s katero pomivajo ročke za mleko ali z vodo, ki jo dolijejo mleku, da bi ga bilo več, kakor tudi prek muh, ki so lazile po blatu bolnikov, se prenašajo v mleku klice gepavice, grize in črvesnih nalezljivih bolezni. Če ta-

jenčka. Zato je treba kravje mleko dobro prekuhati, da uničimo klice v njem. Pred kuhanjem je treba mleko precediti, po vrenju, ki naj traja 5 minut, pa ga moramo takoj ohladiti.

Zato matere ne smejo nehati dojeti dojenčkov brez tehnega vzroka in nenadoma, zlasti kadar nastane toplo vreme, ker se mleko hitreje pokvari, ker se klice na toplem hitreje in obilneje razmnožujejo. Dr. V. I.

Dva modela ovratnika

Nasveti

Sladkor se v alkoholu ne raztopi, zato ga moramo zmeraj, kadar pripravljamo kakšna likerje, prej raztopiti v vodi in šele nato primestati v alkohol. Če kuhamo likerje, moramo sladkor prej popolnoma ohladiti in ga šele nato dodati alkoholu, ker drugače postane tekočina motna.

Če ste kavo razlili po belem prtju, namočite čisto krpo v glicerin in natrite madež, nato pa prt izperite v mlajni vodi.

Mastne madeže na svilenih tkaninah očistite z glicerinom, če nekaj časa pa izperite v mlajni vodi in izlikajte na narobni strani.

Če želite ublažiti v kuhinji vonj, kadar kuhate zelje, mu dodajte kosček kruha.

Tudi sploh umazano obleko lahko očistimo z bencinom, in sicer tako, da dobro izkrtičamo obleko drgnemo s flanelasto krpo, namočeno v bencin. Nato pa obleko zgrgnemo še s suho krpo.

Zavese bomo mnogo lepše oprali, če jih bomo namočili v vodo in vodo tolikokrat menjali, da bo popolnoma čista. Šele potem namočimo zavese v milnico, v kateri pa jih ne smemo namočiti, da se ne raztrga, ker so zmeraj izpostavljene soncu. Ko ste zavese dobro izprali, jih obesimo tako kot običajno visijo na karniših. Zmčkajte še vlažne.

Lonec, v katerem kuhamo špinac, ni treba pokrivati, ker špinac zgubi lepo barvo.

Če se je mleko prismodilo, ga hitro pralite v drugo čisto posodo in čez posodo položite čisto mokro krpo, to ponavljajte tako dolgo, da mleko več ne smrdi. V veliki vročini morate mleko dvakrat prevreti.

Praktičen in lep predpasnik

Češno mleko ni dobro prekuhanu, okuži dojenčka, da nevarno zbolijo. Z mlekom se prenaša tudi tuberkuloza, bodi da je molzna krava tuberkulozna, bodi da tuberkulozna ženska pljuje v roke ko molze.

Vidimo torej, kako nevarno je lahko okuženo mleko za do-

Beseda, dve o ureditvi stanovanja

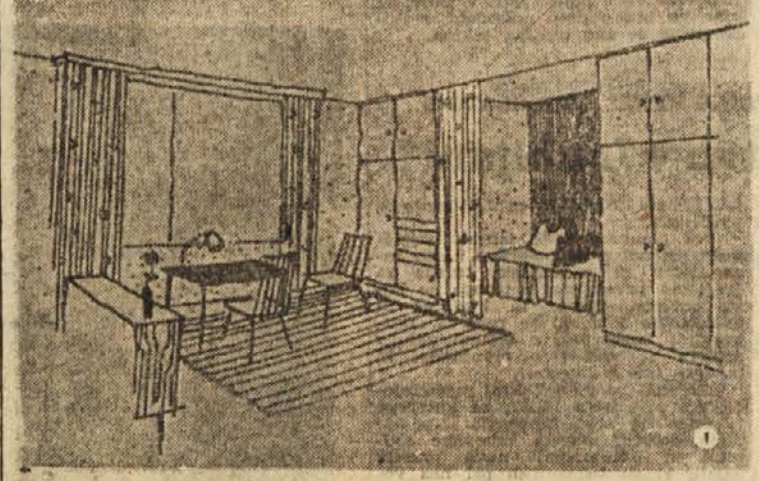
Uporabna umetnost nam omogoča, da porabimo za opremo stanovanja gradivo in predmete, ki jih izdeluje naša domača obrt. Ti predmeti se skoraj brez izjeme lepo ujemajo s sodobno notranjo dekoracijo.

Začnimo na prejšnji pri stenah. Zelo lepo je, če pokrijemo eno ali dve steni (to je odvisno od njene velikosti in razporeditve pohištva) z mrežo iz bievja, obrobilno z ozkim rdečim okvirom. Tako dobimo steno priklupno lice in postane primerna ne le za silke marveč tudi za reliefne predmete iz umetne keramike, ki jih lahko kupimo v pestrih barvah v prodajalnih naše domače obrti.

Mrežo iz bievja lahko porabimo tudi za obešalniki, kombiniran s ključkami iz kovanega železa, ali pa tudi za zaščito sten okrog kauča ali divana. Lonec iz prsti na nizkih nožicah iz kovanega železa nam okraši sobo. Takšne lonce že vidimo v pohištvenih zložbah.

Namesto dragocenih in često neokusnih tovarniških zavese najboljše ustrezajo takšni sobi doma narejene, ki jih naša domača obrt tudi izdeluje v velikih količinah.

Vse to pa zahteva, da ima človek zelo dober okus. Upoštevati je treba, da morajo biti barve skladne, najbolje v enem ali dveh harmoničnih odtenkih. To velja zlasti za zavese, ki naj ne bodo pestre. V tem oziru naše gospodinje večkrat pretiravajo. Zastor naj bodo v enem ali največ v dveh barvnih odtenkih.

Ne samo pohištvo tudi zavese so važen činitelj za okras našega stanovanja. Sklepa prikazuje, kako lahko prosor predelimo z zaveso, za njo naj stoji postelja. Vendar pa moramo tudi zavese zbirati z okusom in jih pravilno razdeliti po prostoru. Z njimi lahko prostor popolnoma spremenimo.

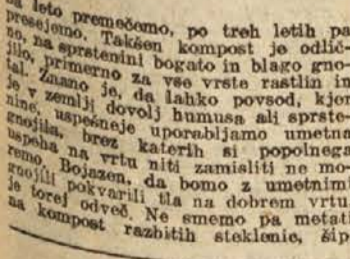
Kompost je vrtno zlato

Za večkrat smo omenili, da je kompost ali mesenec najboljši organski gnojilo predvsem zaradi tega, ker vsebuje mnogo sprstane ali humusne snovi. Naštane iz trohnečih organskih ostankov, ki jih sicer kot odpadke zavržemo. Le-te sproti mečemo na posebnem kup, ki ga dvakrat ali trikrat

konzervnih skatel in drugih kovinastih predmetov. To spravljamo raje v poseben zaboj, ki ga nato sprstimo »odpadku«. — Junija je najuspešnejši čas za premetavanje komposta. Ko kup premečemo in uredimo, nasadimo ob vznožju buče, katerih vreže napeljemo prak kupa, da ga z velikimi listi popolnoma zasenčijo. Nikakor pa ne smemo buče nasaditi na kompostni kup, ker mu odvzamemo mnogo vlage in hranljivih snovi. Iz snovi razpadov moramo kompostišče in kompostni kup stalno okopavati in odstranjovati plevel.

Mlada drevesca, ki smo jih posadili v jeseni ali spomladi, večkrat pregledamo, kako napredujejo. Bado se namreč zgodi, da se na njih zaredijo škodljivci in uničijo že tako slabohte pogonjke. Pregledati je treba zlasti po burji, če niso potrpane vezi in drevesca omajana.

Na vrtovih oddaljenih od stanovanja pa tudi drugod opažamo, da zalivalke nimajo pravega mesta. Posledica tega je, da se zalivalke hitro pokvarijo, razpršilniki pa razrube. — Sklepa nam kaže preprosto ogrodje za spravljavanje zalivalk, ki ga zbijemo sami pod kakšnim drevesom ali pa kraj vrtno ute. Uporabimo lahko prekratkke žilovke, ako so še dovolj čvrste. Zalivalke obrnemo na ogrodju narobe, da so tudi znotraj zmeraj suhe. Razpršilnike pa natakemo na kline, ki smo jih nalašč zato pribili na nekoliko daljšo lato ogrodja. Višina in širina ogrodja naj znaša približno pol metra. M. Ogorevc

PULOVER novega kroja

Prinašamo skleco in kroj puloverja novega kroja.

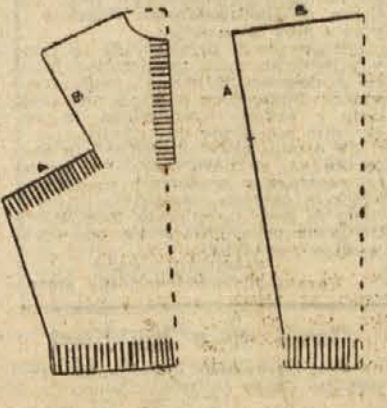
Po kroju se vidi, da je delo zelo preprosto. Najbolje je, da naredimo po svoji meri najprej kroj prave velikosti iz papirja in potem pletemo po njem.

Sprednji in zadnji del pletemo enako, le da je prednji odprt do polovice. Patent za gumbe in gumbenice napletemo naknadno, enako za improvizirane žepce.

Rokava sta zelo preprosta. Dodajamo samo ob krajevih v vsakih 10 vrst po svo pentiljo do vrha, nato posnemamo po 3 pentilji v vsaki vrsti na obeh straneh. Oba kroja sta samo polovična Rokava sestavimo tako, da prideta skupaj črki A in B.

Končno napletemo še patentni vzorec okrog ovratnega izreza.

Posamezne dele predhodno polikamo in sestavimo.

Ob okusni malici Ali kristaliziran med res ni pristen

Prod dnevi sem stopil po opravkih v trgovino »Vljinja« v Gradlacu. Pred menoj je zahtevala mlajša tovarnišica kozarec medu. Ustlužbenka je takoj ustregla njeni želji in ji prinesla medu. Ko je tovarnišica videla, da med ni tekoč, temveč strjen (kristaliziran), je izjavila, da takega medu ne kupi. Vzroka ni povedala. Bral sem ji vzrok odklonitve na obrazu. Kot še mnogi drugi je menila, da strjen med ni pristen.

Som dolgoleten šebelar in dobro poznam vse lastnosti medu. Zagotavljam vsem ljubiteljem in uživalcem medu, da je kristaliziran med najboljši dokaz za njegovo pristnost. Zato brez pomisleka in dvoma kupujte strjen med! Kdor hoče imeti popolno tekočega, naj postavi kozarec z medom v lonec, napolnjen z vodo in postavi na štedilnik. Ko se voda dobro segreje, prehaja toplota na med, ki se začne topiti. Tedaj naj ga z žlico od časa do časa pomoča, da postane med tekoč. Segrevati se pa sme med največ do 50 stopinj C. Če med segrevamo nad to temperaturo, uniči toplota vse zdravilne snovi (fermte) v medu.

DANES VSI NA

»ZABAVNO PRIREDITEV NA POLJANAH«

na sejmšču pri klavnicu, ki jo prireja DRUŠTVO PRIJATELJEV MLADINE terenov 24 talcev in Poljan, v korist pionirjev za taborjenje.

Na sporedu srečolov, streljanje, ples, godba. Postrežba je zagotovljena.

ŠOLSTVO

Razpis Industrijske šole za telegrafsko-telefonsko mehaniko v Ljubljani razpisuje sprejem učencev v I. razred Industrijske šole za šolsko leto 1955/56, in sicer: v Industrijsko šolo v Ljubljani, oddelke za TT mehaniko — 30 učencev; v Industrijsko šolo v Ljubljani, oddelke za monterje zračnih TT linij — 30 učencev. — Kandidati ne smejo biti starejši od 14 let ter ne smejo imeti najmanj 4 razrede srednje šole. Sprejemni izpit bodo polagali iz slovensčine, matematike in fizike po programu od I. do IV. razreda gimnazije zaključeno. Kandidati, ki se žele vpisati v eno izmed navedenih šol, morajo vložiti prošnjo na Upravo podjetja za PTT promet v Ljubljani in priložiti sledeče dokumente: zadnje šolsko spričevalo, rojstni list, zdravniško spričevalo. V prošnji morajo navesti, v kateri oddelki Industrijske šole žele biti vpisani, socialno in premoženjsko stanje, kraj bivanja ter poklic staršev. Če ne prihajajo neposredno iz šole, pa morajo navesti tudi delo, do ga opravljali od izstopa iz šole do vložitve prošnje. Prošnje je treba vložiti do 1. julija 1955. O dnevu postopnega pismenega izpita bodo kandidati opveščeni pisмено. Šola ima internat, stroške vzdrževanja plačajo kandidati mesečno, prejemajo pa v času I. razreda po 2000 din, in sicer v II. razredu po 3000 din, v III. razredu po 3000 din. Razen tega lahko učenci oddelka za monterje zračnih TT-linij srednja dobojajo stipendije od Generarne direktorice PTT v Beogradu. — Podjetje za PTT promet v Ljubljani.

Administrativna šola v Ljubljani pripravila dijake (inje) z dovoljenim konjem za raznovrstne pisarniške pisarje, glasni, tudi za spretno strojebnice vodilnih (inje) ter jeva za sprejemni izpit, ki bo dne 20. junija, sprejema razmatelstvo v pisarni na Roški cesti 13. Natančna navodila za izpit in vpis so na šolski oglasni deski. Na pismenem informacije pošiljamo navodila. Priložite znamke! — Ravnateljstvo.

Gradbena srednja šola v Ljubljani, Gorupova ulica 10/III. Sprejemne prijave za sprejemni izpit in vpis v vse oddelke: visoke in nizke gradnje, geodetski in industrijski oddelki do 21. junija 1955. Prijave je treba vložiti do 12. junija. Prijavi je treba priložiti rojstni list in spričevalo o dohodni nižji srednji šoli. Pogoj za vpis: uspešno dovršena nižja srednja šola s opravljenim sprejemnim izpitom na gradbeni srednji šoli, oziroma sprejemnim izpitom za 5. razred gimnazije, dobro zdravstveno stanje. Sprejemni izpit iz slovensčine in matematike iz št. 1. razreda gimnazije bodo zaradi znižane voznice pomeni in v nedeljo, 26. junija do 14.00 ure nastal. Šola ima dijaški dom. Podrobne informacije zaradi vpisa dijakov, ki se nameravajo vpisati v šolo, kakor tudi profesorje risanja in stavo, ki bo odprta od 17. do 26. junija 1955. — Ravnateljstvo.

Razpis za sprejem učencev (moških) v Industrijsko gumarsko šolo SAVA, Kranj, šolskem letu 1955/56. Industrijska gumarska šola SAVA pri tovarni gumijevih izdelkov SAVA

RADIO LJUBLJANA

Dnevni spored za nedeljo, 5. junija

Poročila: 6.05, 7.00, 12.30, 15.00, 19.00 in 22.00.

6.00—8.00 Dobro jutro, dragi poslušalci (Pester glasbeni spored) — vmes od 6.30—6.35 Pregled tiska — 7.15—7.30 Reklame — 7.30—7.35 Radijski koledar in prireditve dneva — 8.00 O sportu in športnikih: Zarko Dolinar pripoveduje — 8.15 Domače pesmi za prijetno nedeljsko jutro — 9.00 Otroška predstava: France Srimpr: Iz pravljice o živalih — 9.30 Lahka in operetna glasba — 10.00 Družinski pogovori: O srednji vzgojiteljski šoli — 10.10 Dopoldanski simfonični koncert — 11.00 Oddaja za Beneške Slovence — 11.20 Opoldanski spored lahke glasbe — 12.00 Pogovor s poslušalci — 12.10 Venček slovenskih narodnih pesmi — 12.45 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.00 Pol ure za našo vas — 13.30 Zeleni ste — poslušalci! — 15.15 15 minut tangov z orkestrom Malando Maribor v borbi — 16.00 Zaplešite z nami (plesna glasba) — 16.30 Zgodba za nedeljsko popoldne: dr. Izidor Cankar: Iz »Obiskov« — 16.45 »Pod vaško lipo« (pisan spored domačih pesmi in napevov: soduljenje ansambli in solisti) — 17.30 Radijska igra: Dušan Radović: Ladja »Maševanje« — 18.10 Promenadni koncert — 19.00 Radijski dnevnik — 19.30 Zabavna glasba, vmes reklame in objave — 20.00 Večerni operni koncert — 21.00 Kulturni razgledi — 21.15 v svetu melodij in ritmov — 22.15—23.00 Nočni komorni koncert.

SPLOŠNO KLEPARSTVO KOČEVJE

potrebuje za svoj obrat

5 kvalificiranih kleparjev — samcev

Plača po tarifnem pravilniku in po akordu. Samska stanovanja zagotovljena. Ponudbe poslati na zgornji naslov.

2044

PODJETJE »MILOŠ MAMIČ« ZEMUN

poziva vse delavce in uslužbence, ki so bili leta 1954 v delovnem razmerju s tem podjetjem in ki imajo pravico do deleža pri končni razdelitvi plač za leto 1954, da se javijo podjetju za izplačilo v roku treh mesecev od dneva objave tega poziva. Po tem roku izjube pravico do izplačila.

697

INDUSTRIJSKA RUDARSKA ŠOLA V ZAGORJU

sprejme v šolskem letu 1955/56 določeno število učencev

ki se žele izučiti za kvalificirane delavce rudarske stroke — kopače. Vpis traja od 1. junija do zaključno 1. sept. 1955. Vpišejo se lahko vsi telesno in duševno sposobni državljani FLRJ, stari od 15 do 17 let, ki so zadostili splošni šolski obveznosti.

Kandidati morajo predložiti: Lastnoročno napisano in s 30 din kolkovano prošnjo z natančno navedbo naslova (mesto, kraj, hišna št., pošta in železniška postaja); — zadnje šolsko spričevalo; — izpisek iz rojstne matične knjige; — potrdilo o imovinskem stanju in davčni osnovi.

Nekolkovanih prošenj ter prošenj brez priloženih listin ne bomo upoštevali.

Sprejemnega izpita ne bo. Pouk je teoretičen in praktičen ter traja tri leta. Učenci prejemajo mesečne nagrade v znesku od 2000 do 4000 din. Šola nudi učencem vse šolske potrebščine ter za izvajanje praktičnega pouka potrebno delovno obleko, obutev in perilo. Pri šoli je internat, ki nudi učencem potrebno oskrbo. Kandidati izven Zagorja, ki želijo stanovati v internatu, morajo to navesti v prošnji. Kandidat se lahko vpiše osebno ali pa pošlje prošnjo po pošti.

RAVNATELJSTVO INDUSTRIJSKE RUDARSKE SOLE ZAGORJE Z 31

UPRAVNI ODBOR

DRŽAVNE ZALOŽBE SLOVENIJE

Ljubljana, Mesni trg 26

RAZPISUJE MESTO

GLAVNEGA RAČUNOVODJE

Pogoji: Ekonomska fakulteta s 3-letno prakso ali srednja šola s strokovnim izpitom in najmanj 5-letno prakso kot samostojni računovodja.

Plača po tarifnem pravilniku podjetja.

Prošnje z življenjepisom, dokazili o šolski in strokovni izobrazbi in z navedbo dosedanje zaposlitve pošljite Državni založbi Slovenije najkasneje do 10. junija 1955.

Nastop službe takoj.

2096

TOVARNE BATERI »ZMAJ« v LJUBLJANI

vse delavce in uslužbence, ki sedaj niso več v delovnem razmerju s tovarno, a imajo pravico do deleža na še neizplačanem doseženem skladu za plače za leto 1954, da javijo podjetju svoje naslove zaradi uveljavitve pravice.

Pravico do deleža imajo vsi tisti delavci in uslužbenci, ki so bili konec leta 1954 v delovnem razmerju s tovarno »ZMAJ« in je njihova zaposlitev v tovarni trajala tedaj vsaj 6 mesecev. Enako pravico imajo tudi tisti delavci in uslužbenci, ki so bili med letom v delovnem razmerju s tovarno vsaj 9 mesecev, pa so sami prekinili delovno razmerje, ali pa je bilo to prekinjeno po njihovi krivdi. Istotako imajo pravico do deleža tudi tisti, ki so bili v letu 1954 v delovnem razmerju s tovarno najmanj 6 mesecev, pa je njihovo razmerje prenehalo zaradi izteka delovne pogodbe, odpovedi s strani tovarne, upokojitve, dolgotrajne nepretrgane bolezni, telesne ali duševne nezmožnosti za delo ali zaradi odhoda k vojakom. — Delavci in uslužbenci lahko uveljavljajo svojo pravico do deleža v roku 3 mesecev od dneva te objave. Po preteku te dobe zapade ta pravica in se prenesejo vsi nedvigljeni zneski v rezervni plačni sklad podjetja.

TOVARNA »ZMAJ«

2059

»ALMERIA« tovarna usnja in tanina

zagreb — HEINZLOVA 69

poziva vse delavce in uslužbence

ki so bili v delovnem razmerju pri podjetju do konca leta 1954 in imajo po veljavnih predpisih pravico do deleža pri končni razdelitvi plač za leto 1954, da se javijo za izplačilo. Zadnji rok, do katerega lahko dvignejo plače iz dobička, je 31. avgust 1955.

2002

OBIŠČITE

sejem mednarodnega pomena

V LESKOVČU od 17.—24. VII.

Razstavljajo proizvajalci in predelovalci tekstila in strojev, tako iz države kakor tudi iz inozemstva. — Na železnici 25% popust.

TOVARNA FURNIRJA Bodovlje pri Škofji Loki

razpisuje mesta za:

- tehnika lesnoindustrijske stroke, po možnosti z nekaj prakse pri furnirju
- skladiščnika s prakso v lesni stroki
- administrativno moč z znanjem strojepljaja

Ponudbe poslati na upravo podjetja.

2060

Tovorni avto, 4-tonski

znamke RENAULD, po izvršeni generalni reparaturi, pod ugodnimi pogoji prodaja

MESTNA KLAVNICA — KRANJ

K 167

Prodamo dobro ohranjen osebni avto

5 sedežni, znamke WANDERER

Trgovsko podjetje »K O K R A« Kranj

K 168

UPRAVNI ODBOR PODJETJA KREDA SRPENICA v Srpenci pri Bovcu

POSTA SRPENICA

razpisuje

po členu 95 uredbe o ustanavljanju podjetij (Uradni list št. 51-424/53) mesto

samostojnega računovodje(kinje)

Pogoji: Popolna srednja šola z nekaj let prakse v vodenju industrijskega računovodstva. Osebe, ki so bile kaznovane zaradi kazenskih deliktov, ne pridejo v poštev. Plača po tarifnem pravilniku oziroma po dogovoru. — Ponudbe z navedbo dosedanje zaposlitve in šolske izobrazbe sprejemamo do 20. junija.

2043

»GRADJA«

PODJETJE ZA PROMET Z GRADBENIM MATERIALOM SLAVONSKI BROS, telefon 311, poštni predal 25

Kupuje: cement N-300, cement N-400 in C-500, brzozemni cement L-700, karbolinemu, strešno lepenko, štukaturno trstiko, rezan smrekov les, ladijski pod

Prodaja: salonitne valovite plošče, salonitne šablone 40 x 40, salonitne cevi, vezane plošče-bukove, lesonitne plošče, jelkin rezan les, topolov rezan les, jesenov rezan les

952

»JUGOVISKOZA« podjetje v gradnji — Loznica

razpisuje natečaj

za sprejem v službo naslednjih kadrov:

- ekonomista s prakso v zunanji trgovini in znanjem nemškega jezika za šefa oddelka uvozne opreme
- 2 komercialistov s prakso v zunanji trgovini in znanjem nemškega jezika za referenta v oddelku uvozne opreme
- prometnega tehnika s prakso za vodjo avtomobilskega prometa in transportne mehanizacije
- stenodaktilografke z znanjem nemškega jezika
- daktilografke I. razreda z znanjem nemškega jezika

Prošnje pošljite direkcciji do 15. junija 1955.

699

DROBNI OGLASI

BOLNICA NA JESENICAH razpisuje naslednja delovna mesta: mesto specialista ali specializanta iz kirurgije; mesto specializanta iz kardiologije in porodništva; mesto lekarnarja (registrar farmacije); mesto babice; več mest bolničark; kuhinje; — Prošnje s kratkim življenjepisom je poslati na naslov: Bolnica Jesenice. Plača po uredbi; dopolnilna plača po pravilniku o plačah. — Uprava bolnice. 2062

ELEKTRO TRBOVLJE v Trbovljah sprejme: šoferja I. kategorije, šoferska II. kategorija. Za šoferja je potrebna soba in hrana preskrbljena. Plača po tarifnem pravilniku. — Interesenti naj se javijo v Trbovljah, Trg Trbovlje 9. — Elektro-TRBOVLJE, Trbovlje. T 67

KLJUČAVNICARJA ali strojnika, samostojnega, z najmanj desetletno prakso, takoj sprejemno. Zglasti se osebno s potrebnimi dokumenti v upravi podjetja »Sončnica«, Vir Domalajah 2020

KAPICNA TOVARNA MOSTE, Ljubljana, takoj sprejme: energetika, inženirja strojne tehnike, tehnika kemije, laboranta, rezkarja, strojnika, parne turbine, 2 ključavnice, inženirja, 2 ključavnice, inženirja, 2 ključavnice, inženirja. Plača po tarifnem pravilniku. Podrobne informacije se dobijo v tajništvo podjetja. 2075

SLUŽBO SPREJMEMO knjigovodje (kinjo), verziranega v poslih, ki se ne bojo odločili za samsko osebo, ki pa ni posoj. Nastop službe 1. julija, najkasneje pa 1. avgusta. Lastnoročno ponudbe poslati na Kinževski zadržgo Radlje ob Dravi. 2051

TIGOVSKEGA POMOČNIKA — 1856 strovskega podjetja v Ljubljani. Ponudbe v upravo lista pod »Manufaktura«. 2072

KUPIMO G. A. Buchheister Handbuch, knjigo Drogisten Praxis. Pismene ponudbe pod »Vedroge« v upravo podjetja. 2050

STAKE, šelzen okvir, vse na krogičnem, za mazarje in črpalke. — Rada 192. — Stevo Janković, Krana, Kravaška 16.

TAKOJ PRODAM Diesel motor, znamke »Sinsburg«, 40 KS, 400 obratov, 3 cilindri, dvotakten, brenčeni, generatno povpravljen, zračno priganjen. — Rade Jovadžić, Kruševac, Cara Lazara 33. 17464

Uprava za zgraditev prekopa DONAVA—TISA—DONAVA v Novem Sadu potrebuje dva buldožerista z najmanj 3-letno prakso na buldožerjih in izučeno mehanično obrtjo za delo na področju Bačke.

Nastop službe takoj. — Plača in terenska doklada po predpisih. — Prošnje pošljite na upravo, Bulevar maršala Tita št. 23. — Podrobnejša pojasnila lahko dobite tudi po telefonih 26-35 in 32-23. 726

ROBOTE so poznali ljudje že v starih časih

»Ameriški električni človek« ne le je in pije, marveč celo prebavlja

V nekaterih tujih deželah, zlasti v Ameriki, imajo električne robote. Tam poznajo tudi njihove elektronske možgane, ki pomagajo robotu opravljati nekatera dela skoraj tako, kakor jih opravlja človek. Ko gledaš takšnega robota, bi skoraj mislil, da imaš pred seboj živega človeka, da ni njegova zunanost bistveno drugačna. V marsikaterem oziru opravlja robot svoje delo celo bolje in natančneje kakor človek. Roboti so opremljeni z vsemi ustreznimi pridobitvami sodobne tehnike, da lahko posnemajo živega človeka v kretnjah in celo v govoru.

ZDA imajo mehanične pilote, ki letajo celo z reaktivnimi letali. Tam imajo avtomatične policajce, imajo televox, »ameriškega električnega človeka«, ki ne le je in pije, marveč celo prebavlja. Če mu veliš, vstane in spet sede, tudi prikloni se ti. Električni človek hodí, stoji in pleše, dviga roke in kadí cigarete. Odgovarja na vprašanja, če jih vrže vanj, in sicer v šestih jezikih. Prižiga luči in jih ugaša. Roboti krmarijo ladje in letala ter mečejo bombe, kamor jim človek ukaže.

ROBOT PRED 4000 LETI

Zgodovina teh čudnih mehazimov, bajeslovje o umetnem človeku, pa se nikakor ni začelo šele v naših časih, marveč že pred kakimi 4000 leti. Že v antičnih časih je poznala tehnika razne mehanske naprave, ki močno spominjajo na robota. Po cestah sta-

rega Egipta so se premikali okorni, orjaški, kovinski, človeku podobni avtomati silne moči. Za faraona Ramzesa XII. so imeli skrivnostni kip, ki se je premikal in vzbujal presenečenje kot svetovno čudo. Slovel je po vsem starem Orientu. In po delijskem templju so hodile sloke in nedotakljive, a vendar kakor žive deviške heliade, ki so znale baje celo lepo peti.

ZLATA DREVEŠA IN ZLATE

Sredi razcveta Bizanca so stali v »bleščeci hiši« v Maquauri, v najkrasnejšem med vsemi javnimi poslopji, na obeh straneh cesarskega prestola »zlata levi«, ki so

stilski je dal takšnega »čarodeja«, ali kakor bi rekli zdaj, genialnega konstruktorja, skupaj z njegovo govorečo glavo sežgati na grmadi. V govorečo glavo je bil najbrž vdelan govornilni stroj. Isto moramo domnevati pri sloveči bronasti glavi Francoza Micaha itd.

Vsi ti avtomati so bili torej predhodniki sedanjih robotov. Čeprav so bili narejeni primitivno, je bilo tudi med njimi nekaj slovečih. Že v 17. in 18. stoletju so poznali ljudje avtomate, ki so znali kvartati in šahirati. »Železni pritlikavec« takrat slovečega angleškega konstruktorja Rogera Bacona je bil android.

Kakor mnoge druge »govoreče glave« je znal posnemati človeške glasove. Nekateri mogotci v starih časih so imeli mehanske sužnje. Ti aparati pa so sloneli na načelu posnemanja človeškega grla oziroma glasilk, torej na organskem nastanku glasu, v nasprotju z modernimi roboti, izdelanimi na podlagi nastajanja zračnih valov kot akustični fenomeni.

Tudi Makalu je klonil

Francoški alpinistični odpravi pod vodstvom Jeana Franca se je posrečilo pripelzati na vrh pete najvišje gore sveta, 8475 m visokega Makalu v Himalaji. Odprava je 6. aprila z veliko težavo prispela do prvega taborišča, čeprav jo je že prej 90 nosačev pustilo na cedilu. Prvo taborišče je postavila 23. aprila v višini 5300 m. Silni snežni meteži so ovirali prenos živin in raznih potrebščin. Vendar pa je odprava 30. aprila postavila v višini 5800 m drugo taborišče, 29. aprila pa tretje v višini 6400 m. Četrto taborišče je postavila 4. maja v višini 7000 m, in sicer na zahodnem pobočju gorskega orjaka. Prvi naskok se je izjalovil v višini 7300 m. Naposled pa so francoski plezalci svoj cilj dosegli.

Japonski starši prodajajo hčerke

Japonska policija je razglasila, da so starši v zadnjih letih prodali v javne hiše najmanj 7000 deklet, ki se niso izpolnila 14. leta. Te podatke je dobila od oddelka za zatiranje trgovine z dekleti. Starši so prodali svoje hčerke preračunano v naš denar po kakih 30.000 din.

Kako velik je atom?

Denimo, da bi lahko videli atom s prostim očesom. V tem primeru bi morali seveda tudi vse druge stvari ustrezno povečati. Zrnca peska bi bilo tako veliko, kakor pečina v višini našega nebotičnika. Mravlja bi bila velika kakor največja ladja sveta, 308 m dolga »Queen Elizabeth«. Zdaj pa si mislite mravljišče s takšnimi orjaškimi živalmi. Seveda si moramo misliti ustrezno povečane tudi ljudi. Iz višine 170 km bi gledali na zemljo in na dlani takšnega človeka bi bilo dovolj prostora za velemost. Težko si mislimo, kako velike bi morale biti hiše za takšne velkane. Iz te primerjave dobimo približno sliko, kako neskončno majhen je atom.

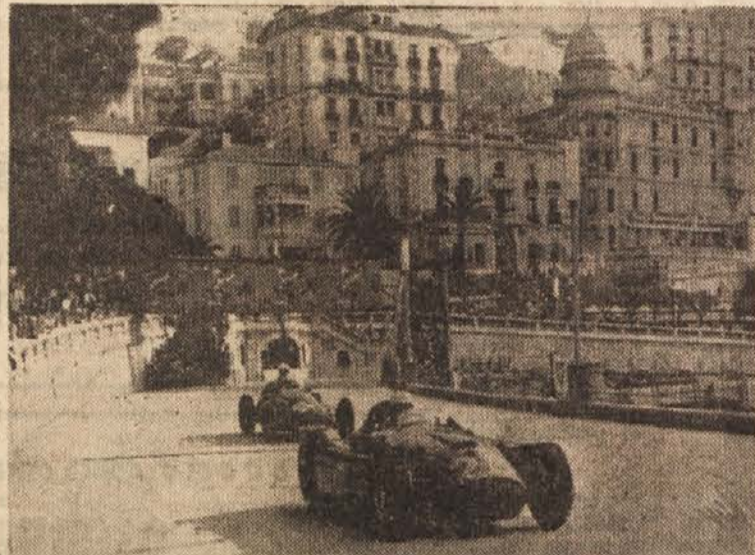
Neizgovorljivo

Angleži in tujci pravijo, da so pokrajine Walesa čudovite, ondodna krajevna imena pa je zelo težko

izgovarjati. Železničarjem in pismonošem na ljubo bodo pisanje in izgovarjanje krajevnih imen poenostavili. Saj ni lahko sprevedati, če mora hoditi vzdolž vlaka in klicati imena postaje: Llanfairpwllgwyngyllgogerychwyrdbrow-wllyandysiliogogoch, to se pravi: cerkev Sv. Marije ob bayerju Belih zajcev v bližini cerkve Tysilio ob Rdeči pečini. Če pa to ime naprečo napišemo, sploh nima nobenega pomena.

Plavi lasje so odpornejši

Poskusi z vodikovo bombo v puščavi Nevadi so pokazali, da so plavi lasje proti atomskemu žarčenju odpornejši od temnih ali rdečih. To so ugotovili na slamatih lutkah, na katerih so preizkusili učinek eksplozije. Nobena lutka ni imela na glavi hujših opeklin.

Na velikih avtomobilskih tekmah v Monte Carlu, kjer so tekmovali za veliko evropsko nagrado, so bili avtomobili znamke »Mercedes« premagani. Prvič v sedemnajstih letih ni noben avtomobil te znamke prevozil preko bele črte na cilju.

ZA DOBRO LJTO

LOTI RENAN

Kmalu po sprejemu v Akademijo znanosti je Pierre Loti, ki ga je predlagal za člana predussem Renan, ošabno rekel staremu književniku:

»Ali veste, da prodajajo moje avtograme dražje od vaših?«

»Tema se čudim«, je odgovoril Renan prijazno.

»Včeraj so v prodajalni prodali neko vaše pismo za tri franke, moje pa za deset.«

»Vem«, je odgovoril Renan. »Ali pa veste, zakaj? Zato, ker so v vaše pismu štiri napake. Neki moj prijatelj ga je kupil in mi ga prinesel, rekoč: »Izročite to pismo gospodu Lotiju, kajti če bi ostalo v prodajalni bi utegnilo škodovati ugledu Akademije.« In Renan je odprl svojo denarnico in pripomnil: »Vzemite tole pismo. Če ostanete brez denarja, ga lahko znova prodaste.«

»Res, vaše četke za obraz so najboljše. Kar vstopite in pomagajte mi pri pomivanju posode.«

se na povelje grozeče dvignili in spet negibno obležali. Celo rjoveló so in mahali z repi. Za prestolom je stala umetna zlata platana, na njenih listih pa so sedele zlate ptičke, ko da so priletele iz pravljice s svojimi pestrimi, z dragulji posejanimi krili, s katerimi so frfotale, vmes pa čivkale in žvrgolele. Vse to so izdelali tehniki za vladanja cesarja Teofila, ki je vladal od leta 820 do 842.

GOVOREČE GLAVE

Praznoverje pa ni rado videlo takšnih umetno narejenih, na žirva spominjajočih bitij. Johann II. Ka-

Prometne nesreče v Zahodni Nemčiji

Nemška Liga za avtomobilske ceste je izračunala, da je terjal cestni promet na področju Zahodne Nemčije od konca druge svetovne vojne 50.000 človeških žrtev. Na vsakega smrtno ponesrečenega človeka pa je odpadlo 25 poškodovanih. Od leta 1945 do leta 1949 je bilo na cestah Zahodne Nemčije kakih 25.000 smrtnih nesreč. Ko pa se je leta 1950 motorizacija močno razmahnila, je bilo samo v tem letu smrtnih nesreč 6328. V naslednjih letih je naraščalo število smrtnih nesreč takole: 7558, 7590, 10.954, lanj pa že 11.565.

Bencin se je razlil

V neapeljskem pristanišču se je razlilo ondan iz pokvarjene črpalne napeljuje 40 ton letalskega bencina. Pristaniške oblasti so v naglici ukrenile vse potrebno, da se prepreči eksplozije. Strokovnjaki so skušali del bencina rešiti, pa se jim ni posrečilo. Nevarnost je minila šele, ko je bencin izhlapel.

SONCNA OBALA

58. Trup jadrnice je bil le na pol v vodi. Brodolomec je visel z eno roko čez jambor, z drugo pa so se poigravali valovi. Rado je skočil v vodo. Odgrnil je jambor, ki mu je delno zakrival brodolomečev obraz. »Kaj, dekle?!« je vprašal Miha. Obraz in del ramen je bil nad vodo. Rado je potegnil telo iz jadrnice ter dekletu naglo nataknil čez glavo rešilni pas. Glava je omahnila in nič ni kazalo, da je v tem mladom telesu še kaj življenja. Potipal je žilo na vratu. »Še živi, brž dajmo!« Brodolomec je potisnil proti »Metulju«, da bi jo potegnili na palubo.

59. Nekajkrat so se skoraj prevrnili. Po silnem trudu so le potegnili ohlapno telo v čoln. Rado je hotel začeti z umetnim dihanjem, pa ga je Miha zavrnil: »Si neumen? Pogledaj ta rdeč obraz. Ta ni v nezavesti zaradi vode.« Rado se je namrdnil, potem pa se umaknil na kijun čolna in začel signalizirati. Miha je prislomil dekletu k jamboru. Pod hrbet ji je dal sedež, da je imela glavo višje, na čelo pa dal mokro ruto. »Komarja je med tem odplavilo precej daleč. Niso se utegnili ukvarjati z njim, pa so ga propustili Čaplji in Mirku, sami pa so brž odpluli proti taboru.

60. Miha je bil prepričan, da je deklet nezavestna zaradi sončarice. Rado je bil jezen, ker ga je Miha tako zavrnil, a nekaj mu je branilo, da bi se bil sprl z njim. Ko mu je branilo, da bi se bil sprl z njim, so zapluli nazaj, so vsi kot ukopani strmeli v lopo, z bujnim vencem kodrastih las obrobjeno dekliško lice. »Ni bilo prav, da je bila sama jadrat v tem vremenu.« je glasno mislil Miha in ji popravil zgolavje. Takrat je ponesrečenka počasi odprla oči, kot da se ji po kapljicah vrača zavest. »Živite!« je veselo vzkljknil proti fantom, potem pa vprašal malo tiše: »Ali kaj boli?«

PISE: GUSTAV GUZEJ
RISE: MILAN BIZOVICAR

Hotel VICKI BAUM
ROMAN Šangaj

Lung Yen je z odprtimi usti poslušal nerazumljivi pogovor. Spet se je začel batí.

»Bolečine imam od dela in lakote, velika gospa,« je dejal v nenadnem ogorčenju. »Pljuvam kri, ker me muči bolezen, ki ji pravimo mračna slabost. Odkar so me posvarili, nisem več požiral velikega dima.«

»Mož seve poskuša lagati,« je rekla Pearl in skomizgnila z rameni. Počila je v smeh. »Saj mu niti reči ne morem, da laže, ker bi ga to tako potrló, da bi docela propadel.«

»Vstopi,« je pomignil doktor Hain kuliju. Pri vsem svojem strahu se je moral Lung Yen zasmejati, kajti doktor je govoril smešen jezik in pomignil je v nasprotno smer.

Doktor Hain je zaprl vrata za kulijem. Trkal je s prstom po njegovem hrbtu in nastavljal nanj uho, majal z glavo, ko je zaslišal šklofotanje bolnih pljuč, in naposled dejal: »Kopel bi priporočal.«

Yen se je polagoma privajal smešni doktorjevi kitajščini. »Jutri zjutraj sem se nameraval kopati,« je dejal pritrilno. Zelo se je bal instrumentov v stekleni omari, stoječi ob steni. Slišal je, da so mnogi tuji doktorji bolnike razrezali in pohabili, tako da niso bili več popolni, ko so stopili v kraljestvo mrtvih.

»Ničesar si ne pustim odrezati,« je rekel odločno, ko je stopil doktor k njemu z bleščočim predmetom, skritim v roki.

»Tu ljudem ničesar ne odrežemo,« je zamrmral doktor in zabodel nekakšno iglo v Yenovo roko. Lung Yen je dobrodušno gledal, kaj počenja. Zabadanje igle je bila stara in preizkušena metoda zdravnikov. Pričakoval je mnogo igel, pa ni bilo nobene več.

»Bolečine bodo ponehale in ti boš vesel,« je rekel doktor. »Vsak dan lahko prideš k meni. Poskusil ti bom pomagati.«

Držal je Yenu sukničič, kajti kuli se je tresel tako, da ni mogel najti rokava. Potem pa ga je potisnil v drugo sobo. »Govorite z možem, Pearl,« je rekel po angleško. »Potreboval bom še deset let, preden bom znal dovolj kitajski.«

Pearl je imela pred seboj na mizi sedečo deklico in ji mazala z mažo opečene rdeče ranjene ročice. Pokraj nje je stala bolničarka z zvikom obvez. Otrok se je pogumno smehljaj, z zobki, zagrizanimi v spodnjo ustnico, vtem ko so njegove črne očke, spremljale slehernó njeno kretnjo.

»Počakaj,« je rekla Pearl kuliju, »sedi in si malo odpočij. Govoriti moram še s teboj.«

Yen je ubogljivo sedel. Čutil je blagodejen mir, ki je začel prešinjati njegovo notranjost, podoben miru po prvi pipi opija.

»Zmeraj znova te opekline,« je rekla Pearl doktorju Hainu. »Ali ste bili kdaj v japonski tovarni svile v Pootungu? Vsaka mati prinese s seboj otroka, da bi tudi on zaslužil nekaj novčičev. Otroci pobirajo kokone iz kropa in tako se opečejo. Ko bi le mogli uveljaviti boljše delavske zakone.« Obvezala je otroku ročico in se mu bodrilno nasmehnila.

»Kaj pa novi delovni predpisi?« je menil doktor Hain.

»Samo v mednarodnem okraju,« je odgovorila Pearl. »Kaj se godi zunaj, na to še ne moremo prav nič vplivati. Mnogo bo še dela, doktor Hain, mnogo, preden bo življenje vredno človeka.«

Dvignila je deklico z mize in obdržala debelo, povezano ročico v svoji roki.

»Povej svoji materi, da zdaj nekaj dni ne boš smela delati,« je rekla. Otrok je povesil glavo in se vgriznil v ustnice. »Koliko pa zaslužiš na dan?« je vprašala Pearl.

»Trideset centov,« je zamrmrala deklica. Pearl je vzdihnila, vzela ročno torbico s pisalne mize in položila deklici nekaj novčičev v žep ponošene, umazane bele jopice. »Zdaj si dobila plačilo za štiri dni,« je dejala resno. »V tem času moraš služiti meni, razumeš? Vsako jutro moraš priti sem in čakati na moje odredbe. Ali boš storila tako?«